JOHN STEINBECK

A KÉK ÖBÖL

John Steinbeck
KÉK ÖBÖL

Fordította: Vámosi Pál

A Konzervgyár utca a kaliforniai Montereyben, költemény, bűz, fülsiketítő lárma, sajátságos fény, hangulat, magatartás, epekedés és álom. A Konzervgyár utca valóságos tohuvabohu: ón és vas és rozsda és faforgács, hepehupás úttest, gazzal benőtt telkek, ócskavas-kupacok, hullámlemezből épült szardínia-konzervgyárak, kricsmik, vendéglők és kuplerájok, kicsiny, zsúfolt szatócsboltok, laboratóriumok és lebujok. Lakói, ahogy egyszer valaki megjegyezte, “kurvák, stricik, hamiskártyások, piszkos csavargók”, amin azt értette, hogy emberek. Ha az illető más szemszögből nézi a dolgot, azt is mondhatta volna, hogy “szentek, angyalok, mártírok és jámbor lelkek” – és ez is ugyanazt jelentené.

Reggelente, amikor a szardíniaflotta befejezi a fogást, a kerítőhálókat vonszoló bárkák sípolva, nehézkesen evickélnek az öböl felé. A színültig rakott csónakok kikötnek a parton, ott, ahol a konzervgyárak hátulja az öbölbe nyúlik. Szándékosan választottuk ezt a képet, mert ha a konzervgyárak szájukkal nyúlnának az öbölbe, a dobozolt szardíniák, amelyek a túlsó végen előbukkannak, legalábbis képletesen, még gusztustalanabbak volnának. Miután a csónakok befutnak, megszólalnak a konzervgyárak szirénái, a városban egy csomó férfi és nő magára kapkodja a ruháját, és futva igyekszik munkába a Konzervgyár utcán. A felsőbb társadalmi osztályok tagjai: a felügyelők, könyvelők, tulajdonosok fényes kocsikon érkeznek, és rögtön el is tűnnek az irodákban. Aztán özönével jönnek a városból a digók, kinézerek, polyákok, nadrágos, gumiköpenyes, viaszosvászon kötényes férfiak és nők. Rohanva jönnek, hogy megmossák, felaprítsák, megfőzzék és dobozba rakják a halakat. Az egész utca morajlik,

nyög, csörömpöl, s közben a csónakokból egyre árad a halak ezüstös folyama, a csónakok egyre jobban kiemelkednek a vízből, míg végül teljesen ki nem ürülnek. A konzervgyárak pedig addig morajlanak, nyögnek, sivítoznak, míg az utolsó halat is megtisztították, fölaprították, megfőzték és dobozba rakták. Ekkor a szirénák újból megszólalnak, és a lucskos, bűzös, fáradt digók, kinézerek és polyákok, férfiak és nők kikecmeregnek a gyárakból, a dombon át elvánszorognak a városba, és a Konzervgyár utca visszanyeri eredeti – csöndes, varázslatos – jellegét. Visszatér hétköznapi élete. A csavargók, akik utálkozva húzódtak be a fekete ciprusfa alá, kiülnek az üres telken heverő rozsdás csövekre. Dora műintézetéből is kijönnek a lányok egy kicsit napozni, ha süt a nap. Doki kilép a Nyugati Élettani Laboratóriumból, átvág az utcán, és bemegy Li Csong szatócsboltjába két liter sörért. Henri, a festő, akár egy vadászkutya, szimatolja végig a fűvel benőtt telket, hátha talál egy darab deszkát vagy ócskavasat a csónakhoz, amelyet épít. Azután lassan leszáll az este, Dora kuplerája előtt kigyullad az utcai lámpa – a lámpa, amely örökös holdfénnyel árasztja el a Konzervgyár utcát. Az Élettani Laborba vendégek érkeznek, és Doki újból átszalad az utcán Li Csong boltjába öt liter sörért.

Hogyan is lehetne megeleveníteni e költeményt, bűzt, fülsiketítő lármát, sajátságos fényt, hangulatot, magatartást és álmot? Ha az ember tengeri állatokat gyűjt, talál néha apró rovarokat, amelyek oly törékenyek, hogy lehetetlen őket megfogni, mert már a puszta érintésre is széttöredeznek, széthullanak. Hagyni kell hát, hadd szivárogjanak, kússzanak rá önszántukból a kés pengéjére, és akkor aztán óvatosan beemelhetjük őket a tengervízzel telt palackba. Talán ezt a könyvet is így kell megírni – üssük föl a fedelét, és hagyjuk, hadd kússzanak bele maguktól a történetek.

1

Li Csong szatócsboltját tisztának éppenséggel nem lehetett mondani, választéka viszont a csodával volt határos. Az egyetlen kicsi, dugig tömött helyiségben minden kapható volt, amit csak akart az ember, ami csak kell a boldog élethez, ruha, élelem, friss és konzervált állapotban, ital, dohány, horgászfelszerelés, gépalkatrész, csónak, kötél, sapka és disznóhús. Li Csongnál lehetett venni papucsot, selyemkimonót, whiskyt és szivart: szinte minden kedélyállapotnak megfelelő áruegyveleget összeállíthatott az ember. És az egyetlen cikk, amelyet Li Csong nem tartott, kapható volt szemközt, Doránál.

A szatócsbolt hajnalban nyitott, és mindaddig nem csukott be, amíg az utolsó kóbor tízcentest is el nem költötték, vagy nem tették el másnapra. Nem mintha Li Csong kapzsi lett volna. Szó sincs róla. De ha valaki pénzt akart költeni, Li Csong készséggel rendelkezésére állt. A városkában szerzett pozíciója Lit magát is meglepte, már amennyire egyáltalán meg tudott lepődni. Az idők folyamán a Konzervgyár utca minden lakója az adósa lett. Li sose sürgette kuncsaftjait, de ha a tartozás összege túlságosan megnövekedett, nem hitelezett többet. Adósai ilyenkor – inkább, mint hogy elballagjanak a dombon túl, a városba – rendszerint fizettek, vagy megpróbáltak fizetni.

Li kerek arcú, udvarias ember volt. Tisztes angolsággal beszélt, csak az “r” hangot nem tudta kiejteni. Amikor Kaliforniában a kínai titkos társaságok háborúskodása folyt, megesett néha, hogy Li fejére díjat tűztek ki. Ilyenkor rendszerint titokban elutazott San Franciscóba és befeküdt valamelyik kórházba, míg el nem múlt a veszedelem. Hogy a pénzét mire költötte, senki se tudta. Talán meg se kapta. Lehetséges, hogy vagyonát teljes egészében kifizetetlen számlák tették ki. Mégis jómódban élt, és az egész környék tisztelte. Vevőiben mindaddig megbízott, míg a nevetségesség veszélye nem fenyegette. Néha elkövetett ugyan egy-két üzleti tévedést, de még e tévedésekből is hasznot húzott, ha másként nem, jó híre öregbítésével. Így volt ez a Palota Lebuj és Bisztró esetében is. Ezt az ügyletet Li Csongon kívül mindenki százszázalékos veszteségnek tekintette volna.

Li Csong a szatócsboltban a szivarpult mögött szokott álldogálni, vagyis bal kéz felől a kassza, jobb kéz felől a számológép között. A pulton üveg alatt álltak a barna szivarok, a cigaretták, a Bull Durham, a Hercegi Keverék meg az Öt Testvér. Li Csong mögött pedig, a fal melletti polcokon literes, fél– és negyedliteres üvegekben az italok: a Vén Zöld Folyó, a Régi Városháza, az Agg Ezredes és a legkedveltebb: az Öreg Tennessee, ez a garantáltan négyhónapos, különlegesen olcsó, kevert whisky, amelyet a környéken csak Ócska Teniszcipő néven ismertek. Li Csong nem ok nélkül állt a whisky és a vevő közé. Egy-egy roppant gyakorlatias elme alkalomadtán megpróbálta Li figyelmét a bolt egyéb zugai felé terelni. A bolt többi részében öcsök, unokaöcsök, fiúk és menyek szolgálták ki a vevőket, de Li Csong nem hagyta ott a szivarpultot. A pult üvegtetejét használta íróasztalnak. Kövérkés kis keze az üvegen pihent, apró, virsliszerű ujjai nyugtalanul mozogtak. Egyetlen ékszere a bal keze középső ujján lévő széles aranygyűrű volt, csöndesen dobolt vele a pénzváltásra szolgáló gumilapon, amelyről a kis gumirovátkák már rég lekoptak. Li Csongnak húsos, jóindulatú ajka volt, s ha mosolygott, aranyfogainak villanása meleg, barátságos emberi érzelmekről tanúskodott. Félköríves szemüveget hordott, s mivel mindent azon át nézett, ha távolabbra akart látni, kénytelen volt hátrahajtani fejét. Kamatot, engedményt, összeadást és kivonást örökké mozgó virsliszerű kis ujjaival a számológépen számított ki, barátságos barna szeme ide-oda vándorolt a szatócsboltban, aranyfogai pedig a vevőkre villantak.

Egy este, mikor szokott helyén álldogált, lába alatt egy csomó újságpapírral, hogy meg ne fázzon, derűsen s ugyanakkor kicsit szomorúan merengett egy üzleten, amelyet aznap délután kötött, s amely még ugyanaznap késő délután semmissé vált. Ha az ember kilép a szatócsboltból, rézsút keresztülvág a fűvel benőtt telken, és átfurakodik a konzervgyárakból kidobált vastag, rozsdás csövek közt, a gizgazban egy kitaposott ösvényre bukkan. Ha továbbmegy az ösvényen, elhalad a ciprusfa mellett, átkel a vasúti sínen, és fölmászik egy kaptatón, hosszú, alacsony épülethez érkezik, amelyet már évek óta hallisztraktárként használnak. Az épület egyetlen hatalmas, fedett helyiségből áll, s valamikor egy Horace Abbeville nevű gondoktól zaklatott úriemberé volt. Horace-nak, akinek két felesége volt és hat gyermeke, az évek során rengeteg könyörgés és rábeszélés árán sikerült a szatócsboltban olyan magasra föltornásznia tartozását, mint Montereyben senki másnak. Aznap délután beállított a

szatócsboltba, s a Li arcán átsuhanó szigorú árnyék láttán görcsösen megvonaglott fáradt, érzékeny arca. Li kövér ujjaival most is a gumilapon dobolt. Horace kezét – tenyerével fölfelé – a szivarpultra fektette.

– Azt hiszem, tömérdek dohánnyal tartozom – jelentette ki minden kertelés nélkül.

Li foga elismerően villant meg: ez a puhatolózási mód merőben új volt számára. Komolyan bólintott, s várta, miféle trükk következik.

Horace végignyalta nyelvével az ajkát, méghozzá alaposan: szöglettől szögletig.

– Nem bírom elviselni, hogy ekkora adósság lógjon gyermekeim feje felett – mondta. – Lefogadom, hogy egy csomag prominclit se adna már nekik.

Li Csong arcán látszott, hogy egyetért e következtetéssel:

– Töméldek dohánnyal taltozik – válaszolta.

– Tudja, ugye, hogy a síneken túl lakom abban az épületben, ahol a hallisztet tárolják – folytatta Horace.

Li Csong bólintott. A halliszt az ő tulajdona volt.

– Ha magának adnám azt az épületet – kérdezte komolyan Horace –, leírná a tartozásom?

Li Csong hátrahajtotta fejét, és fél-szemüvegén át Horace-ra bámult. Gondolatban közben villámgyorsan átfutott a számlákon, jobb keze pedig nyugtalanul a számológép felé rándult. Agyában fölmérte a rozzant épületet és a telket, amely egyszer talán még értékes lehet, ha valamelyik konzervgyár terjeszkedni akar.

– Pelsze – válaszolta.

– Hát akkor vegye elő a számlákat, én meg kiállítok egy adásvételi szerződést. – Horace szemmel láthatólag sietett.

– Nem kell papil semmi – felelte Li. – Adok egy elismelvényt, hogy kiegyenlítette a taltozást.

Méltóságteljesen megkötötték az ügyletet, és Li Csong áldomásul kinyitott egy negyedliter Ócska Teniszcipőt. Aztán Horace Abbeville kihúzta magát, keresztülvágott a telken, elhaladt a ciprusfa mellett, átment a vasúti töltésen, fölmászott a kaptatón, bement az épületbe, amely nemrég még az övé volt, és odabent egy hallisztkupacon agyonlőtte magát. És bár ennek történetünkhöz semmi köze, ettől fogva egyik Abbeville gyerek se szűkölködött promincliben, tekintet nélkül arra, hogy a két asszony közül melyik volt az anyja.

De térjünk vissza ahhoz az estéhez. Horace, testében a balzsamozó tűkkel, a Szent Mihály lován feküdt, két felesége pedig egymást átölelve üldögélt az épület lépcsőjén (a temetésig a legjobb barátnők voltak, de utána felosztották maguk közt a gyerekeket, és soha többé nem álltak szóba egymással). Li Csong a szivarpult mögött állt, és barátságos barna szeme szívének csendes és örök kínai bánatába révedt. Nem az ő lelkén száradt a tragédia, de azért mégis jobban szerette volna, ha megsejti: esetleg segíthetett volna. Li Csong jóindulatú és megértő lényében mélyen gyökerezett az a meggyőződés, hogy az öngyilkosság az ember elidegeníthetetlen joga ugyan, de néha egy jó barát közbelépése szükségtelenné teheti. Li már hozzájárult a temetési költségekhez, sőt egy ruháskosárra való élelmet is küldött a gyászoló családoknak.

Most tehát Li Csongé lett az Abbeville épület: még jó karban levő padlója és teteje volt, két ablaka meg egy ajtaja. Igaz, hogy magas kupacokban állt benne a halliszt, finom, átható illatot árasztva. Li Csong egy ideig azon töprengett, nem lehetne-e belőle élelmiszerüzletet, esetleg valami áruházfélét csinálni, de aztán meggondolta magát. Túlságosan messze volt, s akárki bemászhatott az ablakán. Li aranygyűrűjével a gumitálcán dobolva éppen ezen a problémán rágódott, amikor kinyílt az ajtó, és Mack lépett be. Mack korelnöke, vezére, mentora és bizonyos mértékig kizsákmányolója volt egy néhány férfiból álló csoportnak, amelynek tagjai közül egynek se volt se családja, se pénze, ételen, italon, lelki elégedettségen kívül egyéb vágya. De míg a legtöbb ember valósággal elemészti magát az elégedettség hajszolásában, és a cél előtt fáradtan összeroskad, addig Mack és barátai gondtalan szívvel, mohóság nélkül közelítették meg, gyengéd ajakkal szívták magukba az elégedettséget. Mack, Hazel, egy nagy erejű fiatalember, Eddie, a La Ida kisegítő csaposa, valamint Hughie és Jones, akik néha békákat és macskákat fogtak az Élettani Labornak, a Li Csong boltja melletti üres telken heverő nagy, rozsdás csövekben laktak. Jobban mondva csak nedves időben laktak a csövekben, szép idő esetén a telek legmagasabb pontján álló fekete ciprus árnyékába húzódtak. A ciprusfa lecsüggő ágainak lugasa alatt békén lehetett heverészni és figyelni a Konzervgyár utca eleven nyüzsgését.

Valahányszor Mack belépett, Li Csong izmai mindig megfeszültek egy kicsit, és gyorsan körülnézett a boltban: nem jött-e be Eddie, Hazel, Hughie vagy Jones is, és nem sündörög-e valahol az áru körül.

Mack megnyerő őszinteséggel terítette ki kártyáit:

– Li – kezdte –, én és Eddie meg a többiek úgy hallottuk, hogy a te tulajdonodba került az Abbeville épület.

Li Csong bólintott, és várt.

– Én meg a barátaim úgy gondoltuk, megkérdezzük tőled, nem költözhetnénk-e be oda. Gondját viseljük – tette gyorsan hozzá. – Vigyázunk, hogy be ne törjenek, és semmi kárt ne szenvedjen. Előfordulhat, hogy a gyerekek betörik az ablakait, hiszen tudod – fűzte tovább a szót Mack. – Meg le is éghet, ha nem vigyáz rá valaki.

Li hátrahajtotta fejét, és a fél-szemüvegen át Mack szemébe nézett. Doboló ujjainak tempója lelassult, olyan mélyen elgondolkozott. Mack szeme csillogott a jóindulattól, bajtársi érzéstől és a vágytól, hogy mindenkit boldoggá tegyen. Miért érezte hát Li Csong mégis olyanformán magát, mint akit támadói bekerítettek? Miért lopakodott agyveleje oly óvatosan, akár a macska a kaktuszok közt? Mack kedvesen, csaknem emberbaráti érzülettel tette meg javaslatát. Li agya nagyokat szökkent előre, a kibúvókat latolgatta – de nem, itt nem voltak kibúvók. Ujja még lassúbb tempóban dobolt. Li elképzelte, hogy elutasítja Mack javaslatát, és máris maga előtt látta a betört ablakokat. Aztán Mack másodszor is felajánlja, hogy elvállalják az épület őrzését, s gondot viselnek rá – és Li szinte érezte a másodszori elutasítás nyomán felcsapó füstszagot, látta az épület falán felkúszó apró lángnyelveket. Mack és barátai nyilván segédkeznek majd az oltásnál. Li ujja puhán elpihent a gumitálcán. Tisztában volt vele, hogy vereséget szenvedett. Már csak abban bízott, hogy megaláztatás nélkül megússza a dolgot. Mack e tekintetben bizonyára nagylelkű lesz.

– Szóval akaljátok bélbe venni az épületet? Úgy akaltok lakni benne, mint szállodában?

Mack szélesen elmosolyodott, és nagylelkű volt:

– No nézd csak – mondta –, egész jó ötlet. Persze, kibéreljük. Mennyit kérsz érte?

Li elgondolkozott. Tudta, hogy mindegy, mennyit kér. Úgyse kapja meg. Ezért a pénzért akkora összeget is mondhat, amely megvédi tekintélyét.

– Öt dollált egy hétle – felelte.

Mack most már végigjátszotta a szerepet.

– Meg kell beszélnem a dolgot a fiúkkal – mondta kétkedő hangon. – Nem lenne elég négy dollár?

– Öt dollál – jelentette ki határozottan Li.

– Na jó, majd meglátom, mit szólnak hozzá a fiúk.

Hát így történt. Mindenki elégedett volt az üzlettel. És ha valaki azt hinné, hogy Li Csong teljes vereséget szenvedett, ő korántsem így fogta fel a dolgot. Ablakai épen maradtak. Tűz sem ütött ki az épületben, s noha bérlői egyetlen centet sem fizettek, de ha volt pénzük – ami elég gyakran előfordult –, eszükbe sem jutott, hogy másutt is el lehetne költeni, mint Li Csong boltjában. Li tehát egy kicsiny, de igen élénk, fizetőképes, s mondhatni, teljességgel lekötelezett vevőkörre tett szert. És ez még nem is minden. Ha valami részeg randalírozni kezdett a boltban, ha New Monterey-ből odaözönlöttek a fosztogatásra éhes utcakölykök, Linek csak kiáltania kellett, és Mackék máris rohantak, hogy segítségére legyenek. S még ennél is tovább fejlődött a kapcsolatuk: a jótevőjétől nem lophat az ember. Li Csong babkonzervben, paradicsomban, tejben és görögdinnyében többet megtakarított, mint amennyit a lakbér kitett volna. És ha ennek következtében a New Monterey-i szatócsboltokban megnőtt a súlyhiány, Li Csong igazán nem tehetett róla.

A társaság tehát be-, a halliszt meg kiköltözött. Nem tudni, ki adott nevet az épületnek, de tény, hogy ettől kezdve mindenki Palota Lebuj és Bisztró néven ismerte. A csövekben meg a ciprusfa alatt nem volt hely bútorok meg egyéb olyan csecsebecsék számára, amelyek civilizációnknak nemcsak diagnózisát adják, hanem egyben korlátait is kijelölik. Mihelyt a fiúk beköltöztek a Palota Lebujba, rögtön nekiláttak, hogy lakályossá tegyék. Előbb egy szék jelent meg, aztán egy ágy, majd ismét egy szék. Az egyik vaskereskedés egy doboz vörös festékkel járult hozzá az épület csinosításához, mi több: vonakodás nélkül, hisz nem is tudott róla; s ha új asztal vagy szék jelent meg a házban, azonnal átfestették, ami nemcsak hogy csinosabbá tette, de bizonyos mértékig álcázta is arra az esetre, ha korábbi tulajdonosa mégis egyszer bekukkantana. A Palota Lebuj és Bisztró pedig megkezdte működését. A fiúk kiültek az ajtó elé, és a vasúti töltésen, a telken és utcán át egyenesen az Élettani Labor utcai ablakaira láttak. Éjszakánként hallották, hogy zene szűrődik ki a laboratóriumból. Utána néztek Dokinak, miközben átvág az úton, és bemegy Li Csong boltjába sörért. És ilyenkor Mack megszólalt:

– Ez a Doki rendes tag. Valamivel kedveskednünk kellene neki.

2

A szó szimbólum és gyönyörűség, amely magába szív embert, tájat, fát, növényt, gyárat és kínait. Az Anyagból Szó lesz, majd újból Anyag, de most már torz, fantasztikus mintázatban. A szó magába szívja a Konzervgyár utcát, megemészti és kiköpi, és az utca immár a zöld világ és az eget tükröző hullámok fényében villódzik. Li Csong több lesz közönséges kínai szatócsnál. Többnek kell lennie. Lényét talán a rossz és a jó tartja a levegőben, egyensúlyban, mint valami ázsiai bolygót, amelyet Lao-ce[1] vonzása mozgat pályáján, és a számológép meg a kassza röpítő ereje taszít el a bölcstől – így lebeg, pörög, örvénylik Li Csong szatócsáruk és kísértetek közt. Kemény ember, ha babkonzervről, érző szívű, ha nagyapja csontjairól van szó. Li Csong ugyanis fölásta a kínai temetőben nagyapja sírját, megtalálta az elsárgult csontokat, a koponyát, amelyet még mindig szürke, kötélszerű hajzat borított. És Li gondosan becsomagolta a csontvázat, az egyenes comb– és sípcsontokat, középre helyezte a koponyát, köré a medence– és kulcscsontokat, kétoldalt pedig a bordák íveit. Aztán átküldte nagyapja gondosan ládába zárt, törékeny csontjait nyugat felé a tengeren, hadd pihenjen végre az ősök megszentelte földben.

Mack és a fiúk szintén bolygópályáikon pörögnek. Az Erényt, a Kegyelmet, a Szépséget testesítik meg Monterey zaklatott, torz tébolyában, a kozmikus Montereyben, ahol az emberek félelemtől és éhségtől űzve tönkreteszik a gyomrukat, tönkreteszik a harcban, hogy megkaparintsanak egy kis ennivalót, ahol a szeretetre éhes emberek elpusztítják maguk körül mindazt, ami szeretetre méltó. Mack és a fiúk a testet öltött Szépség, Erény, Kegyelem. Egy olyan világban, ahol gyomorfekélyes tigrisek uralkodnak, szűkölő bikák üzekednek, vak sakálok zabálják a hulladékot, Mack és a fiúk óvatosan eszegetnek együtt a tigrisekkel, ajnározzák a felindult üszőket, összegyűjtik a morzsákat, eleségül a Konzervgyár utcai sirályoknak. Mert ugyan mit ér, ha valaki meg is kaparintja az egész világot, de gyomorfekéllyel, gyulladt prosztatával és bifokális szemüveggel veszi birtokába? Mack és a fiúk elkerülték az élet csapdáit, a mérgezett csalétket, a kivetett hurkot, miközben a csapdába esett, megmérgezett, hurok fojtogatta emberek kígyót-békát kiáltottak rájuk, semmirekellőknek, naplopóknak, világ szemetjének, tolvajnak, gazembernek, csavargónak

nevezték őket. Miatyánk, ki vagy a Természetben, ki életet ajándékoztál a prérifarkasnak, a közönséges barna patkánynak, a verébnek, a házi légynek, a molynak, te bizonyára nagy, mindenek fölötti szeretetet érzel e semmirekellők, e világ szemetjei, e csavargók: Mack és a fiúk iránt. Az erény és kegyelem, lustaság és buzgalom iránt. Miatyánk, ki vagy a Természetben.

3

Li Csong boltja jobbra esik az üres telektől (ámbár isten tudja, miért nevezik üresnek, mikor halomban hevernek rajta az ócska kazánok, rozsdás csövek, nagy, szögletes gerendák, huszonöt literes kannák). Az üres telek végében húzódik a vasúti töltés, s ott áll a Palota Lebuj. Bal felől viszont egy komoly, tekintélyes épület, Dora Flood kuplerája határolja a telket; rendes, tiszta, becsületes, régimódi szórakozóhely, ahol az ember baráti társaságban fölhajthat egy pohár sört. Nem valami piti, kérész életű kupi, hanem szilárd alapokon álló, erkölcsös klub, amelyet Dora létesített, tart fenn és fegyelmez, az ötven év körüli Dora, madam is meg szajha is egy személyben, s aki a tapintat és becsületesség, jótékonyság és bizonyos valóságérzék különleges adományának gyakorlása révén komoly tekintélyre tett szert az intelligens, tanult, jóindulatú emberek körében, s ugyanezekkel a tulajdonságaival magára vonta a férjezett aggszüzek perverz és buja társaságának haragját, mindama nők gyűlöletét, akiknek férje tiszteli, de nem túlságosan szereti otthonát.

Dóra testben-lélekben hatalmas asszony, lángoló narancsszínű haja van, s különös vonzalmat érez a Nílus-zöld estélyi ruhák iránt. Tisztes házat vezet, egységárakkal, tömény italokat nem árusít, hangos vagy ocsmány beszédet nem tűr meg. A lányok egyike-másika előrehaladott kora vagy gyenge egészségi állapota miatt már nemigen tevékeny, de Dora mégse rakja ki őket, bár, ahogyan mondani szokta, havonta még három fuvart se csinálnak, ezzel szemben naponta háromszor étkeznek. Lokálpatriotizmusának pillanatnyi föllángolásában Dora Mackós Lobogó vendéglőnek nevezte el intézetét, és számos történet kering olyan vendégekről, akik valóban uzsonnázni tértek be oda. Rendes körülmények között, az öregeket is beleszámítva, tizenkét lány tevékenykedik az üzemben, továbbá egy görög szakács, valamint egy portásnak címzett férfiú, aki azonban mindenféle kényes és veszélyes feladatot is elintéz. Ő választja szét a verekedőket, penderíti ki a részegeket, csillapítja le a hisztériát, gyógyítja a fejfájást, és látja el a csapos teendőit. Ő kötözi be a vágott és zúzott sebeket, tartja szóval a zsarukat, s miután a lányoknak legalább a fele a Keresztény Tudomány vallásos szekta követője, vasárnap reggelenként ő olvassa fel a *Tudomány és Egészség*ből a megfelelő fejezeteket. Elődje, aki kevésbé

kiegyensúlyozott ember volt, rossz véget ért – ahogyan erről mindjárt beszámolunk –, Alfréd azonban diadalmaskodott környezetén, sőt, mondhatni, fölemelte magához. Alfréd tudja, ki látogathatja a lokált és ki nem. És többet tud Monterey polgárainak családi életéről, mint bárki a városban.

Ami Dorát illeti, meglehetősen kényes helyzetben leledzik. Miután tevékenysége sérti a törvényt, vagy legalábbis annak betűit, kétszerte törvénytisztelőbbnek kell lennie, mint bárki másnak. Háza táján nem tűrhet részegeskedést, verekedést, durvaságot, különben becsukják intézetét. Törvényellenes tevékenységéből következik az is, hogy Dorának különös emberbaráti érzületről kell tanúságot tennie. Bárki könnyűszerrel megvághatja. Ha a rendőrség a nyugdíjalap javára táncestélyt rendez, s mindenki más egy-egy dollárt ad, Dorának ötven dollárt kell adnia. Amikor a Kereskedelmi Kamara rendbe hozatta a parkját, a kereskedők fejenként öt-öt dollárt adtak, Dorától viszont százat kértek és kaptak. És ugyanez volt a helyzet, ha a Vöröskeresztnek, a Jótékonysági Alapnak, a Cserkészeknek gyűjtöttek. Dora dalba nem szedett, nem is hirdetett, szégyentelenül mocskos bűndíja minden adománylista élén szerepelt. De a legsúlyosabb terhek a gazdasági válság idején nehezedtek rá. Szokásos jótékonykodásán kívül Dora táplálta a Konzervgyár utca éhes gyermekeit, munka nélküli apáit és gondoktól zaklatott asszonyait, két éven át fű-fa helyett ő fizette a fűszeresszámlákat, s ebbe csaknem tönkrement. Dora tündérei jól neveltek és nyájasak voltak. Sohase szólítottak meg senkit az utcán, még akkor se, ha az illető az előző éjszakát velük töltötte.

Alfy, a jelenlegi portás belépése előtt a Mackós Lobogó vendéglőben mindenkit elszomorító tragédia játszódott le. Az előző portást Williamnek hívták, sötét hajú ember volt, arcáról lerítt a magányosság. A nappali órákban, amikor nemigen akadt dolga, rendszerint elunta a női társaságot. Az ablakon át látta Macket és a fiúkat, amint az üres telken üldögélnek a csöveken, lábukat lógatják a papsajtban, s napozgatás közben bölcs nyugalommal vitatnak meg számukra érdekes, egyébként azonban jelentéktelen ügyeket. Olykor-olykor azt is látta, hogy előhúznak egy üveg Ócska Teniszcipőt, ingük ujjában megtörlik az üveg nyakát, s szép sorjában isznak belőle. És Williamben fölébredt a vágy, hogy ő is csatlakozzék e boldog bandához. Egy szép napon kisétált a telekre, és leült az egyik csőre. De a beszélgetés menten félbeszakadt, kényelmetlen, ellenséges csend támadt. William kisvártatva bánatosan visszaballagott a Mackós Lobogóba,

s az ablakon át látta, hogy a társalgás újból megélénkül. Ettől nagyon elszomorodott. Arcára sötét, csúnya árnyék borult, szája eltorzult a töprengéstől.

Másnap ismét kiment a telekre, de most egy üveg whiskyt is vitt magával. Mack és a fiúk megitták a whiskyt, hisz azért mégse estek a fejükre, de csak annyit mondtak, hogy “egészségünkre” vagy “proszit”.

William egy idő múlva visszaballagott a Mackós Lobogóba, s az ablakon át figyelte a fiúkat. S egyszer csak hallja, hogy Mack jó hangosan így szól:

– Az isten verje meg, de utálom a striciket!

Ami ugyan nyilvánvalóan nem volt igaz, csakhogy William ezt nem tudta. Mack és a fiúk egyszerűen nem szerették őt.

Williamnek erre megsajdult a szíve. Tehát a csavargók nem hajlandók befogadni! Úgy érzik, társadalmilag mélyen alattuk áll. William mindig is befelé forduló lélek volt, tele önváddal. Most feltette a kalapját, s végigsétált a tengerparton, egyenest a világítótoronyhoz. Megállt a szép kis temetőben, ahol mindig hallani a hullámok csobogását. Agyát sötét, töprengő gondolatok szállták meg. Senki se szereti. Senki se törődik vele. Igaz, hivatalosan portás, de valójában strici, rohadt strici, az emberiség alja. De aztán arra gondolt, hogy neki is ugyanolyan joga van az élethez, a boldogsághoz, mint bárki másnak. Igenis, ugyanolyan joga van. Dühösen hazaindult, de mire a Mackós Lobogóhoz ért, és fölment a lépcsőn, dühe elpárolgott. Este volt, a wurlitzer a *Szeptemberi hold*at játszotta. Williamnek most eszébe jutott, hogy az első ribanc, aki beleesett, ezt a dalt szokta dalolni, mielőtt faképnél hagyta, férjhez nem ment, és el nem tűnt. A dal mélységes szomorúsággal töltötte el Williamet. Dora a hátsó szalonban üldögélt, és éppen teázott, amikor William belépett.

– Mi baj? – kérdezte Dora. – Beteg vagy?

– Nem – felelte William. – De mire jó ez az egész? Rohadtul érzem magam. Legjobb, ha slusszt csinálok.

Dorának rengeteg idegbajossal volt már dolga. Heccelődni kell velük, ez volt a jelszava.

– De akkor csináld, amikor nem vagy szolgálatban – mondta. – És ne vérezd be a szőnyeget.

William szívére szürke, nyirkos felhő borult. Kibotorkált a szalonból, végigment az előszobán, és bekopogtatott Eva Flanegan ajtaján. Eva vörös hajú, átszellemült lány volt, akit a sors sok-sok testvérrel és nővérrel áldott meg. Hetenként járt gyónni, de a legváratlanabb pillanatokban a sárga

földig leitta magát. Most épp a körmét festette, elég rondán. William, amint belépett, látta, hogy a lány terhes, s Dora terhes lányt nem enged dolgozni. Eva az ujja tövéig összekente magát a körömlakkal, és mérges volt.

– Mi a nyavalya bajod van? – kérdezte.

Erre William is méregbe jött.

– Megyek, és elintézem magamat – felelte dühösen.

– Az ilyesmi utolsó, aljas, mocskos bűn – rikácsolta Éva. – Jellemző rád – folytatta ordítva –, hogy épp most akarsz lerohasztani bennünket, amikor már majdnem együtt van a dohányom, hogy East St. Louisba mehessek. Semmirekellő disznó!

Még akkor is üvöltött, amikor William becsukta maga mögött az ajtót, és bement a konyhába. Rettenetesen elege volt a nőkből. A görög, gondolta, szanatórium lesz ezek után a nők után.

A görög – kötényben, felgyűrt ingujjal – két nagy serpenyőben disznókarajt sütött, jégcsákánnyal forgatta a hússzeleteket.

– Szia, haver – mondta. – Hogy s mint?

A karajok sisteregtek, fortyogtak a serpenyőkben.

– A fene tudja, Lou – válaszolta William. – Néha úgy érzem, legokosabb volna: nyissz! – És végighúzta az ujját a torkán.

A görög a tűzhelyre tette a jégcsákányt, és feljebb tűrte inge ujját.

– Mondok neked valamit, haver. Az a tag, aki pofázik róla, sose teszi meg.

William a jégcsákány után nyúlt, fölvette, és könnyedén meglóbálta. Mélyen a görög sötét szemébe nézett, hitetlenkedést és derültséget látott benne, de aztán zavar, majd félelem villant föl a görög szemében. William észrevette a változást, világosan látta: a görög rájött, hogy ő igenis képes megölni magát, sőt meg is öli. Most már tudta, hogy meg is kell ölnie. William elszomorodott, mert érezte, milyen ostobaság az egész. Fölemelte a karját, és a jégcsákányt a szívébe döfte. Bámulatos, milyen könnyedén fúródott bele. Ez a William volt portás Alfred előtt. Alfredot mindenki szerette. Ő bármikor leülhetett a csövekre Mack és a fiúk közé. Még a Palota Lebujba is ellátogathatott.

4

Esténként, épp szürkületkor különös dolog játszódott te a Konzervgyár utcában, napnyugta és lámpagyújtás közt. Ilyenkor néhány rövid percre minden csöndes és szürke. És íme, a dombról lefelé, a Palota Lebuj mellett elhaladva, le a kaptatón, és át az üres telken jön-jön egy öreg kínai. Nyűtt, lapos szalmakalap, kék vászonkabát és nadrág van rajta és nehéz bakancs, amelynek egyik talpa már olyannyira levált, hogy minden lépésnél nagyot csattan. Az öreg fedett vesszőkosarat cipel a kezében. Arca sovány, barna és barázdás, mint a napégette föld. Öreg szeme is barna, még a fehérje is, s oly mélyen ül, mintha gödörből kukucskálna ki. Épp szürkül, amikor arra jön, átvág az utcán, majd befordul az Élettani Labor és a Hediondo konzervgyár közti átjáróba. Átvág a tengerparti kis fövényen, és eltűnik a móló cölöpei és vasgerendái közt. Hajnalig aztán nem látja senki.

De hajnalban, amikor az utcai lámpákat már eloltják, s még nincs nappal, az öreg kínai kibújik az oszlopok közül, átvág a fövényen, majd az utcán. Vesszőkosara most nehéz, csöpög belőle a víz. Levált cipőtalpa csattog a köveken. Felkaptat a dombra a második utcáig, bemegy egy magas deszkakerítésbe vágott kapun, és estig megint nem látja senki. Az emberek álmukban hallják csattogó cipőtalpát, és egy pillanatra fölriadnak. Így megy ez már hosszú esztendők óta, de mégse tudják megszokni. Vannak, akik az öreg kínairól azt hiszik, hogy Isten, a nagyon öreg emberek a Halálnak tartják, a gyerekek pedig egy mókás öreg kínait látnak benne, mert a gyerekek szemében minden mókás, ami öreg és különös. De a gyerekek nem gúnyolódnak vele, nem kiáltoznak utána, ahogy illenék, mert az öreg kínaiban van valami félelmetes.

Csak egy tízéves bátor és csodaszép kisfiú, név szerint Andy, Salinasból, szállt egyszer szembe az öreg kínaival. Andy látogatóban volt Montereyben, meglátta az öreget, és rögtön tudta, hogy rá kell kiáltania, ha másért nem, hát önbecsülésből. De akármilyen bátor is volt Andy, őt is megszállta egy kis félelem. Estéről estére figyelte az öregembert, s a kötelességérzet és a félelem viaskodott a keblében. Aztán egy este Andy nekidurálta magát, nyomába szegődött az öregnek, és éles fejhangon énekelni kezdett:

Csingi-csongi vén kinézer
kukucskál a rácson át,
arra jön egy fehérember,
s lenyisszantja a copfját.

Az öregember megállt, és megfordult. Andy is megállt. A mélyen ülő barna szempár Andyra nézett, és a vékony, barázdás ajkak megmozdultak. Hogy ezután mi történt, Andy sose tudta megmagyarázni s elfelejteni. Mert a szemek kitágultak, s addig-addig tágultak, míg egyszerre eltűnt a kínai. Csak egy szem maradt belőle, egy óriási barna szem, akkora, mint a templomkapu. Andy benézett e ragyogó, átlátszó, barna kapun, s egy elhagyatott tájat látott, egy roppant síkságot, amelyet fantasztikus alakú, tehén– és kutyafejhez, sátrakhoz és gombákhoz hasonló hegylánc szegélyezett. A síkságot alacsony, durva fű borította, csak itt-ott volt látható egy kis homokbucka. És mindegyik buckán egy apró állat ült, olyanforma, mint a mormota. A táj elhagyatottsága, a puszta és hideg magányosság nyöszörgést csalt Andy ajkára, mert a világon nem volt egy teremtett lélek se, egyedül maradt. Andy becsukta szemét, hogy ne is lássa többé a síkságot, s mire újból kinyitotta, ott állt a Konzervgyár utcában, és az öreg kínai már az Élettani Labor és a Hediondo konzervgyár közti átjáróban csittegett-csattogott. Andy volt az egyetlen a fiúk közül, aki ilyesmire vetemedett, de ő csak akkor egyszer, és soha többé.

5

Az Élettani Labor az utca túlsó oldalán áll, éppen szemközt az üres telekkel. Li Csong szatócsboltja rézsút jobbra, Dora Mackós Lobogója pedig rézsút balra fekszik tőle. Az Élettani Labor különös, gyönyörű árucikkekkel kereskedik. Szépséges tengeri állatokat árul, szivacsokat, vízi zsákokat, anemónákat, tengericsillagokat, kétteknős kagylókat, kacsakagylókat, férgeket és csigákat, mesés, sokféle alakú kis lényeket, élő és mozgó tengeri növényeket, mezítelen és köpenyes kopoltyújú puhányokat, tüskés és hegyes tengeri sünöket, rákokat és félrákokat, kis tengeri sárkányokat, csattogó garnélarákokat és kísértetrákot, amely olyan átlátszó, hogy szinte árnyékot se vet. Az Élettani Labor férgeket, csigákat és pókokat árul, csörgőkígyókat és patkányokat, mézelő méheket és arizonai óriásgyíkokat. Ezek mind kaphatók a laborban. És vannak itt kis, meg nem született csecsemők, egyesek egészben, mások vékonyra szeletelve és üveglemezre téve. A diákok láthatnak itt cápákat is, amelyeknek kieresztették a vérét, s a visszerekbe és ütőerekbe sárga meg kék színű folyadékot fecskendeztek helyette, úgyhogy egy szikével meg lehet mutogatni az egész érrendszert. De vannak itt színes vissz– és ütőerű macskák és békák is. Az ember bármilyen élőlényt megrendelhet az Élettani Laborban, és előbb-utóbb meg is kapja.

Az Élettani Labor utcára néző, alacsony épület. Az alagsorban van a raktár, plafonig érő polcokkal, a polcokon tömött sorokban állnak az üvegedénybe eltett állatok. Ugyanitt található egy kis balzsamozó medence is, a hozzátartozó műszerekkel és fecskendőkkel együtt. A hátsó udvaron keresztül egy fedett fészerhez jut az ember. Oszloplábakon áll az óceán fölött, itt vannak a nagyobb állatok: cápák, villamos ráják és polipok lakosztályául szolgáló tartályok, mindegyik fajta számára egy-egy külön betontartály. Az épület elején lépcső vezet föl az ajtóhoz. Az ajtó egy irodába nyílik, ahol egy asztal áll, rajta magas halomban hevernek a fölbontatlan levelek és a kartotékgyűjtő dobozok. Az irodában van még egy széf is, az ajtaja mindig nyitva. A széf ajtaja egyszer véletlenül becsapódott, és a zár kombinációját senki sem ismerte. A széfben egy nyitott szardíniásdoboz meg egy darab rokfort sajt volt. Mielőtt még a zár készítője közölni tudta volna a kombinációt, a széfben kitört a botrány. Doki ekkor

kidolgozott egy módszert arra az esetre, ha valaki bosszút akarna állni valamelyik bankon. “Béreljen ki egy széfet, helyezzen el benne egy friss lazacot, s utazzon el hat hónapra.” Ez után a cirkusz után tilos volt ételt tárolni a széfben. Most a kartotékgyűjtő dobozok szolgálnak erre a célra. Az iroda mögötti szobában egy akvárium van, sok-sok élő állattal. Itt találhatók továbbá a mikroszkópok, a tárgylemezek, a gyógyszerszekrénykék, a laboratóriumi üvegdobozok, a munkapadok és a kis motorok, valamint a vegyszerek. Ebből a szobából a legkülönfélébb szagok áradnak ki: formalin-, szárított tengericsillag-, sósvíz– és menthol-, karbolsav– és ecetsav-, barna csomagolópapír-, szalma– és kötélszag, kloroform– és éterszag, a motorokból áradó ózonillat, a mikroszkópokból felszálló finom acél és híg kenőolaj szaga, banánolaj– és gumibélés-szag, száradó gyapjúzoknik és bakancsok szaga; a csörgőkígyók éles, maró szaga és a patkányok undorító, dohos szaga. A hátsó ajtón apálykor beáramlik a tengeri moszatok és kacsakagylók szaga, dagálykor pedig a sóé meg a tajtéké.

Az irodától balra nyílik a könyvtár. A falakat a mennyezetig könyvállványok borítják, rekeszekben állnak a brosúrák és különlenyomatok, minden rendű és rangú könyvek, szótárak, enciklopédiák, verseskötetek, drámák. A fal mellett egy nagy gramofon áll, mellette lemezek százai sorakoznak. Az ablak alatt egy vörösfenyőből ácsolt ágy, a falakra és a könyvállványokra tűzve pedig Daumier, Graham[2], Tiziano, Leonardo, Picasso, Dali[3] és George Grosz[4] reprodukciók láthatók, szemmagasságban fölakasztva, hogy aki akarja, jól megnézhesse őket. A kis szobában egy csomó szék és pad is van, s persze itt az ágy. Előfordult már, hogy egyszerre negyvenen is voltak a szobában.

E könyvtár vagy zeneszoba mögött – nevezzük, aminek akarjuk – fekszik a konyha, szűk kis helyiség, gáztűzhellyel, bojlerrel és mosogatóval fölszerelve. Az élelem egy részét, mint tudjuk, az irodai kartotékgyűjtőkben tartják, az edényeket, a zsírt meg a zöldségfélét a konyhában, az összerakható üveges könyvszekrényben. Ez nem valami szeszély következménye, csak puszta véletlen. A konyha mennyezetéről oldalszalonnák, szalámirudak és fekete tengeriuborkák csüggnek alá. A konyha mögött van a vécé és a zuhanyozó. A vécé öt esztendőn át folyt, míg végre egy ügyes, bájos vendég egy darab rágógumival rendbe hozta.

Doki az Élettani Labor tulajdonosa és egyetlen munkatársa. Viszonylag kis termetű, de ez ne tévesszen meg senkit, mert izmos, nagy erejű férfi,

aki, ha indulatba jön, igen vad is tud lenni. Szakálla van, arca félig Krisztus-, félig szatírarc, s ez az arc az igazat mondja. A fáma szerint sok lányt húzott ki a bajból, s hozott megint bajba. Dokinak olyan keze van, mint egy agysebésznek, s józan, emberszerető elméje. Doki kalapemelintéssel üdvözli a kutyákat, amikor elhajt mellettük, és a kutyák fölnéznek és rámosolyognak. Szükségből ölni is képes volna, de puszta kedvtelésből még érzelmeiben se bánt meg senkit. Csak egyetlen dologtól fél, de nagyon: hogy nedves lesz a feje, ezért télen-nyáron rendszerint kapucnit visel. Minden aggodalom nélkül akár mellig is belegázol az apálykor visszamaradt tócsákba, de ha csak egy csepp eső hull a fejére, páni rémület fogja el.

Az évek folyamán Doki a Konzervgyár utcában nem is sejtett mélységekbe eresztett gyökeret. A bölcsesség, tudomány és művészet kútfeje lett. Laboratóriumában Dora tündérkéi életükben először hallottak gregorián énekeket. Li Csongnak angolul olvasott föl Li Taj-po[5] verseiből. Henri, a festő a laborban hallott először a Halottak Könyvéről[6], s ettől annyira meghatódott, hogy alkotó módszert változtatott. Addig enyvvel, vasrozsdával, színes csirketollakkal dolgozott, most azonban új módszerre tért át, s következő négy képét különféle dióhéjakból alkotta meg. Doki bármiféle ostobaságot szívesen meghallgat, és bölcsességgé formál át. Elméje nem ismer határokat, együttérzését semmi el nem torzítja. Ért a gyermekek nyelvén, mélyenszántó dolgokról beszél nekik úgy, hogy meg tudják érteni. A csodák, a boldog izgalmak világában él. Érzéki, mint a nyúl és fenemód gyöngéd. Aki csak ismeri, adósa. És ha valaki Dokira gondol, a gondolatot máris újabb gondolat követi: “Valamivel igazán kedveskednem kellene Dokinak.”

6

Doki a félsziget csúcsán, a Nagy Apályosnak nevezett tavacskában tengeri állatokat gyűjtögetett. Mesés hely ez. Dagálykor hullámok korbácsolta medence, tajtéktól habos, vizét a zátonyon álló fütyülő bója felől özönlő tarajos hullámok csapkodják. De apálykor e kis vízi világ csupa nyugalmas szépség. A tó vize csodálatosan tiszta, mélye pedig futkározó, viaskodó, táplálkozó és párosodó állatokkal teli fantasztikus ország. A lebegő algák közt rákok rohangásznak levélről levélre. Éti– és kacsakagylók fölött tengericsillagok gubbasztanak, rájuk tapasztják millió kis csápjukat, majd hihetetlen erővel lassan-lassan addig emelgetik prédájukat, mígnem leszakítják a szikláról. És akkor a csillag kifordítja gyomrát, és magába öleli táplálékát. Narancsszínű, foltos és fodros puhányok suhannak kecsesen a sziklák fölött, szoknyájukat lebegtetve, mint a spanyol táncosnők. A hasadékokból fekete angolnák dugják ki fejüket, prédára lesve. A csattogó garnélarákok fegyver ravaszához hasonló ollóikkal hangosan durrogtatnak. Olyan csodálatos, színes világ, mintha üvegtető borítaná. A tó fenekén pajkos gyermekek módjára remeterákok futkároznak a homokban. Egyikük üres csigaházra bukkan, tetszetősebbnek találja saját otthonánál, kimászik hát belőle, egy pillanatra kiteszi puha testét az ellenséges támadás veszélyének, aztán gyorsan bebújik új lakásába. Majd hullám csap át a gáton, egy másodpercre fölkorbácsolja a tó sima tükrét, buborékokat kever vizéhez, de aztán megint minden kitisztul, elcsendesedik, s a vízi világ újból csupa csoda, csupa gyilkos indulat. Itt egy rák éppen most szakítja le egy másiknak a lábát. Amott az anemónák puha, ragyogó virágszirmokként terülnek szét, karjaikba csábítgatják az elfáradt és megzavarodott állatokat, de mihelyt valamelyik aprócska rák vagy alga enged a zöld és bíbor karok hívogatásának, a szirmok rögtön összecsapódnak, a szúrós sejtek áldozatukba merítik álmot hozó apró tűiket, a rákocska elernyed, el is kábul, s az égető, maró emésztőnedvek feloldják a testét.

És most előlopakodik a surranó gyilkos, a polip. Lassan, lágyan siklik, akár a szürke köd, vízi növénynek, sziklának, rothadó húsdarabnak álcázza magát. De gonosz, élvhajhászó szeme hidegen kémlel erre-arra. Sodortatja magát az árral, lebegve közeledik egy táplálkozásba merült rákhoz, sárga

szeme tűzben lángol, ziháló teste a vágytól és dühtől rózsaszínbe öltözik. Majd hirtelen nekilendül, könnyedén fut karjai hegyén, vadul támad, akár a felingerelt macska. Könyörtelenül veti magát a rákra, fekete nedve kibuggyan, s a viaskodó testeket szépiafelhő borítja be, miközben a polip végez zsákmányával. A vízből kiágaskodó sziklaéleken kacsakagylók bugyborékolnak zárt ajtóik mögött, étikagylók szárogatják testüket. A sziklákat fekete legyek lepik el, mindent fölzabálnak, amit csak találnak. A levegőt betölti az algák maró, jódos szaga, a meszes testek agyagszaga, a nagy erejű amőbák szaga, az ondók és peték szaga. A vízből kiálló sziklákon a tengericsillagok spermát és tojásokat bocsátanak ki sugaraik közül. Az élet, a bőség, a halál, az emésztés, a pusztulás és születés páráitól fojtott a levegő. A gát felől sós tajtékot hoz a szél, odakint az óceán várakozik, hogy visszanyerje erejét, s a dagály érkeztével újból elárassza a Nagy Apályost. A zátonyon pedig a fütyülő bója úgy bőg, mint egy bánatos, türelmes bika.

Doki és Hazel együtt dolgozik a tavacskában. Hazel a Palota Lebujban lakik Mackkel és a fiúkkal. Nevét ugyanolyan véletlenül kapta, mint ahogy találomra éli egész életét. Gondoktól zaklatott anyja nyolc év alatt hét gyermeket szült. Hazel nyolcadiknak jött a világra, s születésekor anyja összezavarta a nemét. Egyébként is agyongyötört asszony volt, belefáradt a hét gyermek és az apjuk táplálásába, ruházásába. Minden úton-módon megpróbált pénzt előteremteni, papírvirágokat gyártott, gombát termelt, nyulat tenyésztett, húsáért és prémjéért, miközben férje a nyugágyban üldögélve minden segítséget megadott neki, amit csak tanács, érvelés és bírálat formájában nyújtani tudott. Az asszony egyik nagynénjét hívták Hazelnek, s azt beszélték róla, hogy életbiztosítása volt. A nyolcadik csemetét tehát Hazelnek keresztelték, mielőtt még anyja észbe kapott volna, hogy fiú. Addigra már megszokta nevét, s nem vette magának a fáradságot, hogy megváltoztassa. Hazel felcseperedett, négy évet töltött az elemi iskolában, négyet a javítóintézetben, de se itt, se ott nem tanult semmit. A javítóintézetekben állítólag minden bűnre és gonoszságra kioktatják a növendékeket, de Hazel nem figyelt eléggé, így hát, amikor kikerült a javítóból, ugyanannyi fogalma volt a bűnről, mint, mondjuk, a törtszámokról vagy a bonyolultabb osztási műveletekről. Hazel szerette hallgatni mások beszélgetését, de nem a szavakra figyelt, csak a szavak muzsikájára. Kérdéseket is tett föl, de persze nem a válasz kedvéért, hanem azért, hogy a társalgás el ne akadjon. Huszonhat éves volt, fekete hajú,

kedves fiatalember, erős, szolgálatkész és hűséges. Dokinak elég gyakran segédkezett az állatok összefogdosásában, és feladatát – ha tudta, mit kívánnak tőle – igen jól el is látta. Keze olyan fürgén mozgott, akár a polip karja, olyan erősen markolt és szorított, akár az anemóna. Biztos lábbal járta a csúszós sziklákat, és élvezte a vadászatot. Doki munka közben kapucnit és magas gumicsizmát hordott, Hazel teniszcipőben és kalikónadrágban tocsogott a tengerben. Tengericsillagokat gyűjtöttek. Dokinak háromszáz darabra volt rendelése.

Hazel a tó fenekéről kiemelt egy mutatós bíborszínű tengericsillagot, és csaknem teli vászonzsákjába pottyantotta.

– Kíváncsi volnék, mit kezdenek ezekkel? – mondta.

– Mikkel? – kérdezte Doki.

– A tengericsillagokkal – felelte Hazel. – Maga eladja őket. Hordószámra küldözgeti erre-arra. De azok a tagok, azok mit kezdenek velük? Megenni nem tudják.

– Tanulmányozzák őket – mondta türelmesen Doki. Erre a kérdésre emlékezete szerint már legalább százszor megadta Hazelnek a választ. De Dokinak volt egy elmebeli sajátsága, amitől nem tudott szabadulni. Abból a föltevésből indult ki, hogy ha valaki kérdez valamit, a válaszra is kíváncsi. Doki esetében ez csakugyan így volt. Ő mindig a válasz kedvéért kérdezett, s nem tudta elképzelni, hogy olyan agy is akadhat, amely kérdez, de választ nem akar. Hazel azonban magában a beszélgetésben gyönyörködött s ezért olyan rendszert eszelt ki, amelyben a kérdésre adott válasz már a következő kérdés kiindulópontját is magába foglalta, így aztán a társalgás nem rekedt meg.

– Mit tanulmányoznak rajtuk? – folytatta Hazel. – Tengericsillagok, és kész! Millió és millió van belőlük. Akár egy milliót is összeszedhetnék.

– Bonyolult és érdekes állatok – felelte Doki kissé védekező hangsúllyal. – És különben is ezeket az Északnyugati Egyetemnek küldjük.

Hazel megszokott cseléhez folyamodott:

– Miért, ott nincs tengericsillag? – kérdezte.

– Nincs óceán – felelte Doki.

– Ja úgy! – mondta Hazel. Gondolatai kétségbeesetten cikáztak erre-arra, hogy megtalálja a láncszemet az újabb kérdéshez. Szörnyű, ha így elakad a beszélgetés! De most nem forgott elég gyorsan az agya. Mert amíg töprengett, Doki tett föl egy kérdést. Ami pedig Hazel számára azzal a borzasztó következménnyel járt, hogy a válaszért ide-oda kellett kutatnia

agyában, s Hazel agyában kutatni olyan volt, mintha valaki egy elhagyott múzeumban mászkált volna magányosan. Hazel agyát zsúfolásig megtöltötték a nem katalogizált kiállítási tárgyak. Soha semmit el nem felejtett, de annyi fáradságot már nem vett, hogy emlékeit rendezze is. Minden hegyén-hátán hevert benne, mint a csónak fenekén a halászfelszerelés: horog, süllyesztőón, zsineg, csalétek, csáklya, teljes összevisszaságban.

– Hogy vagytok meg a Palotában? – kérdezte Doki.

Hazel végiggereblyézte ujjaival haját, s közben belelesett az agyában uralkodó zűrzavarba.

– Klasszul – felelte. – Az a Gay nevű pók is valószínűleg odaköltözik. A felesége csúnyán meg szokja bunyózni. Ha ébren van, nem is bánná, csakhogy az asszony kivárja, amíg elalszik, és akkor esik neki. Ezt nem bírja. Mert így muszáj fölébrednie, hogy elrakja az asszonyt. De mikor újra elalszik, az megint nekiesik. Nincs egy csöpp nyugalma se, hát odaköltözik hozzánk.

– Ez új trükk – jegyezte meg Doki. – Eddig azt a módszert követte, hogy elfogatási parancsot könyörgött ki Gay ellen, és lecsukatta.

– Úgy is van! – mondta Hazel. – De az csak addig tartott, míg föl nem építették az új börtönt Salinasban. Annak előtte Gay mindig harminc napot kapott, és fenemód igyekezett kikerülni. De ez az új börtön egész más, a cellákban rádió van, kényelmes priccsek meg a seriff is rendes hapsi. Most ha Gayt lesittelik, nem akar kijönni. Annyira szeret ott lenni, hogy a felesége többé nem csukatja le. Ezért kieszelte, hogy alvás közben bunyózza. Gay azt mondja, idegtépő figura. Maga is ugyanúgy tudja, mint én, Gay sose lelte örömét abban, hogy elagyabugyálja az asszonyt. Csak önbecsülésből tette. De most belefáradt. Valószínűleg odaköltözik hozzánk.

Doki kiegyenesedett. A hullámok már átcsapdostak a Nagy Apályos gátján. Megjött a dagály, és a tengerből a sziklákon át kis patakok folydogáltak. A fütyülő bója felől friss szél fútt, és a szirtfokról ideseregletek az ugató oroszlánfókák. Doki tarkójára tolta kapucniját.

– Már elég tengericsillagunk van – mondta, majd így folytatta: – Ide figyelj, Hazel. Tudom, hogy a zsákod aljára eldugtál hat-hét kis étikagylót. És ha a vadőr megállít, persze azt fogod mondani, hogy az enyémek? Hogy az én engedélyemre szedted, ugye?

– Hát igen – vallotta be Hazel.

– Ide figyelj – mondta Doki barátságos hangon. – Tegyük föl, hogy étikagylókra kapnék rendelést. Akkor a vadőr azonnal gyanút fogna, hogy többet szedek össze, mint amennyire az engedélyem szól. Még azt hinné, hogy megeszem őket.

– Affenét! – mondta Hazel.

– Úgy van ez, mint az ipari szesz-ellenőrzéssel. Csuda gyanakvó emberek! Azt hiszik, megiszom. Mindenkiről azt hiszik.

– És nem iszik belőle?

– Csak keveset – felelte Doki. – Annak a vacaknak, amit hozzátesznek, szörnyű íze van. Lepárolni meg elég körülményes.

– Nem is olyan rossz az a pia – mondta Hazel. – Én és Mack a múltkor megkóstoltuk. Mit tesznek bele?

Doki már válaszolni akart, amikor rájött, hogy Hazel csak csalafintáskodik.

– Na menjünk – mondta. Vállára emelte a tengericsillagokkal teli zsákot. De a Hazel zsákjának alján megbújó étikagylókról közben már megfeledkezett.

Utána Hazel is kimászott a tóból, s a síkos ösvényen fölkapaszkodott a szilárd talajra. Lépteikre az aprócska rákok ijedten futkároztak szerteszét. Hazel úgy gondolta, hogy az étikagylók témájának sírját még mélyebbre kell ásnia.

– Az a festő pacák visszajött a Palotába – próbálkozott.

– Igen?

– Ja – mondta Hazel. – Az összes képünket, tudja, csirketollakból csinálta, és most valamennyit át akarja dolgozni dióhéjra. Azt mondja, megváltoztatta a met... met... metódusát.

– Még építi azt a csónakot? – kuncogott Doki.

– Hát persze – mondta Hazel. – Teljesen átalakította. Új csónak lett belőle. De azt hiszem, ezt is szétszedi majd, és megint átalakítja. Mondja, Doki, dilis az a pacák?

Doki a földre dobta csillagállatokkal teli zsákját, és megállt, hogy egy kicsit kifújja magát.

– Dilis? – kérdezte. – Igen, valószínűleg. Épp annyira, mint mi, csak másképp.

Efféle gondolat sohase merült volna föl Hazel agyában. Önmagát az értelem kristálytiszta tavának tekintette, életét pedig a nem méltányolt erények fölkavart kelyhének. Doki kijelentése kissé méregbe hozta.

– De az a csónak... – kiáltotta. – Hisz úgy tudom, már hét éve építi. A fatuskók elrohadtak, betonra kellett állítania. És valahányszor már-már kész van vele, mindig átalakítja, és elölről kezdi. Dilis az! Hét évet eltölteni egy csónakkal!

Doki a földön ült, és gumicsizmáját huzigálta lefelé.

– Te ezt nem érted – mondta csendesen. – Henri szerelmes a csónakokba, de fél az óceántól.

– Akkor minek neki a csónak? – kérdezte mérgesen Hazel.

– Mert szereti – válaszolta Doki. – Tegyük föl, hogy egyszer elkészülne vele. Akkor az emberek azt mondanák: mért nem bocsátod vízre? Ha meg vízre bocsátja, akkor ki kell mennie vele, az óceánt viszont utálja, így aztán sose fejezi be a csónakot, hogy ne kelljen vízre bocsátania.

Hazel egy bizonyos pontig követte Doki érvelését, de még a végkövetkeztetés előtt abbahagyta a figyelést, sőt azon töprengett, hogyan tudna témát változtatni.

– Szerintem dilis – mondta ernyedten.

A fekete földön, ahol kristályvirágok nyíltak, százával nyüzsögtek a fekete büdösbogarak. Legtöbbjük égnek emelte hátsórészét.

– Nézze ezeket a büdösbogarakat – szólt Hazel, és hálás volt a bogaraknak, hogy ott nyüzsögnek.

– Érdekes rovarok – mondta Doki.

– Mondja csak, mért emelik égnek a feneküket?

Doki összegöngyölte gyapjúzokniját, betette a gumicsizmába, a zsebéből száraz zoknit és könnyű sarut húzott elő.

– Nem tudom – felelte. – Nemrégiben utánanéztem a könyveimben. Egészen közönséges állatok, és legközönségesebb szokásuk, hogy a hátsórészüket az ég felé tartják. De a könyvek egyike sem említi, hogy ez a szokásuk, és hogy miért éppen ez.

Hazel nedves teniszcipője orrával a hátára fordított egy büdösbogarat. A fényes fekete rovar vadul kalimpált a lábával, hogy újból hasra fordulhasson.

– És maga szerint mért teszik?

– Azt hiszem, imádkoznak – mondta Doki.

– Micsoda-a? – tört ki Hazelból a megbotránkozás.

– Nem az a különös – mondta Doki –, hogy hátsórészüket az égnek meresztik. Az az igazán hihetetlen és különös ebben, hogy mi ezt különösnek találjuk. Mi csak egy mércével mérünk, önmagunkkal. És ha mi

valamilyen megmagyarázhatatlan és különös dolgot művelünk, akkor valószínűleg imádkozunk, így hát lehetséges, hogy ezek a bogarak is imádkoznak.

– Na pucoljunk innét, de gyorsan – mondta Hazel.

7

A Palota Lebuj nem egykettőre fejlődött otthonná. A valóság az, hogy amikor Mack, Hazel, Eddie, Hughie meg Jones beköltözött, eleinte alig tekintette többnek, mint menedéknek, ahol megbújhat a szél meg az eső elől, ahol ellehet, ha már minden bezárt, vagy ha a fogadtatás szívélyessége a túlságosan sűrű igénybevétel folytán elkopott, megfonnyadt. Akkoriban a Palota csak hosszú, ürességtől kongó helyiség volt, amelyet gyéren világított meg a két kis ablakon át beszivárgó fény, csupasz deszkafalai átható hallisztszagot árasztottak. A Palotát akkor még nem szerették. Mack azonban tudta, hogy valamilyen szervezésre van szükség, különösen az ilyen ragadozó individualisták esetében.

Ha egy gyakorlatozó hadseregnek nincsenek fegyverei, nincs tüzérsége, se tankja, képletes fegyverekkel, maskarába bújtatott teherautókkal utánozza a gyilkos harceszközöket, és egyre izmosodó katonái kerekekre fektetett gerendákon tanulják meg a tábori ágyú kezelését.

Mack tehát krétával öt téglalapot rajzolt a padlóra, hét láb hosszú és négy láb széles téglalapokat, és mindegyikbe beírt egy-egy nevet. Ezek jelképezték az ágyakat. A maga területéhez mindenkinek szent és sérthetetlen joga volt. Jogos erőszakot alkalmazhatott, ha valaki megsértette felségterületét. A szoba többi része köztulajdon volt. Ilyen állapotok uralkodtak az első időkben, amikor Mack és a fiúk még a padlón ültek vagy kuporogtak, kártyáztak, és a kemény deszkapadlón aludtak. És talán csak az időjárás szeszélyének köszönhetik, hogy életük nem merevedett meg ebben a formában. Mert egy példa nélkül álló, több mint egy hónapig tartó felhőszakadás mindent megváltoztatott. A fiúk a négy fal közé zárva elunták az örökös kuporgást. A csupasz deszkafalak láttán vérbe borult a szemük. Szívükbe fogadták az otthont, mert menedéket nyújtott. Szívükbe fogadták azért a ritka bájáért is, hogy sose látott dühöngő háziurat. Mert Li Csong még a közelébe se ment a Palotának. És aztán egy délután Hughie egy szakadt vitorlavászonhuzatú tábori ággyal tért haza. Két óra hosszat varrogatta-foldozgatta halászzsineggel a vásznat. És akkor éjjel a többiek a téglalapokon heverve nézték, milyen kecsesen bújik Hughie az ágyába, hallották csodás kényelem fakasztotta sóhaját. És Hughie már régen horkolva aludt, amikor a többiek még mind ébren voltak.

Másnap Mack zihálva cipelt föl a dombra egy rozsdás matracrugózatot, amelyet egy ócskavas-kupacban talált. A tespedésnek egyszeriben vége szakadt. A fiúk versengve csinosították a Palota Lebujt, néhány hónap múlva szinte már sok is volt benne a bútor. A padlót ócska szőnyegek borították, mindenfelé székek álltak, ülőkével vagy anélkül. Mack egy élénkpirosra festett, fonott pamlag boldog tulajdonosa lett. A bútorzatot asztalok egészítették ki meg egy számlap és szerkezet nélküli ingaóra. A falakat bemeszelték, amitől a szoba csaknem világossá, levegőssé vált. Hamarosan képek is megjelentek a falakon, jórészt naptárak, rajtuk valószínűtlenül érzéki szőke szépségek, kezükben Coca-Colás üvegekkel. Henri csirketoll-periódusából két darabbal járult hozzá a Palota fényéhez. Az egyik sarokban egy köteg aranyozott nádbuzogány állt, az ingaóra mellett pávatollbokréta díszelgett a falon.

Jó időbe telt, amíg tűzhelyet is tudtak szerezni. Amikor végre találtak egy ízlésüknek megfelelőt, egy ezüst kacskaringókkal díszített szörnyeteget, virágos mintájú sütőkkel, tulipánkertre emlékeztető nikkellemezes homlokzattal, nehézségük támadt az elhozatala körül. Ahhoz, hogy ellopják, túlságosan nehéz volt, tulajdonosának viszont nem akarózott megválni kincsétől annak a nyolcgyermekes beteg özvegynek kedvéért, aki Mack agyának szüleménye és szívének pártfogoltja volt. A tulajdonos másfél dollárt követelt, és csak háromnapi alku után engedte le nyolcvan centre. A fiúk megkötötték az üzletet, az ellenértékre kötelezvényt adtak, amely valószínűleg még ma is az egykori tulajdonos birtokában van. Ez az ügylet az egyik tengerparti villában jött létre, és a kályha nem kevesebb, mint százötven kilót nyomott. Mack és Hughie tíz napig próbálták valahogy ingyen hazaszállíttatni, s csak amikor már az összes számba jövő lehetőséget kimerítették, és végleg meggyőződtek róla, hogy erre a kutya se vállalkozik, szánták el magukat, hogy hazacipelik. Három napjukba telt, amíg eljutottak vele a Konzervgyár utcába, öt mérföld távolságra. Éjjel mindig a tűzhely mellett táboroztak le. De mikor végre fölállították a Palota Lebujban, otthonuk dísze, melegforrása, középpontja lett. Nikkel virágai és levelei vidáman csillogtak. A mosolygó Palota villogó aranyfoga lett. Fényt és meleget árasztott a nagy szobában. Sütője csodákat művelt, fényes fekete lapján akár tükörtojást is lehetett készíteni.

A nagy tűzhellyel büszkeség költözött a szívükbe, s a büszkeség otthonná varázsolta a Palotát. Eddie hajnalkát futtatott az ajtó fölé, Hazel pedig húszliteres bádogedényekbe ritka fuksziafajtát ültetett, ami a bejáratnak

ünnepélyes, de ugyanakkor kissé rendetlen külsőt kölcsönzött. Mack és a fiúk forrón szerették a Palotát, és néha-néha még ki is takarították. Fensőbbséges mosollyal gondoltak az otthontalanokra, akiknek nincs hová lehajtaniuk a fejüket, és büszkeségükben olykor még vendégeket is hívtak egy-két napra a Palotába.

Eddie beugró csapos volt a La Idában. Whiteyt, az állandó csapost helyettesítette, ha megbetegedett. Whitey pedig, amikor csak tehette, megbetegedett. Eddie beugrásai alkalmával egy-két üveg ital mindig ugrott, s így túl gyakran nem vállalhatta a helyettesítést. Whitey azonban szerette, ha Eddie helyettesíti, mert meg volt győződve róla – és joggal –, hogy Eddie nem akarja megkaparintani állását. Ilyen szempontból Eddie-ben úgyszólván mindenki megbízhatott. Eddie-nek nem kellett túl sok italt csórnia. A pult alatt egy négyliteres korsót tartott, a korsó szájába pedig egy tölcsért dugott. És mielőtt elmosta a poharakat, a maradékot a tölcsérbe töltötte. Ha a La Ida vendégei történetesen vitába vagy dalba fogtak, vagy az esti órákban, amikor a baráti hangulat már logikus konklúziójához jutott el, Eddie félig, sőt kétharmadig telt poharakat öntögethetett a tölcsérbe. Az ital, amelyet e tevékenység gyümölcseként hazavitt a Palotába, mindig érdekes volt, időnként pedig határozottan meglepő. A rozspálinka, sör, burgundi, whisky, bor, rum és gin vegyülési aránya nemigen változott, de olykor-olykor előfordult, hogy egyik-másik elpuhult vendég koktélt, ánizslikőrt vagy küraszót rendelt, s ez utóbbiakból már néhány csepp is sajátos jelleget kölcsönzött a keveréknek. Eddie egyébként távozás előtt egy kis angosztúrát is öntött a korsóba. Jó forgalmú estéken két-három liter itókával tért haza. Különös elégedettséggel töltötte el a tudat, hogy senkit se károsít meg. Mert megfigyelte, hogy az emberek fél pohár italtól ugyanúgy lerészegednek, mint egy egésztől, feltéve persze, hogy kellő hangulatban vannak hozzá.

Eddie tehát igen kívánatos lakónak számított a Palota Lebujban. Takarítás alkalmával a többiek sose kérték fel, hogy segítsen, sőt egyszer az is megesett, hogy Hazel kimosta Eddie négy pár zokniját.

Mármost aznap délután, amikor Hazel a Nagy Apályosban serénykedett Dokival, a fiúk a Palotában üldögéltek, és Eddie legfrissebb szerzeményének gyümölcsét szürcsölgették. Gay, a banda legújabb tagja is jelen volt. Eddie elgondolkozva kortyolgatott poharából, és az ajkát nyalogatta.

– Fura, hogy összeesnek néha a dolgok – jegyezte meg. – Például tegnap este. Legalább tíz pók rendelt Manhattant. Máskor meg jó, ha ketten isznak egy hónapban. A gránátalmától van ilyen íze.

Mack megkóstolta az italt – kiadós kóstoló volt –, aztán újratöltötte poharát.

– Igen – mondta nagy komolyan –, a semmiségekből fakadnak a különbségek. – Körülnézett, hadd lássa, aranyköpésének milyen hatása van a többiekre.

De csak Gay fogta föl a mondás teljes jelentőségét.

– Pontosan! – mondta. – Szentigaz...

– Hazel hol kószál egész nap? – kérdezte Mack.

– Kiment Dokival tengericsillagot szedni – felelte Jones.

Mack komoly képpel bólintott.

– Ez a Doki fene rendes tag – mondta. – Bármikor kaphat tőle negyed dollárt az ember. Mikor egyszer megvágtam magam, mindennap új kötést rakott a sebemre. Fenemód rendes tag.

A többiek mélységes egyetértésük jeléül bólintottak.

– Már rég töröm a fejem – folytatta Mack –, hogy valamivel kedveskednünk kellene neki. Olyasmivel, aminek örülne.

– Tán egy klassz nővel – javasolta Hughie.

– Három-négy nője is van – mondta Jones. – Mindig tudni lehet, hogy nő van nála, ha lehúzza az utcai függönyt, és azt a templomi zenét játssza a gramofonján.

– Csak azért, mert nem mutogatja a nőit fényes nappal pucéron az utcán – fordult Mack feddőleg Hughie-hoz –, már azt hiszed, hogy celebrátust fogadott?

– Hát az meg mit jelent? – kérdezte Eddie.

– Hogy nem fekhet le nővel – okosította ki Mack.

– Én mindig azt hittem, hogy ez a kifejezés valami murival van összefüggésben – jegyezte meg Jones.

Csönd borult a szobára. Mack megfordult a pamlagon. Hughie abbahagyta a hintázást a széken. Egy ideig mindannyian a semmibe bámultak, aztán Mackre néztek.

– Hm! – mondta Mack.

– Mit gondolsz, milyen fajta murinak örülne Doki?

– Miféle egyéb muriról lehet szó? – kérdezte Jones.

– Dokinak ez az ital aligha ízlene – töprengett Mack.

– Honnét tudod? – reccsent rá Hughie. – Még sose kínáltad meg vele.
– Azért azt tudni lehet – mondta Mack. – Doki egyetemet járt. Egyszer láttam egy pipit valódi bundában bemenni hozzá. Azt viszont nem láttam, hogy kijött volna. Éjjel kettő volt, amikor utoljára kikukucskáltam, és akkor még szólt az a templomi zene. Nem, ilyen itallal nem lehet őt megkínálni.
Szólt, és újratöltötte poharát.
– A harmadik pohár után már egész jó íze van – jegyezte meg lojálisan Hughie.
– Nem – mondta Mack. – Dokinak ez nem jó. Whisky való neki, valódi klassz whisky.
– A sört is megissza – vélekedett Jones. – Egész nap folyton sörért járkál Lihez, néha még éccaka is.
– Ha az ember sört vesz, egy csomó egyéb vacakot is vesz vele – mondta Mack. – Nyolc százalék a sör, a többi kilencvenkettő víz és festék meg maláta és más efféle. Eddie – tette hozzá –, tudnál esetleg öt üveg whiskyt szerezni a La Idában, ha Whitey megbetegszik legközelebb?
– Hogyne – felelte Eddie. – Hogyne tudnék, csak ezzel végleg betenném az ajtót. Vége lenne a szüretnek. Johnnie, azt hiszem, már így is gyanakszik. A múltkorjában azt mondta: “Szarka jár ide, Eddie-nek hívják.” Lapulnom kell. Egy ideig csak a korsót hozhatom haza.
– Úgy is van – mondta Jones. – Ne veszítsd el azt az állást. Ha Whiteyval történik valami, akár egy-két hétre is beugorhatsz, amíg valaki mást találnak. Ha murit akarunk csapni Dokinak, azt hiszem, nincs más hátra, pénzért kell whiskyt vennünk. Mibe kerül egy üveggel?
– Nem tudom – mondta Hughie. – Én a magam részéről két decinél többet sose iszom... mármint egy slukkra. Ha az ember ennél többet rendel, rögtön csőstül szerzi a haverokat. De ha csak egy féldecit rendel, a nagyját már meg is itta, mielőtt... na igen, mielőtt még csődület támadna körülötte.
– Egy ilyen Doki-féle muri jó kis dohányba kerülne – mondta Mack. – Mert ha már rendezünk neki, annak princ murinak kell lenni. Nagy tortával. Kíváncsi volnék, mikor van a születésnapja?
– Mért kell egy murihoz születésnap? – kérdezte Jones.
– Kelleni nem kell – mondta Mack. – De úgy szebb. Egy olyan muri, amiért nem kell szégyenkeznünk, azt hiszem, tíz-tizenkét dollárba is belekóstálna.
Elgondolkozva nézegették egymást.
– A Hediondo konzervgyár munkásokat keres – vetette föl Hughie.

– Nem! – vágta rá Mack. – Erről szó se lehet. Megvan a jó hírünk, és azt nem kockáztathatjuk. Eddig ha munkába álltunk, egy-két hónapig mindig becsülettel dolgoztunk. Ezért kapunk munkát, amikor csak akarunk. De ha tegyük föl, egy-két napra beállunk, máris oda a jó hírünk, ami a munkájához ragaszkodó melósnak kijár. És akkor, ha csakugyan rászorulunk, hogy dolgozzunk, senki se vesz majd föl.

A többiek egyetértésük jeléül hevesen bólogattak.

– Én most, azt hiszem, egy-két hónapig dolgozni fogok – jegyezte meg Jones. – Novemberben, és valamit decemberben. Karácsony táján jól jön egy kis dohány. Süthetnénk az idén egy pulykát.

– De még mennyire! – mondta Mack. – Tudok egy helyet fenn a Carmel völgyben, ahol ezerötszáz van egy rakáson.

– A völgyben, mondod – jegyezte meg Hughie. – Ott fenn a völgyben gyűjtöttem néha Doki számára mindenféle vacakot, teknőst, homárt, békát. Öt centet adott a békák darabjáért.

– Én is annyit kaptam tőle – mondta Gay. – Egyszer fogtam vagy ötszázat.

– Ha Dokinak történetesen békák kellenének, már egyenesbe is volnánk – mondta Mack. – Fölmennénk a Carmel folyón egy kis kirándulásra, Dokinak nem mondanánk meg, mire kell a dohány, és akkor klassz kis murit rendezhetnénk neki.

A Palota Lebuj levegőjét csöndes izgalom fűtötte föl.

– Gay – mondta Mack –, kukkants ki, hogy ott áll-e Doki kocsija a ház előtt?

Gay letette a poharát, és kinézett.

– Még nem – jelentette.

– Minden percben megérkezhet – mondta Mack. – Na, figyeljetek, a figura a következő...

8

1932 áprilisában a Hediondo konzervgyár kazánjában két héten belül háromszor volt csőrepedés. Az igazgatóság, amely Mr. Randolphból és egy gyorsírónőből állt, arra a következtetésre jutott, hogy az örökös üzemszüneteknél olcsóbb megoldás volna egy új kazánt beállítani. Mikor az új kazán megérkezett, a régit kirakták a Li Csong szatócsboltja és a Mackós Lobogó közötti üres telekre. Ott várta, farönkökre állítva, amíg Mr. Randolph egy ihletett pillanatában kiötli, hogyan lehetne pénzt csinálni belőle. Az üzemmérnök apránként kiszedte az ócska kazán csöveit, hogy a gyár többi elnyűtt berendezését kijavítsa velük. A kazán kerekek nélküli, ódivatú mozdonyhoz hasonlított. Az orra közepén nagy ajtó, s egy szűk etetőnyílás tátongott. Testét lassanként vörösre, puhára ette a rozsda, körülötte kiburjánzott a papsajt: a lemálló rozsda táplálta a növényeket. Oldalain bimbózó lizinka kúszott föl, és a levegőt vadánizs illata töltötte be. Valaki egy maszlaggyökeret hajított el a közelben, vastag, húsos fa sarjadt ki belőle, nagy fehér harangszerű virágjai a kazánajtó fölé hajoltak, és éjszakánként a szerelem és a forró izgalom illatát, kimondhatatlanul édes és bűvös illatot árasztottak.

1935-ben beköltözött a kazánba Mr. és Mrs. Sam Malloy. Addigra a csövek már mind eltűntek, és a kazán tágas, száraz és biztonságos lakosztálynak bizonyult. Igaz, ahhoz, hogy az ember az etetőnyíláson keresztül bejusson, négykézlábra kellett ereszkednie, de odabent, a kazán belsejében már bőségesen volt hely, s szárazabb, melegebb otthont kívánni sem lehetett. A házaspár az etetőnyíláson át bevonszolt egy matracot, és véglegesen letelepedett. Mr. Malloy boldogan, elégedetten éldegélt itt, s hasonlóképpen érezte magát elég hosszú ideig Mrs. Malloy is.

A kazán alatt egy halom nagy cső hevert a dombon, ezeket is a Hediondo konzervgyárból dobálták ki. 1937 vége felé temérdek volt a hal, a konzervgyárak teljes gőzzel dolgoztak, és lakáshiány következett be. Ekkor történt, hogy Mr. Malloy a nagyobb csöveket magános férfiaknak igen alacsony bérért kiadta. A csövek – egyik végükön kátránypapírral, a másikon egy darab négyszögletes pokróccal beborítva – igen kényelmes hálóhelyiségekké alakultak át, jóllehet aki összehúzódva szeretett aludni, vagy letett erről a szokásáról, vagy kiköltözött. Egyesek azt állították, hogy

horkolásuk túlságosan visszhangzik a csőben, s minduntalan fölébrednek tőle. De egészében véve Mr. Malloy biztos kis üzlethez jutott, és boldogan élt.

Mrs. Malloy is elégedetten élt mindaddig, amíg férjéből nem lett háziúr. Ekkor azonban kezdett megváltozni. Előbb ágyelő kellett neki, aztán mosdó, majd meg színes selyemernyővel borított lámpa. Végül egy szép napon, miután négykézláb bebújt a kazánba, pihegve szólt férjéhez:

– Holmanéknál függönykiárusítás van. Egy valódi csipkefüggöny, kék és rózsaszín rojtokkal, csak egy dollár kilencvennyolc cent, a rudakat ráadásul adják.

Mr. Malloy fölült a matracon.

– Függöny? – kérdezte. – Mi a fenének kell neked függöny?

– Szeretem a szép dolgokat – felelte Mrs. Malloy. – Mindig is szerettem, ha szép dolgok vannak tekörülötted – tette hozzá, és alsó ajka megremegett.

– De drágaságom! – kiáltotta Sam Malloy. – Semmi kifogásom a függönyök ellen. Én is szeretem a függönyöket.

– Az egész csak egy dollár kilencvennyolc cent – szólt Mrs. Malloy reszkető hangon. – Sajnálsz tőlem egy dollár kilencvennyolc centet! – Szipogott, keble pihegett.

– Dehogy sajnálom! – felelte Mr. Malloy. – De drágaságom, mi a csudát csinálnánk itt a függönyökkel? Hisz nincs ablakunk!

De Mrs. Malloy csak zokogott és zokogott, mire Sam a karjába zárta, és vigasztalni kezdte.

– Ti, férfiak – hüppögött az asszony –, nem értitek, mi megy végbe egy asszonyi lélekben. Sose próbáltátok egy asszony helyébe képzelni magatokat.

És Sam lefeküdt a felesége mellé, és addig dörgölgette a hátát, míg Mrs. Malloy álomba nem szenderült.

9

Doki kocsija megállt a laboratórium előtt. Mack és a fiúk titokban figyelték, amint Hazel segít behordani a tengericsillagokkal teli zsákokat. Kisvártatva Hazel gőzölögve baktatott fel a kaptatón a Palota felé. Nadrágja combig nedves volt a tengervíztől, s ahol már megszáradt, fehér sógyűrűk rajzolódtak ki rajta. Kimerülten vetette magát a türelmes hintaszékbe, amelynek boldog tulajdonosa volt, s lerúgta nedves teniszcipőjét.

– Hogy van Doki? – kérdezte Mack.

– Prímán – felelte Hazel. – Egy szót se érteni, hogy mit beszél. Tudjátok, mit mondott a büdösbogarakról? Nem, jobb, ha el sem mondom.

– Barátságos, jó hangulatban van? – tudakolta Mack.

– Persze – válaszolta Hazel. – Két-háromszáz tengericsillagot szedtünk össze. Jókedvében van.

– Mi volna, ha mind átmennénk hozzá? – kérdezte önmagát Mack, majd rögtön válaszolt is a kérdésre: – Nem, jobb, ha csak magam megyek. Ha mind odamennénk, még begurulna.

– Miről van szó? – kérdezte Hazel.

– Terveink vannak – felelte Mack. – Magam megyek, nehogy megijedjen. Ti maradjatok itt, és várjatok. Pár percen belül jövök vissza.

Mack kiment, lebotorkált a kaptatón, átvágott a vasúti töltésen. Mr. Malloy a kazánja előtt ült egy téglán.

– Hogy s mint, Sam? – kérdezte Mack.

– Kitűnően.

– Hát az asszony?

– Ő is. Tudsz valami szert, amivel a ruhafélét a vashoz lehet ragasztani?

Rendes körülmények között Mack fejest ugrott volna a problémába, de most nem hagyta eltéríteni magát céljától.

– Nem – felelte.

Átvágott az üres telken meg az utcán, és bement a laboratóriumba.

Doki közben már levette a kalapját, miután odahaza gyakorlatilag nem fenyegette az a veszély, hogy nedves lesz a feje, hacsak egy cső meg nem reped. A tengericsillagokat szedte ki a csöpögő zsákokból, és rendezgette el a hűvös betonpadlón. Az állatkák összecsavarodtak, összegubancolódtak, mert a tengericsillagok szeretnek megkapaszkodni valamiben, és most már

egy óra óta csak egymásba kapaszkodhattak. Doki hosszú sorokban rendezte el őket, így aztán lassanként kiegyenesedtek, míg végül szimmetrikus csillagalakzatban feküdtek a betonpadlón. Doki hegyes barna szakálla munka közben átnedvesedett az izzadságtól. Kissé idegesen pillantott föl, amikor Mack belépett. Nem mintha Mack jövetele mindig bajjal járt volna, de valami mindig történt, ha felbukkant.

– Hogy s mint, Doki? – kérdezte Mack.

– Jól – felelte Doki kicsit nyugtalanul.

– Hallotta, mi történt Phyllis Mae-val a Mackós Lobogóban? Szájon vágott egy ittas tagot, és a tag foga belement az öklébe. Egész könyékig megfertőzte a karját. Phyllis meg is mutatta a fogat. Műfogsorból való. Mondja, Doki, a hamis fog méreg?

– Ami az ember szájából jön, az majdnem biztos, hogy méreg – felelte Doki intő hangon. – Orvos már látta?

– A kidobó bekötötte – válaszolta Mack.

– Majd viszek neki szulfamidot – mondta Doki, és várta, mikor tör ki a vihar. Tudta, hogy Macknek szándékai vannak, és Mack is tudta, hogy Doki tudja.

– Nincs mostanság valamilyen állatra szüksége, Doki? – kérdezte Mack.

Doki megkönnyebbülten sóhajtott föl.

– Miért? – kérdezte óvatosan.

Mack most nyílt szívvel bizalmába fogadta Dokit.

– Megmondom – felelte. – Nekem meg a fiúknak muszáj egy kis dohányra szert tennünk. Egyszerűen muszáj. Jó célt szolgálna, úgy is mondhatnám, nemes célt.

– Phyllis karjáról van szó?

Mack észbe vette a kínálkozó lehetőséget, latolgatta, de végül is elvetette.

– Nem – felelte. – Ennél fontosabb dologról. A kurvák elpusztíthatatlanok. Egész másról van szó. Én meg a fiúk azt gondoltuk, ha valamire szüksége volna, megszereznénk magának, és így egy kis aprópénzhez juthatnánk.

Mindez igen egyszerű és ártatlan javaslatnak hangzott. Doki négy újabb tengericsillagot fektetett le a padlóra.

– Három-négyszáz békát használni tudnék – mondta. – Magam is összeszedhetném, csakhogy este La Jollába kell mennem. Holnap igen kedvező lesz a vízállás, nekem meg szükségem van egypár polipra.

– A békák ára a régi? – kérdezte Mack. – Öt cent darabja?

– Annyi – felelte Doki.

– Ne csináljon gondot a békákból – mondta Mack barátilag. – Szerzünk magának annyit, amennyi csak kell. Egy percig se fájjon a feje miattuk. Hisz ott fönt a Carmel folyónál temérdek van. Tudok egy jó helyet.

– Rendben van – mondta Doki. – Mind átveszem, amit hoztok, de összesen vagy háromszáz kellene.

– Sose fájjon a feje, Doki. Emiatt nyugodtan alhat. Megkapja a békákat, akár hétszázat is.

Miután a békák felől így megnyugtatta Dokit, könnyű felhő suhant át Mack arcán.

– Doki – kérdezte –, nem adná kölcsön a kocsiját, hogy fölmenjünk vele a Carmel völgybe?

– Nem – felelte Doki. – Este indulok La Jollába, hogy apálykor ott legyek.

– Kár – mondta Mack leverten. – Nagy kár. De ne csináljon magának gondot ebből. Tán megkaphatjuk Li Csong öreg teherautóját. – De erre még jobban leesett az álla. – Doki – kérdezte –, egy ilyen nagyszabású üzlethez nem tudna véletlenül két-három dollárt előlegezni benzinre? Li Csong biztos nem ad nekünk.

– Nem – felelte Doki. Ebbe a csapdába egyszer már beleesett. Gayt finanszírozta teknősbékagyűjtési akciója alkalmával. Két héten át finanszírozta, s a végén Gay, felesége följelentésére, a börtönben kötött ki, ő meg sose kapta meg a teknősbékákat.

– Akkor tán el se tudunk menni – jegyezte meg bánatosan Mack.

Dokinak viszont csakugyan szüksége volt a békákra. Megpróbált hát kigondolni olyan megoldást, amely üzlet és nem emberbaráti cselekedet.

– Tudod, mit – mondta. – Adok neked egy írást a benzinkutasomhoz, amire kaptok negyven litert. Rendben van?

– Nagyon is – mosolygott Mack. – Príma. Én meg a fiúk holnap korán indulunk. Mire visszaér Délről, annyi békája lesz, mint még soha.

Doki a címkéző asztalhoz lépett, és egypár sort írt Red Williams-nek, a benzinállomásra. Fölhatalmazta, hogy a terhére negyven liter benzint kiadjon Macknek.

– Tessék – mondta.

Mack széles mosolyra derült.

– Doki – szólt vidáman –, nyugodtan alhat az éjjel. Ne is gondoljon a békákra. Mire visszaérkezik, biliszám lesz békája.

Doki kissé nyugtalanul nézett a távozó Mack után. Üzleti ügyei Mackkel és a fiúkkal mindig érdekesek voltak, de csak elvétve jövedelmezőek. Enyhe bánattal emlékezett vissza arra az esetre, amikor egyszer Mack eladott neki tizenöt kandúrt, és estig mind elvitték a gazdáik őket.

– Mack – kérdezte akkor –, miért kandúr valamennyi?

– Ez az én találmányom, Doki – felelte Mack –, de magának, mint jó haveromnak, elmondom. Csinál az ember egy nagy drótcsapdát, de csalétket nem tesz bele. Csalétekként... mondom, csalétekként egy cicahölgyet rak oda. Ily módon akár az ország összes kandúrját is összefogdoshatja.

A laboratóriumból kijövet Mack átment az utca túlsó oldalára, és a forgóajtón át belépett Li Csong szatócsboltjába. Mrs. Li a nagy húsvágó tőkén épp sonkát szeletelt. Az egyik Li-unokaöcs a kissé már fonnyadt salátafejeket igazgatta, ahogyan a lányok igazítják a homlokukba hulló fürtöket. Egy hatalmas narancshalmon macska szunyókált. Li Csong megszokott helyén, a szivarpult mögött és az italos polc előtt álldogált. A gumitálcán doboló ujja Mack megjelenésekor kissé gyorsabb ütemre váltott át.

Mack egy pillanatot sem vesztegetett bemelegítésre.

– Li – mondta –, Dokinak odaát van egy nagy problémája. A New York-i múzeumtól hatalmas rendelést kapott békákra. Nem kis dolog számára. A dohányt leszámítva is óriási megtiszteltetés egy ilyen rendelés. De Dokinak Délre kell mennie, ezért én meg a fiúk megígértük, hogy kisegítjük. Az embernek ki kell húznia a haverját a bajból, különösen, ha olyan rendes tagról van szó, mint Doki. Fogadom, hogy nálad is hatvan-hetven dollárt elvásárol havonta.

Li nem szólt, csak figyelt. Húsos ujja alig-alig mozdult a gumitálcán, csak billegett, akár a macska farka.

Mack most már fejest ugrott a propozícióba.

– Kölcsönadod az öreg teherautód, hogy a Carmel völgyből békákat hozzunk Dokinak? A jó öreg Dokinak?

Li diadalmasan mosolygott.

– Tehelautó lossz – mondta. – Ellomlott.

Ez egy pillanatra meghökkentette Macket, de gyorsan visszanyerte lélekjelenlétét. Kiterítette a benzinutalványt a pultra.

– Ide süss! – mondta. – Dokinak kellenek azok a békák. Ezt a benzinutalványt adta, hogy összeszedhessük őket. Nem hagyhatjuk cserben

Dokit. Mármost Gay klasszul ért az autókhoz. Ha megjavítja és rendbe teszi az autód, kölcsönadod?

Li hátrahajtotta a fejét, hogy szemüvegén át jobban megnézhesse magának az ajánlattevőt. A javaslat rendben levőnek látszott. A teherautó tényleg elromlott, Gay tényleg értett az autókhoz, a benzinutalvány pedig a becsületes szándék kétségbevonhatatlan bizonyítéka volt.

– Mennyi időle kell az autó? – kérdezte Li.

– Fél napra, egy napra. Amíg össze nem szedjük a békákat.

Li kissé nyugtalan volt, de nem látott semmiféle kiutat. Az ügy sok veszélyt rejtett magában, s Li valamennyivel tisztában volt.

– Lendben van – mondta.

– Príma! – örvendezett Mack. – Tudtam, hogy Doki számíthat rád. Szólok Gaynek, hogy tüstént hozza rendbe a kocsit. – Megfordult, és indulni készült. – Várjunk csak – mondta. – Doki öt centet fizet nekünk a békák darabjáért. Hét-nyolcszázat összeszedünk. Nem adnál hitelbe egy üveg Ócska Teniszcipőt, amíg megjövünk a békákkal?

– Hitel nincs! – mondta Li Csong.

10

Frankie tizenegy éves volt, amikor először fölbukkant az Élettani Labor környékén. Egy-két hétig csak az alagsor üvegajtajánál álldogált, és bekukucskált rajta. Aztán egy nap már az ajtón belül állt. Tíz nappal később megjelent az alagsorban. Frankie-nek nagy-nagy szeme volt, és fekete, drótszerű, piszkos, kócos haja. Keze mindig mocskos. Első ténykedéseként fölvett a földről egy marék fagyapotot, és a szemétvödörbe dobta, aztán Dokit nézegette, aki épp címkéket ragasztott egy csomó bíborszínű velellával teli üvegre. Végül Frankie a munkapadhoz osont, és piszkos ujjaival megtapogatta. Három hétbe telt, amíg eddig jutott, s ezalatt minden percben készen állt, hogy kirohanjon az ajtón.

Végül egy nap Doki megszólította:

– Hogy hívnak, fiam?

– Frankie-nek.

– Hol lakol?

– Ott fent – s a domb felé intett.

– Miért nem vagy iskolában?

– Nem járok.

– Miért?

– Nem engednek oda.

– A kezed csupa mocsok. Mosakodni nem szoktál?

Frankie megrettenve nézett Dokira, aztán a mosdóhoz ment, megsikálta a kezét, s attól fogva mindennap szinte véresre sikálta.

És attól fogva mindennap megjelent a laboratóriumban. Kapcsolata Dokihoz kevés szóra épült. Doki egy telefonbeszélgetéssel meggyőződött róla, hogy Frankie igazat mondott. Nem vették föl az iskolába. Tanulni nem tudott, és egyensúlyérzéke körül is lehetett valami hiba. Nem iskolába való volt. Nem volt idióta, se veszélyes, szülei vagy szülője azonban nem akart fizetni, hogy intézetbe kerülhessen. Frankie csak ritkán aludt a laboratóriumban, de a nappalokat ott töltötte. Néha bemászott a fagyapotos ládába, és elaludt. Ez bizonyára olyan alkalmakkor történt, amikor odahaza valamilyen válság tört ki.

– Miért jössz ide? – kérdezte Doki.

– Mert nem ver meg, és nem is ad öt centet – felelte Frankie.

– Otthon megvernek?

– Odahaza mindig bácsik vannak. Az egyik hátba vág, és azt mondja, takarodjam, a másik öt centet ad, és azt mondja, takarodjam.

– Az apád hol van?

– Meghalt – felelte Frankie bizonytalanul.

– És az anyád hol van?

– A bácsikkal.

Doki levágta Frankie haját, és megszabadította a tetvektől. Aztán Li Csongnál vett neki egy kezeslábast meg egy csíkos szvettert, s Frankie alázatos szolgája lett.

– Szeretem magát – jelentette ki Frankie egy délután. – Ó, hogy szeretem!

Dolgozni akart a laboratóriumban. Naponta kisöpörte, de mindig elkövetett valami kis hibát. A padló sohasem lett egészen tiszta. Aztán megpróbált segíteni a rákok nagyság szerinti osztályozásában. Egy vödörben voltak, mind együtt. Nagy tálakba kellett őket csoportosítani, kifektetve egy tálba rakni az összes tíz centiméterest, tizenkét centiméterest és így tovább. Frankie iparkodott, homloka gyöngyözött az izzadságtól, de a dolog sehogy se sikerült. Méretekről egyszerűen nem tudott fogalmat alkotni magának.

– Nem jó – mondogatta Doki. – Ide nézz, Frankie! Tedd őket az ujjad mellé, így ni, és mérd hozzá. Érted? Ez például az ujjad hegyétől a hüvelykujjad tövéig ér. Na, most keress ki egy másikat, amelyik ugyancsak az ujjad hegyétől odáig ér. És úgy majd jó lesz.

Frankie megpróbálta, de még így se sikerült. Amikor Doki fölment az emeletre, Frankie a fagyapotos ládába bújt, és egész délután nem jött elő.

De Frankie kedves, jószívű, szeretetre méltó fiúcska volt. Megtanult tüzet adni Dokinak, és szerette volna, ha Doki egész nap szivarozik, hogy tüzet adhasson neki.

És Frankie mindennél jobban szerette, ha a laboratóriumban vendégek voltak. Ha lányok és férfiak üldögélnek ott, és beszélgetnek, s a nagy gramofonból árad a zene, amelytől remeg a gyomra, és agyában óriási, gyönyörű képek forognak, bizonytalan alakzatokban. Frankie ezt mindennél jobban szerette. Ilyenkor az egyik sarokban egy szék mögé kuporodott, ahol nem látta senki. Onnét lesett, és hallgatózott. Ha valamilyen, számára érthetetlen tréfára felharsant a nevetés, boldogan nevetett széke mögött, ha

meg a társalgás elvont témákra fordult, homlokát redőkbe vonta, s komoly, feszült arccal figyelt.

Egy délután szörnyű dolgot művelt. A laboratóriumban kisebb társaság volt. Doki a konyhában sört töltögetett, amikor Frankie hirtelen mellé lépett. Fölkapott egy pohár sört, berohant vele a szobába, és odaadta egy lánynak, aki a nagy karosszékben üldögélt.

A lány elvette a poharat, és Frankie-re mosolygott:

– Na nézd csak! – mondta. – Köszönöm szépen.

És Doki bejött a konyhából, és így szólt:

– Bizony, bizony, Frankie rengeteget segít nekem.

Frankie ezt nem tudta elfelejteni. Újból és újból végiggondolta az esetet, hogyan kapta föl a poharat, hogyan ült a lány a karosszékben. Hallotta a hangját, amint azt mondja: "Na nézd csak! Köszönöm szépen", és Doki szavait: "Frankie rengeteget segít nekem – bizony, bizony, Frankie rengeteget segít nekem – Frankie" – ó, Úristen!

Tudta, hogy nagyszabású vendégségnek néznek elébe, mert Doki húst és sok-sok sört hozott, és megengedte neki, hogy segítsen odafönt kitakarítani. De ez semmi volt ahhoz képest, amit Frankie forgatott az agyában. Már látta is lelki szemeivel, hogyan fog lejátszódni. Újból és újból végiggondolta tervét. Gyönyörű volt, maga a tökély.

És aztán kezdetét vette a vendégség, emberek jöttek, leültek az utcai szobában, lányok, fiatal asszonyok és férfiak.

Frankie-nek meg kellett várnia, míg egyedül marad a konyhában, zárt ajtó mögött. Ez némi időbe telt. De végül is egyedül maradt, s az ajtó csukva volt. A konyhába behallatszott a hangos társalgás meg a nagy gramofonból áradó muzsika. Frankie ekkor nagyon-nagyon csöndesen munkához látott – előbb elővette a tálcát, aztán a poharakat, óvatosan, csak óvatosan, hogy össze ne törjenek. Azután sört töltött a poharakba – várjuk csak meg, míg a hab leülepszik, s aztán újra töltsünk hozzá egy keveset.

Na most kész! Nagyot lélegzett, és kinyitotta az ajtót. Muzsika és beszélgetés örvénylett körülötte. Frankie fölemelte a tálcát, és bement az ajtón. Tudta, mit kell tennie. Egyenest ahhoz a fiatal lányhoz lépett, aki a múltkor megköszönte neki a sört. És ekkor, épp a fiatal lány előtt állva, megtörtént a baj. Egyensúlyérzéke hirtelen fölborult, keze remegni kezdett, a megrettent izmok és idegek süket és béna központhoz kiáltottak segítségért: válasz nem jött. A tálca a sörrel együtt a fiatal hölgy ölébe

pottyant. Frankie egy másodpercig dermedten állt. Aztán megfordult, és elrohant.

A szobában néma csönd lett. A vendégek hallották, ahogy Frankie lerohan a lépcsőn, beszalad a pincébe. Aztán tompa neszezést hallottak – majd csönd lett.

Doki lassan lesétált a lépcsőn, és bement a pincébe. Frankie a fagyapotos ládába fúrta be magát, le, egészen a fenekéig, s magára húzott egy halom fagyapotot. Doki hallotta, hogy nyöszörög. Várt néhány pillanatig, aztán csöndesen visszament az emeletre.

Az égvilágon semmit se tehetett.

11

Li Csong régi típusú Fordja igen tisztes múltra tekintett vissza. 1923-ban dr. W. T. Waters személygépkocsija volt. A doktor öt évig használta, aztán eladta egy Rattle nevű biztosítási ügynöknek. Ez a Rattle nem volt valami óvatos ember. A kocsit, amelyet tiszta és jó állapotban vásárolt meg, eszeveszetten hajtotta. Mr. Rattle szombat esténként ivott, és ennek is a kocsi adta meg az árát. Sárhányói összevissza repedeztek, horpadtak. Azonkívül Mr. Rattle a pedált sem kímélte, és az abroncsokat is állandóan cserélgetni kellett. Amikor aztán Mr. Rattle elsikkasztotta egyik ügyfele pénzét, és San Joséba szökött, hamarosan elkapták egy kontyos szöszke társaságában, és tíz nap múlva már a dutyiban csücsült.

A kocsi karosszériája addigra olyan ütött-kopott állapotba került, hogy új tulajdonosa kettévágatta, és egy kis pótkocsit csatoltatott hozzá.

A következő tulajdonos levétette a kocsi elülső részét és a szélvédőt. Tintahalat szállított a kocsival, és szerette, ha a friss szél az arcába csap. Ezt az embert Francis Almonesnek hívták. Szomorú életet élt, mert valamicskével mindig kevesebbet keresett, mint amennyire szüksége lett volna. Apjától örökölt ugyan valami kis pénzt, de bármilyen keményen dolgozott, bármilyen takarékos volt, pénze évről évre, hónapról hónapra apadt. A végén egy vasa se maradt, s aztán őt magát is elfújta a szél.

Li Csong egy fűszerszámla ellenében jutott az autóhoz.

Addigra a kocsi voltaképpen már csak négy kerékből meg egy motorból állt, s a motor olyan szeszélyes, morcos és szenilis volt, hogy állandó szakszerű ápolásra és ajnározásra lett volna szüksége. Li Csongtól azonban se egyiket, se másikat nem kapta meg, és így a kocsi többnyire a szatócsbolt mögött állt, a magas fűben, küllői közt vidáman virágzott a papsajt. Hátsó kerekein megbízható abroncsok voltak, az elülsők pedig fatuskókon nyugodtak.

Valószínű, hogy a Palota Lebuj bármelyik lakója meg tudta volna indítani a kocsit, mert mindannyian kitűnő amatőr szerelők voltak, de Gay valósággal ihletett szerelő volt. Ilyenre csak egyetlen jelző illik: aranykezű. Mert csupán egy pillantást vet a gépre, egy-két másodpercig hallgatózik, egy kicsit igazgat rajta, és a gép máris működik. Az ilyen ember puszta jelenléte föllelkesíti az autót. Gay is ezek közé tartozott. Simogató, bölcs és

biztos kézzel nyúlt akár a gyújtásszabályozóhoz, akár a karburátorhoz. A laboratórium kényes elektromotorját is ő javította meg. A konzervgyárakban, ha akarja, állandó alkalmazást találhatott volna, mert ebben az iparágban, amely teli van keserves panasszal, ha az évi nyereség nem hozza be a teljes befektetést, a gépekre sokkal kisebb gondot fordítanak, mint a pénzügyi mérlegre. Sőt: az igazság az, hogy ha főkönyvekkel lehetne szardíniát gyártani, akkor repesne csak igazán a tulajdonosok szíve, így aztán csupa megrokkant, ziháló gépszörnyeteget használnak, amelyek bizony nagyon is rászorulnának egy ilyen Gay-féle ember állandó gondozására.

Mack korán fölkeltette a fiúkat. Megitták kávéjukat, és rögtön kivonultak a fűben pihenő autóhoz. A karmesteri pálcát Gay tartotta kezében. Először is belerúgott a föltámasztott első kerekekbe.

– Szerezzetek egy pumpát – adta ki az utasítást –, és fújjátok föl ezeket.

Aztán fölemelte az ülésnek használt deszkalapot, és egy botot dugott a benzintankba. Csodák csodája: félhüvelyk magasságban állt benne a benzin. Most Gay sorra vette a legvalószínűbb hibaforrásokat. Kiemelte a gyújtótekercset, letisztogatta a kábelvégeket, beszabályozta az elosztófejet, aztán mindent visszatett a helyére. Kinyitotta a karburátort, hogy megnézze, átmegy-e rajta a gáz. Majd megtekerte a kurblit, hogy nincs-e befagyva, s a dugattyúk nem rozsdásodtak-e bele a hengerekbe.

Időközben a pumpa megérkezett, és Eddie meg Jones felváltva dolgozott az abroncsokon.

– Pam-papam-pam-papam – dünnyögte munka közben Gay. Kiemelte a gyújtógyertyákat, levakargatta a végüket. Aztán egy kannából benzint töltött mindegyik hengerbe, s visszatette a gyújtógyertyákat. Majd kiegyenesedett. – Két szárazelem kellene – mondta. – Próbáljátok meg, hátha kaptok Li Csongtól.

Mack eltávozott, de néhány másodperc múlva már vissza is tért. A válasz általános érvényű. Nem! volt, amely Li Csong részéről az esetleges jövőbeli igényekre is vonatkozott.

Gay mély töprengésbe merült.

– Tudok két darabot – mondta –, méghozzá jó állapotban. Csakhogy én nem megyek el értük.

– Hol vannak? – kérdezte Mack.

– A pincémben – felelte Gay. – Az utcai ajtó csengőjét működtetik. Ha valamelyikőtök vállalja, hogy besurran oda anélkül, hogy a feleségem

észrevenné, a mestergerendán találja őket, a bejárattól balra. De az isten szerelmére, nehogy elkapja az illetőt a feleségem!

A sebtiben megtartott konferencia a küldetésre Eddie-t szemelte ki, aki rögtön el is indult.

– Ha elkapna, rólam egy szót se! – kiáltotta utána Gay. Közben kipróbálta a fékszalagokat. A kuplung nem feküdt egészen rajta a padlón, itt nyilván maradt még egy kis szalag. A fékpedál viszont már a padlót érte, tehát nem is fékezett, a rükvercnek azonban még jó szalagja volt. A Ford kocsinál a rükverc jelenti a biztonságot. Ha a fék elromlik, a rükvercet lehet használni fék helyett. És ha a sebességváltó már túlságosan kivan ahhoz, hogy a kocsi egy meredek domboldalra fölkaptasson, még mindig meg lehet fordulni, és rükvercben mászni meg a dombot. Gay megállapította, hogy a rükverc kifogástalan, és így nem fenyeget nagyobb veszély.

Az is jó előjel volt, hogy Eddie minden baj nélkül jött meg a szárazelemekkel. Mrs. Gay a konyhában tartózkodott. Eddie hallotta, hogy a feje fölött járkál, de az asszony nem hallotta meg őt. Eddie ebben nagy volt.

Gay összekötötte a szárazelemeket, gázt adott, majd késleltette a gyújtást.

– Tekerjétek meg a kurblit! – adta ki az utasítást.

Hát ilyen csoda volt Gay – Istenke kis szerelője, minden forgó, tekergő, robbanó dolgoknak, tekercseknek, szerelvényeknek és motoroknak Szent Ference. És ha egyszer majd az ócskavastelepekre dobott Dusenbergek, Buickok, De Sotók és Plymouthok, amerikai Austinok és Isotta-Fraschinik egyetlen zengő kórusban dicsérik Istent, ez jórészt Gaynek és a vele egyívásúak testvéri szövetségének érdeme lesz.

Egy kurblizás, egy kicsinyke kurblizás, és a motor begyulladt, nekidurálta magát, egy másodpercig akadozott, aztán megint nekilendült. Gay előgyújtást adott, s levette a gázt. Aztán mágneses gyújtásra váltott át, és Li Csong Fordja boldogan csuklott, zötyögött, csörömpölt, mert tudta, hogy olyan embernek dolgozik, aki szereti és érti.

Fölmerült azonban két kisebb jogi probléma: a kocsinak nem volt se érvényes rendszáma, se lámpája. De a fiúk mintegy puszta véletlenségből egy rongyot dobtak a hátsó számtáblára, hogy eltakarják ezt a hiányosságot, az elülsőt pedig jó vastagon bekenték sárral. Az expedíció felszerelése szerény volt; néhány hosszú nyelű békafogó hálóból és vászonzsákokból állt. Városi vadászok sportfelszerelésüket étellel-itallal szokták kiegészíteni, de nem így Mack. Ő ugyanis abból indult ki, és helyesen, hogy épp faluról

jön az eleség. Így tehát egész élelmiszerkészletük két cipóból és Eddie maradék italkeverékéből állt. A társaság fölcihelődött a kocsira. Gay vezetett, Mack mellette foglalt helyet. Zötykölődve megkerülték Li Csong boltját, a csövek között kígyózva átvágtak az üres telken. Mr. Malloy a kazán mellett üldögélve integetett nekik. Gay lassan áthajtott a járdán, óvatosan döccent le róla, mert az első kerekek abroncsai már nagyon kopottak voltak. Minden ügyességük ellenére délután lett, mire elindultak.

Red Williams benzinkutja előtt a kocsi lefékezett. Mack kiszállt, és átadta az írást.

– Doki – mondta – kicsit szűkében volt az aprópénznek. Azt üzeni, tölts be húsz litert, és a többi fejében adj egy dollárt. Neki Délre kellett mennie. Valami nagyobb üzlet végett.

Red arca jóindulatú mosolyra derült.

– Tudod, Mack – mondta –, Doki sokat gondolkozott rajta, vajon milyen trükköt tudtok csinálni ezzel az írással. És pontosan arra az eredményre jutott, mint te. Ez a Doki csuda okos fiú. Már az este ide telefonált.

– Hát akkor töltsd be az egészet – mondta Mack. – Nem! Várj egy kicsit. Lotyogni fog benne, és a végén még kiloccsan. Tölts bele csak húsz litert, és a többit add ide egy kannában. Lepecsételtben.

Red arcára boldog mosoly ült ki.

– Doki erre is gondolt – mondta.

– Akkor töltsd be az egészet – mondta Mack. – De egy csepp se maradjon a slaugban.

A kis expedíció elkerülte Monterey központját. A számtábla és lámpa okozta kényes helyzet arra késztette Gayt, hogy a mellékutcákon hajtson végig. Úgyis jön az a jó négymérföldes útszakasz, a főországúton, amikor minden arra járó zsaru szeme láttára kell fölkaptatniuk a Carmel-dombra, aztán leereszkedniük a Völgybe, míg elérik az aránylag néptelen Carmel-völgyi utat. Gay tehát azt a mellékutcát választotta, amely a Péter-kapu mellett, épp a Carmel-domb meredek emelkedője előtt torkollik az országútba. Szörnyű zaj és csörömpölés közepette vágtak neki a dombnak, de negyven-ötven méter után Gay már levette lábát a pedálról. Tudta, hiába kísérletezik, a kocsi túlságosan kivan. Sík területen még megjárná, de dombon nem. Megállt, megfordította a kocsit, és levezette a dombról. Aztán gázt adott, és rükvercben indult meg fölfelé. A rükverccel nem volt semmi hiba. A teherautó rák módjára lassan, de biztosan kapaszkodott fel a Carmel-dombon.

És csak kevés hiányzott, hogy föl is érjen. A hűtőben persze fölforrt a víz, de a legtöbb Ford-szakértőnek amúgy is az a véleménye, hogy ez így van rendjén.

Valakinek egy szakszerű esszé keretében föl kellene egyszer mérnie azt a morális, fizikai és esztétikai hatást, amelyet a régi típusú Ford kocsi az amerikai nemzetre gyakorolt. Két amerikai nemzedék többet tudott a Ford kocsi gyújtótekercséről, mint, mondjuk, a női csiklóról, többet a motor bonyolult szerkezetéről, mint a naprendszer csillagairól. A Ford kocsi rést ütött az enyém-tied elvén. A laposfogó megszűnt magántulajdon lenni, és a pumpa azé lett, aki utoljára fölvette a földről. Ebben a korszakban a csecsemők zöme Ford kocsiban fogantatott, és nem egy közülük ott látta meg a napvilágot is. Az angolszász otthonról alkotott fogalmak szinte jóvátehetetlenül eltorzultak.

A teherautó kitartóan hátrált fölfelé a Carmel-dombon, elhaladt a Jack’s Peak út mellett, s már épp az utolsó, legmeredekebb szakasznak vágott neki, amikor a motor elfulladt, csukladozott, lélegzete kihagyott. Amikor a motor elnémult, igen nagy csönd támadt. Gay, aki amúgy is völgy iránt állt a kocsival, most lehajtott vagy ötven métert, és bekanyarodott a Jack’s Peak útra.

– Mi baj? – kérdezte Mack.

– Úgy látszik, a karburátor döglött be – mondta Gay. A motor sistergett, nyikorgott a hőségtől, és a csövön kiáramló gőz úgy sziszegett, akár egy alligátor.

A Ford kocsi karburátora korántsem bonyolult, viszont ahhoz, hogy működjön, minden alkatrészére szükség van. Így például hozzátartozik egy tűszelep, a tűnek pedig hegye van, és ennek a hegynek a maga helyén kell lennie, különben a karburátor nem működik.

Gay kezébe vette a tűt, és kiderült, hogy letört a hegye.

– Hogy a fenébe törhetett le? – kérdezte.

– Varázslat – felelte Mack. – Egyszerűen varázslat. Meg tudod csinálni?

– Fenét tudom – mondta Gay. – Másikat kell szerezni.

– Mibe kóstál? – kérdezte Mack.

– Újonnan egy dollár, ócskásnál egy negyed.

– Van egy dollárod? – tudakolta Mack.

– Van, de nem lesz rá szükség.

– Gyere vissza, amilyen gyorsan csak tudsz. Mi itt maradunk, ahol vagyunk.

– Tűszelep nélkül úgyse jutnátok messzire – mondta Gay. Lelépett a kocsiról. Három autónak is intett, míg végül az egyik fölvette. A fiúk nézték, hogy mászik be a kocsiba, és indul lefelé a dombon. És aztán fél évig nem látták.

Ó, a lehetőségek végtelenek! Másképp nem történhetett volna meg, hogy a kocsi, amely Gayt fölvette, bedöglött, mielőtt még Montereybe ért. És ha Gay nem olyan kiváló szerelő, nem javítja meg a kocsit. És ha nem javítja meg a kocsit, a tulajdonos nem hívja meg Jimmy Brucia kocsmájába egy korty italra. És miért kellett mindennek épp Jimmy születésnapján történnie? A világon létező összes lehetőségek közül – a millió és millió lehetőség közül – csak azok valósultak meg, amelyek egyenest a salinasi börtönbe vezettek. Sparky Enea és Tiny Coletti épp kibékültek, és ennek örömére ők is részt vettek Jimmy születésnapjának megünneplésében. Ekkor lépett be a szöszke. Mire egy kis zenés vita alakult ki a wurlitzer előtt. Gay új barátja ismert egy judofogást, és ezt be akarta mutatni Sparkynak. A fogás nem sikerült, viszont a csuklója eltörött. Tetejébe jött egy gyomorbeteg rendőr – mennyi összefüggéstelen, jelentéktelen, apró részlet, és mégis mind egy irányba vezetett! A Végzet egyszerűen nem akarta, hogy Gay békavadászatra menjen, és a Végzet tengernyi fáradságot vett magának, egy egész sereg embert és eseményt hozott mozgásba, hogy Gayt távol tartsa a békáktól. Amikor pedig a dolgok tetőpontjukra hágtak, vagyis Holman cipőboltjának üvegportálja betörött, és a társaság a kirakatban ülve próbálgatta a cipőket, egyedül Gay nem hallotta meg a tűzoltószirénát. Csak ő nem ment tüzet oltani, így aztán mikor a rendőrség megjelent, egymaga üldögélt a cipőbolt kirakatában, egyik lábán barna fűzős félcipővel, a másikon meg egy szürke betétes estélyi lakkcipővel.

De térjünk vissza a kocsihoz. Amikor besötétedett, és az óceán felől hűvös légáramlatok kúsztak föl a dombra, a fiúk egy kis tüzet gyújtottak. Fejük fölött a fenyőfák sóhajtozva hajlongtak a friss szélben. A fiúk lefeküdtek a tűlevelekre, és a fenyőágak között a magányos eget kémlelték. Egy ideig még elbeszélgettek, latolgatták, milyen nagy nehézségei támadhattak Gaynek a tűszelep beszerzése körül, de aztán, ahogy telt-múlt az idő, nem emlegették többet.

– Valakinek vele kellett volna menni – mondta Mack.

Tíz óra körül Eddie fölállt.

– Itt valamivel feljebb építkezés folyik – mondta. – Megnézem, nincs-e véletlenül egy régi típusú Fordjuk.

12

Montereynek sok évtizedes, ragyogó irodalmi hagyományai vannak. A város örömmel és némi büszkeséggel emlékszik vissza rá, hogy valaha itt élt Robert Louis Stevenson. A *Kincses sziget* kétségtelenül Point Lobos környékét, partvonulatait idézi. Újabban a Carmelben sok-sok irodalmár fordult meg, de az igazi szépirodalom ősi zamata, régi méltósága már odavan. Pedig egykor az egész város fölhorkant, mert a polgárok úgy érezték, hogy egyik írójukat sérelem érte. Ez a sérelem Josh Billingsnek, a nagy humoristának halálához fűződött.

Ahol ma az új postahivatal áll, valaha mély árok húzódott. Víz csordogált az alján, s egy palló vezetett rajta keresztül. Az árok egyik oldalán szép, öreg vályogépület állt, a másikon meg a doktor lakott, akinek vállán nyugodott a városban előforduló összes betegségek, születések és halálesetek terhe. Állatokkal is foglalkozott, mi több: franciaországi tanulmányainak eredményeként a balzsamozás mesterségébe is beleártotta magát. A régi vágású emberek közül ezt egyesek érzelgősségnek, mások pazarlásnak, megint mások egyenesen szentségtörésnek tartották, miután ilyesmiről a szent könyvek egyikében sem történik említés. De a jobb és gazdagabb családok körében meghonosodott, és már-már úgy látszott, divattá válik.

Egy reggel az öregecske Mr. Carriaga lesétált otthonából a dombon az Alvarado utca irányába. Épp a pallón haladt át, amikor figyelmét egy kisfiú meg egy kutya ragadta meg, akik az árokból iparkodtak kifelé. A fiúcska egy májat tartott a kezében, a kutya pedig néhány méter belet vonszolt maga után. A bél végén még ott fityegett a gyomor is. Mr. Carriaga megállt, és udvariasan köszöntötte a kisfiút:

– Jó reggelt.

Akkoriban még a kisfiúk is udvariasak voltak.

– Jó reggelt, bácsi.

– Hová, hová azzal a májjal?

– Földarabolom, és megyek makrélát fogni vele.

– És a kutya – kérdezte mosolyogva Mr. Carriaga –, az is veled megy?

– A gyomrot a kutya találta. Az az övé, bácsi. Az árokban találtuk.

Mr. Carriaga mosolyogva továbbsétált, de aztán hirtelen elgondolkozott. Ez nem marhamáj, annál kisebb. És nem is borjúmáj, ahhoz túl vörös. Nem is birkamáj... Gondolatai fürgén cikáztak erre-arra. A sarkon Mr. Ryanbe ütközött.

– Meghalt valaki az éjjel Montereyben? – tudakolta.

– Nem tudok róla – felelte Mr. Ryan.

– Nem öltek meg senkit?

– Nem.

Együtt folytatták útjukat, s eközben Mr. Carriaga beszámolt a kisfiúról és a kutyáról.

Az Otthon kocsmában már délelőtti tereferére gyülekeztek a polgárok. Mr. Carriaga ott újból elmondta történetét, és éppen a végére ért, amikor belépett a kocsmába a rendőr. Neki hivatalból tudnia kellett, hogy meghalt-e valaki.

– Montereyben senki se halt meg – mondta. – De kint a Del Monte hotelban meghalt Josh Billings.

A kocsma hirtelen elcsendesedett. Valamennyiük agyán ugyanaz a gondolat futott át. Josh Billings nagy ember volt, nagy író. Megtisztelte Montereyt azzal, hogy ott hunyt el, s íme most ilyen gyalázat érte. A jelenlevők minden további vita nélkül bizottságot alakítottak. A szigorú férfiak sietős léptekkel az árokhoz vonultak, átkeltek a pallón, s bedörömböltek a doktornál, aki Franciaországban sajátította el az orvostudományt.

A doktor késő éjszakáig dolgozott. A dörömbölésre ágyából kelt ki, s borzas hajjal-szakállal, hálókabátban nyitott ajtót. Mr. Carriaga komoran megkérdezte:

– Bebalzsamoztad Josh Billingset?

– Igen. Miért?

– És a "belsőségekkel" mit csináltál?

– Az árokba dobtam, mint máskor.

Ráparancsoltak, hogy azonnal öltözzék fel, aztán lesiettek a tengerpartra. Ha a kisfiú nem tesz-vesz olyan sokáig, elkésnek. De így a bizottság megérkeztekor még épp csak indulóban volt a csónakkal. A bél a homokban hevert, ahol a kutya hagyta.

A francia doktorral összeszedették a belső részeket. Aztán kényszerítették, hogy alázatosan megmossa és amennyire csak lehet, tisztítsa meg a homoktól. A doktornak kellett viselnie ezenkívül annak az

ólomdoboznak a költségeit is, amelyet Josh Billings koporsójába helyeztek. Mert Monterey nem az a város, amely szó nélkül tűri, hogy egy irodalmárt efféle gyalázat érjen.

13

Mack és a fiúk az igazak álmát aludták a tűleveleken. Kevéssel pirkadás előtt Eddie visszaérkezett. Nem könnyen talált Ford kocsit. És amikor végre talált egyet, azon töprengett, érdemes-e kivennie azt a tűt, vagy sem. Hátha nem passzol a kocsijukba? Így aztán elhozta az egész karburátort. Megérkezésekor a fiúk nem ébredtek fel. Eddie tehát lefeküdt melléjük, és elaludt a tűleveleken. A régi Ford kocsiknak van egy remek tulajdonságuk. Alkatrészeik az egyes kocsik között kicserélhetők, s ráadásul nem is ismerhetők fel.

A Carmel lejtőjéről gyönyörű a kilátás. Az öböl homokján tajtékos hullámok játszadoznak, a tengerparti villanegyedet homokbuckás táj veszi körül, s a domb tövében meleg szívvel, otthonosan terül el a város.

Mack hajnalban fölkelt, meglazította nadrágját, ahol szorította, aztán végigjáratta tekintetét az öblön. Egy-két halászcsónak húzott a part felé. A tengerparti negyed kikötőjében egy tankhajó olajat vett fel. Mack mögött nyulak mocorogtak a bokorban. Aztán feljött a nap, úgy rázta ki a levegőből az éjszaka hűvösségét, ahogy a rongyot szokás. A nap első meleg sugaraira Mack megborzongott.

Mialatt Eddie beszerelte az új karburátort, a fiúk egy kis kenyeret majszoltak. Amikor Eddie elkészült, nem sokat bajlódtak a kurblizással, kitolták a kocsit az országútra, s hagyták, hadd fusson lefelé, amíg a motor beindul. Aztán Eddie-vel a volánnál fölhátráltak az emelkedőn, át a dombtetőn, majd megfordultak, és lefelé hajtva elhagyták Hatton Fieldset. A Carmel völgyében szürkészöld ruhában büszkélkedett az articsóka, a folyó mentén pedig buja zöld ágakkal bókoltak a fűzfák. Bal kéz felé fordulva vágtak neki a völgynek. Kezdettől fogva mosolygott rájuk a szerencse. Egy poros Rhode Island-i vörös kakas, amely túlságosan messzire tévedt társaitól, épp a kocsi előtt iparkodott át az országúton. Eddie-nek sikerült elütnie, anélkül, hogy túlságosan le kellett volna kanyarodnia az útról. Hazel, aki a kocsi végében ült, menet közben megkopasztotta, szélnek eresztve a tollakat. A terhelő bizonyítékokról ily módon példátlanul széles körben tudomást szerezhettek az emberek, mert Jamesburg felől könnyű hajnali szellő fújt, s néhány vörös tollat Point Lobosig, sőt egy-kettőt egészen a tengerig repített.

A Carmel gyönyörű folyócska. Nem nagyon hosszú, de vándorútja során mindabban bővelkedik, ami a folyót folyóvá teszi. Hegyvidékben ered, egy darabon lefelé bukdácsol, zátonyos térségeken fut keresztül, gátak közt tóvá szélesedik, lezúdul a gátról, óriási köveken száguld sisteregve, lustán csörgedezik szikomorok árnyékában, pisztrángtól hemzsegő tavacskába ömlik, majd homokpadra száll alá, ahol rákok tanyáznak. Télidőben örvényes, vad, aljas kis folyóvá változik, nyáron viszont szívesen fogadja a medrében totyogó gyerekeket, kóborló halászokat. Partjain békák pislognak, és sűrű páfrány nő. Vizéből szarvasok és rókák isznak, titokban, reggel és estefelé, s hébe-hóba még egy-egy puma is lehasal mellé, hogy lefetyeljen belőle. Az áldott völgyecske gazdaságai lenyúlnak a folyóig, s innen vezetik a vizet gyümölcsöseikbe és zöldségeskertjeikbe. Szomszédságában fürjek hallatják hívogató szavukat, és alkonyatkor turbékoló vadgalambok szállldosnak fölötte. Partjain mosómedvék lopakodnak békákra vadászva. A Carmel igazi, tökéletes folyó.

Néhány mérfölddel a völgy bejárata után magas szikla alá kanyarodik, amelyről páfrány csüng alá. A szikla tövében mély, zöld tavacska búvik meg, a tó túlsó oldalán pedig egy kis homokos térség húzódik, ahol kellemes elüldögélni, ebédet főzni.

Mack és a fiúk repeső örömmel szállták meg e helyet. Eszményi volt! Ha valahol akad béka, itt aztán akad. Ez a táj enyhülést, boldogságot ígért a szívnek. Ide vezető útjuk közben a fiúk megtollasodtak. A nagy vörös kakason kívül egy zsák sárgarépával meg egy fél tucat vöröshagymával is gazdagabbak lettek. Az előbbi lepottyant egy zöldséges kocsiról, az utóbbi nem. Mack egy csomag kávét is őrzött a zsebében. A kocsiban magukkal hoztak egy húszliteres kannát, amelynek nem volt teteje. A korsó csaknem félig volt itókával. Sót és paprikát is hoztak magukkal. Mack és a fiúk felettébb bolondnak tartották volna az olyan utast, aki só, paprika és kávé nélkül indul el hazulról.

A fiúk minden különösebb erőlködés, zavar és töprengés nélkül négy gömbölyű követ görgettek a tavacska partjára. A kakas, amely reggel még harsány hangon vonta felelősségre a felkelő napot, most feldarabolva, megpucolva feküdt a vízzel telt húszliteres kannában, körülötte hagymagerezdek úszkáltak, alatta pedig a kövek között száraz fűzfaágakból rakott tüzecske, nagyon-nagyon kis tüzecske pattogott. Mert csak a bolond rak nagy tüzet. Hosszú időbe telik, míg a kakas megfő, hiszen hosszú időbe

telt az is, amíg ekkorára nőtt, és ilyen inas lett. De mihelyt a víz lágyan forrni kezdett körülötte, tüstént igen kellemetes illatokat árasztott.

Mack buzdító beszédet intézett társaihoz.

– Békafogásra az éjszaka a legkedvezőbb idő – mondta. – Ezért legjobb, ha békén pihenünk, amíg besötétedik.

Leültek az árnyékba, egyik a másik után kezdett nyújtózkodni, aztán elaludtak.

Macknek igaza volt. Nappal a békák nem sokat mocorognak, páfrány alá bújnak, kövek alól, lyukakból leselkednek. Békát éjjel kell fogni, zseblámpa fényénél. A fiúk nagyot aludtak, mert tudták, hogy éjszaka kemény munka vár rájuk. Csak Hazel virrasztott, hogy időnként egy-egy ágat dobjon a kakas alá a kis tűzre.

A szikla környékén nem ömlik el a délután aranya. Amikor a nap két óra tájban elhaladt fölötte, nyomában suttogó árnyék borult a tópartra. A szikomorok suhogtak a délutáni szélben. A kövek közül kis vízisiklók bújtak elő, lágyan leereszkedtek a vízbe, és körülúszták a tavacskát. Apró periszkópok módjára föltartották fejüket, mögöttük táguló körökben kicsiny hullámok fodrozódtak. A tóban egy nagy pisztráng ugrándozott. A szúnyogok meg moszkitók kerülik a napot, de most már előjöttek, és a víz fölött döngicséltek. A napot kedvelő bogarak: legyek, szitakötők, darazsak, lódarazsak már mind hazatértek. És amikor a tópartra árnyék borult, s megszólaltak a fürjek, Mack és a fiúk fölébredtek. A kanna felől szívfacsaró illat áradt. Hazel a folyóparti babérfáról friss levelet tépett, és a levesbe dobta. Már a sárgarépa is a kannában úszkált. A kávé a maga kannájában a saját szikláján zümmögött, jó magasan a láng fölött, hogy ne forrjon föl túlságosan. Mack fölébredt, talpra ugrott, kinyújtózkodott, lebotorkált a tóhoz, tenyerébe vizet merített, és megmosta az arcát, krákogott, köpködött, kiöblítette a száját, szellentett egyet, meghúzta övét, combját vakargatta, ujjaival megfésülte haját, húzott egyet a korsóból, böffentett, aztán leült a tűz mellé.

– Micsoda illat! – mondta.

A férfiak ébredéskor nagyjából mind ugyanazt a szertartást csinálják végig. Mack példáját több-kevesebb hűséggel társai is követték. És csakhamar mindnyájan ott ültek a tűz mellett, és bókokkal halmozták el Hazelt. Hazel zsebkését a kakas izmaiba döfte.

– Omlósnak éppenséggel nem lesz mondható – jegyezte meg. – Ahhoz, hogy omlós legyen, legalább két hétig kellene főnie. Szerinted mennyi idős

lehetett, Mack?

– Én negyvennyolc vagyok – felelte Mack –, de nem hiszem, hogy ilyen rágós volnék.

– Mit gondoltok, hány évet élhetne meg egy ilyen kakas? – kérdezte Eddie. – Már ha senki se birizgálná, és nem is betegedne meg?

– Erre, azt hiszem, soha senki nem fog tudni felelni – vélekedett Jones.

Ilyen kellemesen telt-múlt az idő. A korsó körbejárt, és szívüket-lelküket jóleső melegség töltötte el.

– Eddie! – szólalt meg Jones. – Nem panaszképpen mondom. Csak úgy eszembe jutott. Mi volna, ha két-három korsót tartanál a pult alatt. És az egyikbe mondjuk a whiskyt töltenéd, a másikba a bort, a harmadikba a sört...

Szavait enyhe megbotránkozás csöndje fogadta.

– Ne érts félre – tette hozzá gyorsan Jones. – Nekem így is ízlik...

Jones a kelleténél többet beszélt. Érezte, hogy vétett az illem ellen, és ezért nem tudta abbahagyni a magyarázkodást:

– Azt szeretem benne, hogy az ember sosem tudhatja, hogyan lesz részeg tőle – mondta. – Itt van például a whisky – hadarta. – Az ember többé-kevésbé tudja, mit fog tenni. A verekedős tag verekszik, a sírós sír, de ennél itt – folytatta nagylelkűen –, ennél itt sose tudhatod, fenyőfára mászol-e tőle, vagy esetleg átúszol Santa Cruzba. Ez jobb hecc – fejezte be ernyedten.

– Ha már az úszásnál tartunk – mondta Mack, hogy eloszlassa a szavak kínos hatását, és elhallgattassa Jonest – kíváncsi volnék, mi történt azzal a McKinley Moran nevű pacákkal. Tudjátok, a mélytengeri búvárral.

– Ismertem a tagot – mondta Hughie. – Egy időben együtt mászkáltunk. Nem sok munkája volt, így aztán rákapott a piára. És a piálás meg búvárkodás együtt valahogy nem megy. Lógatta is az orrát. A végén eladta a búvárruháját, a sisakját meg a szivattyút, csapott egy marha nagy murit, aztán odébbállt a városból. Fogalmam sincs, hová lett. Akkor készült ki, amikor leszállt az után a digó után, akit a *Tizenkét testvér* horgonya magával rántott. McKinley egyből utána ugrott. Megrepedt a dobhártyája, s ekkortól kezdve kész volt. A digónak meg kutya baja se lett.

Mack újból belekóstolt a korsóba.

– Az alkoholtilalom idején nagy dohányt nyalt fel – mondta. – A tengerfenéken piát kutatott. A kormánytól napi huszonöt dollárt kapott, hogy kutasson, Louie-tól meg ládánként hármat, hogy ne találja meg őket.

Azt ötlötte ki, hogy naponta egy ládát felhoz, hadd legyen a kormánynak is valami öröme. Louie ezt nem bánta. Úgy intézte a dolgot, hogy új búvárokat ne vegyenek föl. McKinley akkor nagy dohányt nyalt föl.

– Igen – mondta Hughie. – De ő sem volt különb a többinél. Mihelyt volt egy kis lóvéja, nősülni akart. Háromszor is megnősült, míg elúszott a lóvé. Mindig előre tudhatta az ember. Vett egy fehér rókát, és puff!... a következő percben már nősült.

– Kíváncsi volnék, mi történt Gayvel? – szólalt meg Eddie. Most először hozták szóba.

– Valószínűleg ugyanaz – felelte Mack. – Nős tagban nem lehet bízni. Akárhogy nem bírja az asszonyt, mégis visszatér hozzá. Egy ideig töpreng, tökölődik, aztán visszamegy. És akkor már nem lehet többé bízni benne. Itt van például Gay – folytatta. – Az asszony bunyózza. De bármibe fogadom, ha Gay három napig nincs vele, bebeszéli magának, hogy ő volt a hibás, és visszamegy, hogy kibékítse.

Sokáig, jóízűen eszegettek, fölszúrtak egy-egy csepegő húsdarabot, tartogatták, míg kihűl, s aztán lerágták az inas húst a csontról. A sárgarépákat kihegyezett fűzfaágra szúrták, végül körbeadták a kannát, és a levest is kiitták. Körülöttük, mint finom, halk muzsika, szállt le az este. A fürjek a tópartra hívogatták párjaikat. A tavacskában egy pisztráng szökött ki a vízből. És midőn a nappali fényesség sötétbe váltott át, megjelentek a pillék, és repdesni kezdtek a tó fölött. A fiúk körbeadták a feketéskannát. Bensőjükben kellemes meleg áradt szét, jóllakottan, csöndben üldögéltek.

– Az isten verje meg – szólalt meg aztán Mack. – Utálom a hazugokat.

– Ki hazudott neked? – kérdezte Eddie.

– Azt nem bánom, ha a tag időnként füllent egyet, hogy mondjon valamit, vagy hogy élénkítse a dumát, de azt utálom, ha valaki magamagának hazudik.

– Kiről beszélsz? – tudakolta Eddie.

– Magamról – felelte Mack. – Meg tán rólatok is. Nézzünk szembe magunkkal – folytatta komolyan. – Mik vagyunk? Egy nyavalyás, vacak banda. Kifundáltuk, hogy csapunk egy murit Dokinak. Eljöttünk hát ide, és most fene jól érezzük magunkat. Aztán hazamegyünk, és fölszedjük Dokitól a dohányt, öten vagyunk, így ötször annyit fogunk inni, mint ő. És egyáltalában nem vagyok biztos benne, hogy ezt az egészet Doki kedvéért csináljuk. Nem vagyok biztos benne, hogy nem a magunk kedvéért. Doki meg túl rendes tag ahhoz, hogy így bánjunk vele. Doki a legrendesebb tag,

akit valaha ismertem. Nem szeretnék azok közé tartozni, akik kihasználják. Egyszer, tudjátok, megpróbáltam levágni egy dollárra. Marha nagy történetet adtam le neki. De mikor a közepére értem, észrevettem, hogy tudja, az egész csak meredek duma. Így aztán a közepén azt mondtam: “Doki, ez az egész egy állati nagy hazugság!” És akkor benyúlt a zsebébe, és kivett egy dollárt. “Mack, mondta, szerintem ha egy pacáknak annyira kell a dohány, hogy hazudik miatta, akkor annak igazán kell”, és ideadta a dollárt. Másnap visszaadtam neki. El se költöttem. Csak egy éjszakán át őriztem, és másnap visszaadtam.

– Dokinál jobban senki sem szereti a klassz murikat – mondta Hazel. – Hát mi csapunk neki egyet. Nem értem, mi itt a hézag?

– Nem tudom – felelte Mack. – Csak tán annyi, hogy szeretnék valami olyasmit adni neki, amit nem kapok zömmel vissza.

– És ha valamilyen ajándékot adnánk neki? – javasolta Hughie. – Mondjuk, vennénk egy üveg whiskyt, odaadnánk neki, és kész?

– Ez az – mondta Mack. – Ezt fogjuk csinálni. Adunk neki egy üveg whiskyt, és eltűnünk.

– És akkor mi történik? – szólt közbe Eddie. – Henri meg a többi carmeli ürge kiszagolja a whiskyt, és akkor ötünk helyett húszan lesznek rá. Doki egyszer mesélte nekem, hogy még azt is kiszagolják, ha húst süt, a Konzervgyár utcától le egészen Point Surig. Jobban jön ki, ha mi csapjuk neki a murit.

Mack fontolóra vette az érveket.

– Lehet, hogy igazad van – mondta végül. – De mondjuk, hogy adunk neki a whiskyn kívül valami mást is. Például egy pár monogramos kézelőgombot.

– Kutyaszart – mondta Hazel. – Kell is az Dokinak!

Közben leszállt az éj, és a csillagok kivillantották ezüst szemüket. Hazel ágakat dobott a tűzre, fénye valóságos kis szobát varázsolt köréjük a tópartra. A dombon túl éles hangon ugatott egy róka. És most az éjszakában zsályaillat áradt feléjük a dombokról. A víz kuncogott a köveken, ahogy kicsordogált a mély tóból.

Mack épp az iménti érvek utolsó láncszemeit forgatta agyában, amikor lépéseket hallottak. Hátranéztek. Egy ember közeledett feléjük, sötéten, hatalmasan, karján puska, mögötte egy félénk, óvatos vizsla.

– Mi a fenét csinálnak itt? – kérdezte az ember.

– Semmit – válaszolta Mack.

– Ez magánterület. Itt tilos minden, halászat, vadászat, tábortűz. Na, pakoljanak, oltsák el a tüzet, és tisztuljanak innét.

Mack nagy alázatosan fölállt.

– Nem tudtam, kapitány úr – mondta. – Szavamra, nem láttuk a táblákat, kapitány úr.

– Mindenütt ki vannak rakva a táblák. Lehetetlen, hogy ne látták volna őket.

– Nézze csak, kapitány úr, hibát követtünk el, hát bocsánatot kérünk – mondta Mack, majd közelebbről megnézte magának a nagy, melák alakot. – Ugye, uram, ön katona? Egyből látni lehet. A katonák másként tartják a válluk, mint a közönséges emberek. Magam is sokáig szolgáltam, egyből meg tudom mondani.

Az ember szinte észrevétlenül kiegyenesítette vállát, nem feltűnően, csak most egy kicsit másképp tartotta magát.

– Nem engedek tüzet gyújtani a földemen – mondta.

– Igazán sajnáljuk – mondta Mack. – Már itt se vagyunk, kapitány úr. Tudósok számára dolgozunk, tetszik tudni? Békákat szeretnénk fogni. Rákkutatással foglalkoznak, és mi segítünk nekik békákat fogni.

Az ember egy pillanatig habozott.

– Mit csinálnak a békákkal? – tudakolta.

– Hát az úgy van, uram – mondta Mack –, hogy beoltják rákkal a békákat, és aztán tanulmányozzák őket, kísérleteznek velük. Ha nincs békájuk, nagy pácba kerülnek. De ha ön, kapitány úr, nem tűr meg bennünket a földjén, megyünk máris. Ide se jöttünk volna, ha tudjuk. – Mack hirtelen úgy tett, mintha most látta volna meg a vizslát. – Szavamra, szép kis szuka! – mondta lelkesen. – Pont úgy néz ki, mint az a Nola, amelyik múlt évben Virginiában megnyerte a szabadtéri versenyt. Ugye, virginiai kutya, kapitány úr?

A kapitány egy szempillantásig habozott, aztán hazudott.

– Igen – felelte kurtán. – De sántít. Kullancs ment a lapockájába.

Mack arcára tüstént kiült a részvét.

– Megnézhetném, kapitány úr? Gyere, kislányom, gyere csak.

A vizsla előbb gazdájára nézett, aztán Mack felé húzódott.

– Dobj a tűzre egypár faágat, hogy jobban megnézhessem – szólt oda Hazelnek Mack.

– Egészen fönt van, még nyalogatni se tudja – mondta a kapitány, és Mack válla fölé hajolt, hogy jobban lásson.

Mack egy kis gennyet nyomott ki a ronda kelésből a kutya lapockáján. – Nekem is volt egyszer egy kutyám – mondta –, abba is épp így belement a kullancs, és megölte. Ez nemrég kölykezett, ugye?

– Igen – válaszolta a kapitány. – Hatot. Jóddal szoktam bekenni.

– Az nem húzza ki a gennyet – mondta Mack. – Keserűsója van otthon?

– Van, egy nagy üveggel.

– Csináljon keserűsós meleg borogatást, és azt tegye rá. Gyenge még, tetszik tudni, a kölykezéstől. Nagy kár volna, ha most betegedne meg. A kölyköket is elvesztené.

A vizsla mélyen belenézett Mack szemébe, és megnyalta a kezét.

– Tudja mit, kapitány úr? Majd magam teszem rá a borogatást. A többit a keserűsó elvégzi. Ez lesz a legjobb.

A kapitány megsimogatta a kutya fejét.

– Mondok valamit. Fönt a házamnál van egy tó, abban annyi a béka, hogy éjszaka nem tudok aludni tőlük. Jöjjenek föl oda. Azok a nyomorultak egész éjjel brekegnek. Boldog volnék, ha megszabadulnék tőlük.

– Igazán kedves öntől – mondta Mack. – Fogadom, hogy az orvosok igen hálásak lesznek. De előbb szeretném rátenni a kutyára a borogatást. – Azzal a fiúkhoz fordult. – Oltsátok el a tüzet – mondta –, de vigyázzatok, egy szem parázs se maradjon. És szedjétek össze a szemetet. Ne hagyjuk itt piszkosan a helyet. Én és a kapitány úr megyünk, és rendbe tesszük Nolát. Ti, ha végeztetek, jöttök utánunk.

És ezzel Mack és a kapitány eltávozott.

– Lefogadom, hogy Mack, ha akarna, akár az Egyesült Államok elnöke is lehetne – mondta Hazel, miközben homokot rugdosott a tűzre.

– Na bumm! – mondta Jones. – És akkor mi van? Azt hiszed, elnöknek lenni fenékig tejfel?

14

A hajnal varázslatosan szép a Konzervgyár utcában. A derengést követő szürkületben, napkelte előtt az utca szinte a múló időn kívül lebeg az ezüstös fényben. Az utcai lámpák kialszanak, a fű ragyogó zöldben tündököl. A konzervgyárak valamennyi hullámlemeze gyöngyösen csillog, akár egy platina ékszer vagy egy öreg cinkkancsó. Ilyenkor autók még nem futkároznak. Az utca néma, forgalomnak, kereskedésnek nyoma sincs. Csak a hullámok játékos csobbanását hallani, ahogy a konzervgyárak pilléreinek csapódnak. A nagy békesség ideje ez, magányba burkolózó idő, a nyugalom néhány perces korszaka. A kerítéseken macskák ugrálnak át, mint a szirup kúsznak végig a földön, halfejet keresgélve. Csöndes kora reggeli kutyák sétálgatnak, méltóságteljesen és józanul válogatnak a lehetőségek közt, hogy melyik fát vagy követ tiszteljék meg. Sirályok szállnak szárnyukat csattogtatva a tenger felől, a konzervgyárak tetejére ereszkednek le, és onnan lesik az aznapi hulladékot. Váll váll mellett üldögélnek odafent a konzervgyárak csúcsos tetején. A Hopkins hadikikötő előtti szikláknál a fókák mint a vadászkutyák ugatnak. A levegő üde, hűvös. A kertek végében a pockok a friss nedves földből megépítik reggeli dombocskáikat, majd kibújnak, és virágokat vonszolnak be üregeikbe. Embert nemigen látni, csak épp annyit, hogy az utca még a valóságosnál is elhagyatottabbnak lássék. Dora egyik leánykája most tér haza egy kuncsafttól, aki túlságosan gazdag és beteg ahhoz, hogy személyesen keresse föl a Mackós Lobogót. Arcán a smink már kissé ragadós, lába fáradt. Li Csong kiteszi boltja elé a járdaszélre a szemetes vödröket. Az öreg kínai kilép a tengerből, és csittegve-csattogva átvág az úton, elcsoszog a Palota előtt. A konzervgyári őrök kikukkantanak az utcára, pislognak a reggeli fényben. A Mackós Lobogó kidobóembere ingujjban kiáll a verandára, nyújtózkodik egyet, ásít, hasát vakargatja. Mr. Malloy bérlői vastag, alagútszerű hangon horkolnak csöveikben. Ez a gyöngyház színek, a nappal és az éjszaka közti átmenet órája, amikor az idő megáll, és önmagát vizsgálgatja.

Egy ilyen reggelen, ilyen fények között két katona és két lány sétált végig könnyű léptekkel az utcán. A La Idából jöttek, nagyon fáradtan és nagyon boldogan. A lányok megtermettek, nagy mellűek, izmosak voltak, szőke hajuk kissé összekócolódott. Mintás műselyem estélyi ruhájuk gyűrötten

tapadt domborulataikra. A két lány fején katonasapka ült, az egyik hátratolta a tarkójára, a másik csaknem az orráig húzta le az ellenzőt. Telt ajkú, széles orrú, nagy csípőjű lányok voltak, s nagyon-nagyon fáradtak.

A katonák zubbonya nyitva állt, övüket átdugták vállpántjukon. Nyakkendőjüket kissé lehúzták, hogy kigombolhassák gallérjukat. És a katonák a lányok kalapját viselték, az egyik egy kis sárga szalmakalapot, tetején margarétacsokorral, a másik egy kötött sipkát, kék celofándíszek csüngtek le róla. Kéz a kézben sétáltak, ütemesen lóbálták karjukat. A járda szélén sétáló katona egy nagy papírzacskóban néhány üveg sört vitt. Halk léptekkel sétálgattak a gyöngyszínű fényekben. Csudálatos perceket éltek át, és nagyszerűen érezték magukat. Kényeskedve mosolyogtak, mint a gyermekzsúrra emlékező kisfiúk és kislányok. Hébe-hóba egymásra néztek, elmosolyodtak, és karjukat lóbálták. Elhaladtak a Mackós Lobogó mellett, “hogy s mint”-tel köszöntötték a kidobót, aki a hasát vakargatta. Aztán hallgatták a csövekből kiszűrődő horkolást, s ezen egy kicsit nevettek. Li Csong boltja előtt megálltak, nézegették a rendetlen kirakatot, ahol kéziszerszámok, szövetek és élelmiszerek zsúfolódtak össze s kínálták magukat. Karjukat lóbálva, csoszogó léptekkel mentek tovább, a Konzervgyár utca végére érve a vasúti töltés felé fordultak. A lányok fölkapaszkodtak a sínekre, végigsétáltak rajtuk, a katonák meg átfogták karjukkal húsos csípőjüket, hogy le ne essenek. Elhaladtak a hajógyár mellett, és befordultak a Hopkins hadikikötő kertszerű udvarába. A kikötőépület előtt egy félkör alakú apró strand van, kis sziklapadok közt egy miniatűr strand. A partot könnyű reggeli hullámok nyaldosták, halkan susogva. A vízből kiálló sziklák felől moszatok finom szaga áradt. Amikor négyesben a partra értek, a strand csúcsánál, Tom Work földje fölött kibukkant a nap csücske, bearanyozta a vizet, sárgára festette a sziklákat. A lányok szertartásosan leültek a homokba, lesimították térdükön a szoknyát. Az egyik katona kinyitotta a sörösüvegeket, és körbeadta. Aztán a fiúk is lefeküdtek, fejüket a lányok ölébe tették, és az arcukba néztek. Mosolyogtak egymásra, fáradtan, békésen, csodálatos titkokat rejtegetve.

A kikötőépület tájékáról kutyaugatás hallatszott, az éjjeliőr, sötét, mogorva ember, meglátta őket, s ugyancsak fölfigyelt rájuk sötét, mogorva spánielje is. Az őr odakiáltott, s mikor nem mozdultak, kutyája egyhangú ugatásától kísérve lejött a partra.

– Nem tudják, hogy itt tilos feküdni? Tisztuljanak innét! Ez magánterület!

A katonák, úgy látszott, még csak nem is hallják. Tovább mosolyogtak, a lányok meg csak simogatták a fiúk halántékán a hajfürtöket. Végül az egyik katona lassított filmszerű mozdulattal megfordította fejét, úgy, hogy arca most a lány lába közt pihent. Jóindulatúan mosolygott rá az őrre.

– B...d meg röptében a holdat! – javasolta jóságosan, és visszafordította fejét, hogy a lányra nézzen.

A napsugarak a lány szőke hajára hullottak. A lány megvakargatta a fiú fülét. Még csak nem is látták, ahogy az őr visszamegy a házába.

15

Amikor a fiúk a tanyára érkeztek, Mack már a konyhában tartózkodott. A vizsla az oldalán feküdt, és Mack keserűsóval átitatott rongyot rakott a kullancs marta sebre. A kutya lábai közt nagy, kövér kölykök fészkelődtek, tolakodtak a tejért, anyjuk pedig türelmesen nézett Mack arcába, mintha azt akarta volna mondani:

– Látod, hogy van ez? Hiába magyarázom a gazdámnak, nem érti.

A kapitány lámpát tartott a kezében, így nézett le Mackre.

– Örülök, hogy megmutatta, mit kell csinálni – mondta.

– Nem akarok beavatkozni a dolgába, uram, de ezeket a kölyköket jó volna elválasztani. A szukának nem sok teje maradt, és ezek még ízekre szedik.

– Tudom – jegyezte meg a kapitány. – Okosabb lett volna, ha csak egyet tartok meg belőlük, a többit vízbe fojtom. De annyi a dolgom ezzel a gazdasággal. És manapság az emberek már nem veszik úgy a vadászkutyákat, mint valaha. Ma csak pudlit, bulldogot meg pincsit lehet eladni.

– Igaz – mondta Mack. – Holott a vizslánál nincs jobb kutya a világon. Nem tudom, mi ütött az emberekbe. De azért csak nem fogja vízbe fojtani őket, uram?

– Tudja – magyarázta a kapitány –, mióta a feleségem politikára adta a fejét, olyan vagyok, mint az őrült. Beválasztották a kerületi gyűlésbe, és ha a törvényhozás ülésezik, megy, és beszédeket tart. Itthon pedig egész idő alatt csak a papírokat tanulmányozza, és törvényjavaslatokat szerkeszt.

– Gondolom, milyen rohadtul... akarom mondani, milyen magányosnak érezheti magát – mondta Mack. – De ha nekem egy ilyen kutyakölyköm volna – váltotta a szót, és fölemelt egy mocorgó, piszkosbarna pofájú kölyköt –, három éven belül valódi vadászkutyát faragnék belőle. Bármikor elfogadnék egy ilyen szukát.

– Akar egyet? – kérdezte a kapitány.

Mack fölpillantott.

– Mért, adna? Jézusom, persze hogy akarok!

– Hát akkor válasszon – mondta a kapitány. – Manapság, úgy látszik, senki sem méltányolja már a vadászkutyákat.

A fiúk eközben a konyhában álldogáltak, és gyors benyomásokat gyűjtöttek. Az asszony szemmel láthatóan nem volt idehaza. A nyitott konzervdobozok, a tükörtojás-maradványokkal csipkézett tepsi, a morzsás konyhaasztal, a kenyérládán tátongó töltényes doboz, mind a távollevő asszonyt siratta, míg a fehér függönyök, az edényespolc papírcsíkjai, a rúdon lógó kicsinyke kéztörlők arról tanúskodtak, hogy valaha volt itt asszony. A fiúk tudat alatt örültek, hogy most nincs itthon. Mert az olyan fehérnép, aki papírcsíkot rak a polcokra, kis kéztörlőket aggat fel, ösztönös bizalmatlanságot, viszolygást érez Mack és a vele egyívásúak iránt. Az ilyen asszony tudja, hogy ez a fajta az otthon legádázabb bomlasztója, mert a kellemetességet, a mélázást, a pajtáskodást képviseli a csín, a rend, az illendőség helyett. Igen, a fiúk örültek, hogy az asszony távol van.

A kapitány viszont, úgy látszik, kegynek fogta föl látogatásukat. Igyekezett marasztalni őket.

– Maguknak, fiúk – mondta habozva –, biztos jólesne egy kis szíverősítő, mielőtt békavadászatra indulnak.

A többiek Mackre néztek. Mack homlokát ráncolta, mint aki erősen gondolkodik.

– Ha tudományos munkán vagyunk – mondta –, szigorú szabály nálunk, hogy italhoz nem nyúlunk. – Aztán, mint aki attól fél, hogy túl messzire ment, gyorsan hozzátette: – De ha már ilyen kedves, egy kis kupicával azért elfogadnék. Nem tudom, a fiúk hogy vélekednek?

A fiúk úgy vélekedtek, hogy ők is meginnának egy kis kupicával. A kapitány erre zseblámpát kerített, és a pincébe ment. Hallották, amint odalent fatuskókat és ládákat tologat. De csakhamar visszatért, ölében egy húszliteres tölgyfa hordócskával, és az asztalra állította.

– Az alkoholtilalom idején – mondta – szereztem egy kevés kukorica-whiskyt, és félretettem. Most eszembe jutott, megnézhetnénk, miféle. Már jó régi lehet, egészen megfeledkeztem róla. Tudják, a feleségem... – Itt elhallgatott, hiszen nyilvánvaló volt, mindannyian tudják, mit akar mondani. A kapitány kiverte a tölgyfa hordó csapját, majd poharakat vett le a csipkés papírcsíkkal takart polcról. Húszliteres hordóból nem könnyű dolog egy kis kupicára való italt tölteni, így aztán mindannyian egy fél vizespohárral kaptak a tiszta barna nedűből. Szertartásosan megvárták, míg a kapitány is kitölti a maga adagját, aztán “egészség! egészség!” kiáltással fölhajtották. Végigfuttatták torkukon, nyelvükkel ízlelgették, szájuk szélét nyalogatták, s szemükben távolba meredő révület villant.

Mack úgy nézett üres poharába, mintha annak fenekén valamilyen evangéliumi kinyilatkoztatást olvasna. Aztán fölemelte szemét.

– Ezt szó le nem írhatja – lelkesedett. – Ilyet üvegbe nem tesznek. – Mélyet lélegzett, majd kieresztette, és újból visszaszippantotta a levegőt. – Ilyen finomat életemben nem ittam.

A kapitánynak szemmel láthatóan jólesett a dicséret. Pillantása a hordócskára vándorolt.

– Jó kis ital – mondta. – Mi a véleményük, igyunk még egy keveset?

Mack újból a poharába bámult.

– Tán egy rövidet – mondta beleegyezőleg. – Nem volna egyszerűbb, egy kancsóba tölteni valamicskét belőle? Így könnyen kiloccsanhat.

Két órával később eszükbe jutott, hogy tulajdonképpen miért is jöttek ide.

A békástó ötven láb széles, hetven láb hosszú és négy láb mély négyszög volt. Szélein buja, hajlós fű sarjadt, vizét egy kis árok vezette ide a folyóból, és kis árkok futottak belőle a veteményeskertekhez. Béka volt itt bőven, ezerszámra. Hangjuk betöltötte az éjszakát, szakadatlanul lármáztak, vartyogtak, brekegtek, kuruttyoltak. Daloltak a csillagokhoz, a fogyó holdhoz, s hajladozó fűszálakhoz. Szerelmi és harci dalokat zengtek. A fiúk az éj sötétjében a tó felé lopakodtak. A kapitány egy csaknem teli whiskys kancsót hozott magával, és a fiúk mindegyikének megvolt a maga pohara. A kapitány szerzett számukra zseblámpákat is. A zsákokat Hughie és Jones cipelte. Ahogy közeledtek a tóhoz, a békák meghallották jöttüket. Az éjszakát eddig betöltötte a békák lármás danászása, de most hirtelen csend lett. Mack és a fiúk meg a kapitány leültek a földre, hogy még egy rövidet kortyintsanak, és megbeszéljék a hadműveletet. Vakmerő tervet eszeltek ki.

Az évezredek során, mióta béka és ember együtt él a földön, az ember valószínűleg mindig vadászott a békára. És ez idő alatt kialakultak a támadás és elhárítás törvényei. Az ember hálóval, nyíllal, lándzsával vagy puskával – véleménye szerint zajtalanul – megközelíti a békát. A törvények azt követelik, hogy a béka mozdulatlanul, tökéletesen mozdulatlanul üljön, és várjon. A játékszabályok azt kívánják, hogy a béka egészen a legeslegutolsó pillanatig várjon, amikor már a háló lecsapni készül, a lándzsa a levegőbe emelkedik, az ember ujja lenyomja a ravaszt, és akkor ugorjék, huppanjon a vízbe, szálljon le a tó fenekére, és ott várakozzék, amíg az ember odábbáll. Ez az előírásos eljárás, mióta világ a világ. A békák teljes joggal elvárhatják, hogy a jövőben is mindenkor ez legyen az

eljárás. Hébe-hóba ugyan előfordul, hogy a háló a kelleténél gyorsabban csapódik le, a lándzsa testet ér, a puska tüze villan, s egy-egy béka kimúlik, de ez nem kifogásolható, a játékszabályokhoz tartozik. A békák ezt nem is veszik rossz néven. Ám ki gyaníthatta volna Mack új módszerét? Ki láthatta volna előre az elkövetkező percek borzalmait? A zseblámpák fényének hirtelen villanását, a kiáltozó, rikoltozó férfiakat, a lábak rohanását. A békák mind egy szálig a magasba szökkentek, a tóba huppantak, és eszeveszetten buktak le a fenekére. És ekkor az emberek hada belevetette magát a tóba, taposta, kavarta a vizet, kalimpáló lábakkal vad csatasorban vonult végig a medencén. A békák békés búvóhelyükről kiűzetvén, hisztérikusan menekültek a vadul rúgkapáló lábak elől, de a lábak egyre követték őket. A békák jó úszók, csak nem elég kitartóak. Átúsztak a tavon, de a végére érve összetorlódtak, összezsúfolódtak. A lábak, a vadul forgolódó testek egészen odáig követték őket. A békák közül egy-kettő elvesztette fejét, átevickélt a lábak között, s ez a néhány meg is menekült. De a többség úgy döntött, hogy örökre elhagyja a tavat, új otthont keres új hazában, ahol ilyesmi nem fordulhat elő. Az őrjöngő, csalódott békák, nagyok és kicsik, barnák és zöldek, hímek és nőstények hatalmas hullámban törtek ki a partra, kapaszkodtak, ugrottak, loholtak. Fölevickéltek a fűbe, egymásba csimpaszkodva, kicsik a nagyok hátán lovagolva. És íme – borzalmak borzalma! – a zseblámpák fénye itt is megtalálta őket. Két ember úgy szedte össze az egész társaságot, akár az epret. A férfiak hadsora kijött a vízből, elvágta előlük a menekülés útját, és úgy szedte össze őket, akár a krumplit. Tízesével, ötvenesével hulltak a zsákokba, s a zsákok megteltek fáradt, megrettent, kiábrándult, lucskos, nyöszörgő békákkal. Egy-kettő persze elszökött, és egy-kettő menedéket talált a tóban. De mindent összevéve a békatörténelem ehhez hasonló vérfürdőt még nem jegyzett fel. Kilószám, húszkilószám vesztek a békák. Senki se számlálta meg a fogságba esetteket, de lehettek vagy hat-hétszázan. És ekkor Mack boldogan bekötötte a zsákok száját. A fiúk lucskosak voltak, ruhájukból csepegett a víz, és a levegő hűvös volt. Még egy rövidet kortyintottak a fűben, mielőtt visszamentek a házba, persze csak azért, hogy meg ne fázzanak.

Kétséges, hogy a kapitánynak valaha is volt-e ilyen mulatságban része. Mélységes hálát érzett Mack és a fiúk iránt. Később, amikor a függönyök tüzet fogtak, s oltásukra a kis kéztörlőket használták fel, a kapitány azt mondta a fiúknak, hogy hagyják, ne töltsék ezzel a drága idejüket, s hogy

megtiszteltetésnek érezné, ha akár az egész ház leégne, amennyiben vendégei így kívánják.

– A feleségem – mondta egy szónoklat keretében – csodálatos asszony. A legcsodálatosabb. Férfinak kellett volna születnie. Ha férfinak születik, nem vettem volna el feleségül.

Ezen a mondáson hosszan nevetett, háromszor-négyszer is elismételte, sőt elhatározta, megjegyzi magának, hogy másokat is megnevettessen vele. Egy korsót megtöltött whiskyvel, és Macknek adta. Bárcsak, mondta, a Palota Lebujba költözhetne, és ott élhetne a fiúkkal. Azt is kinyilvánította, hogy felesége biztosan szeretné Macket és a fiúkat, ha megismerhetné őket. Végül lefeküdt a padlóra, és elaludt, feje a kutyakölykök közt pihent. Mack és a fiúk még egy rövidet töltöttek maguknak, és komoly pillantásokkal méregették a kapitányt.

– Ezt a korsó whiskyt nekem adta, igaz-e? – mondta Mack. – Ti is hallottátok?

– Persze hogy neked adta – szólt Eddie. – Hallottam.

– És egy kutyakölyköt is ígért, ugye?

– Persze, válassz magadnak. Mindnyájan hallottuk. Mért kérdezed?

– Részegtől sose loptam – mondta Mack –, és ettől a szokásomtól most se akarok eltérni. Legjobb, ha gyorsan lelépünk. Mert előbb-utóbb felébred, rohadt kedvében lesz, és akkor mindent ránk tol. Ezt meg nem akarom kivárni.

Mack az elégett függönyökre, a whiskytől és kutyapiszoktól ragadós padlóra, a tűzhely tetejére fagyott szalonnazsírra pillantott. Majd a kutyakölykökhöz lépett, alaposan megvizsgálta őket, megtapogatta csontjukat és fejüket, s végül kiválasztott egy gyönyörű foltokkal tarkított, májvörös orrú, szép sötétsárga szemű kis szukát.

– Gyere, kedves – mondta neki.

A tűzveszély miatt elfújták a lámpát. Már pirkadt, mire kiléptek a házból.

– Ilyen kellemes kirándulásban még sose volt részem – mondta Mack. – De aztán eszembe jutott, hogy hazajön az asszony, és ettől végigfutott a hátamon a hideg. – A kutyakölyök fölvinnyogott a karjai közt, betette hát a kabátja alá. – Ez a kapitány – mondta – igazán rendes tag. Persze, csak ha már az ember jókedvre hangolta. – Nagy léptekkel igyekezett arrafelé, ahol a Fordot leállították. – Ne felejtsük – fűzte tovább a szót –, hogy mindezt Doki kedvéért csináljuk. Abból, ahogy a dolgok kikerekednek, úgy látszik, Doki igen szerencsés pacák.

16

A Mackós Lobogó leánykái tán még sose éltek át oly serény, munkás napokat, mint akkor márciusban, a nagy halfogás idején. Mert nemcsak a halak ezüstös milliói ömlöttek szakadatlanul a konzervgyárakba, s nemcsak a pénz ömlött szinte ugyanilyen bőséggel. Hanem a Presidióba új ezred vonult be, és az újdonsült legénység szokás szerint jó ideig nézelődik, szimatol erre-arra, mielőtt végleg letelepednék. Ráadásul Dora épp ekkor munkaerőhiánnyal küszködött, mert Eva Flanagan East St. Louisban üdült, Phyllis Mae eltörte a lábát, amikor kiszállt a Santa Cruz-i hullámvasútból, Elsie Doublebottom pedig kilencnapos ájtatosságon vett részt, és ilyenkor semmi másra nem lehetett használni. A szardíniaflotta legénysége csak úgy dagadt a sok pénztől, egész délután ki-be járkált a Lobogóban. Sötétedéskor szoktak hajóra szállni, éjjel halásznak, és így csak a délutánjuk marad szórakozásra. Este pedig az új ezred katonái kopogtattak be, a wurlitzert nyaggatták, Coca-Colát iddogáltak, szemrevételezték a lányokat, hogy zsoldfizetéskor majd melyikkel szórakozzanak. Dorának jövedelmi adó gondjai voltak, mert megint belebonyolódott a rejtélybe, hogy üzletét törvénytelennek mondták ki, és mégis megadóztatták. Mindezek tetejébe ott voltak az állandó vendégek, a hűséges kuncsaftok, akik már évek óta látogatták a műintézetet. A kavicsbánya munkásai, a tanyai lovasok, a vasúti munkások, akik az utcai ajtón át jöttek be, a városi hivatalnokok, a jó hírű kereskedők, akik az ösvényeken át lopakodtak a hátsó bejárathoz, hogy aztán a nekik fenntartott, vászonhuzatos bútorokkal berendezett szalonokban szórakozzanak.

Mindent összevéve csuda klassz hónap volt, de pont a közepén ki kellett törnie az influenzajárványnak. Az egész várost ágynak döntötte. Lányával együtt megkapta Mrs. Talbot, a San Carlos hotel tulajdonosa. Megkapta Tom Work. Megkapta Benjamin Peabody és a felesége. Megkapta őfőméltósága Maria Antonia Field. És az egész Gross család.

Monterey orvosai, akik különben elegen voltak hozzá, hogy a mindennapos betegségekkel, balesetekkel és idegrohamokkal megbirkózzanak, majd beleőrültek a sok munkába. Még arra sem futotta idejükből, hogy azokat a betegeket ellássák, akik, ha nem is fizették ki az orvosi számlát, de legalább volt pénzük, hogy fizessenek. A Konzervgyár

utcában, amely a város többi részénél szívósabb fajtát tenyészt ki, csak később ütötte föl a fejét a járvány, de végül az ottaniakat is elkapta. Az iskolákat becsukták. Nem akadt olyan ház, ahol ne lettek volna lázas gyermekek, beteg szülők. A betegség, az 1917. évitől eltérően, nem volt halálos, de a gyermekeknél gyakran középfülgyulladás követte. Az orvosi karnak viszont nemcsak hogy rengeteg dolga volt, hanem ráadásul a Konzervgyár utca ellátását anyagi szempontból kockázatos vállalkozásnak is tekintette.

Mármost Doki, a Nyugati Élettani Laboratórium tulajdonosa jog szerint nem folytathatott orvosi praxist. Nem az ő hibája volt, hogy az utcában mégis mindenki hozzá fordult orvosi tanácsért. Mielőtt még föleszmélt volna, már azon vette észre magát, hogy viskóról viskóra futkos, lázat mér, orvosságot osztogat, takarókat kér és ad kölcsön. Mi több: ételt hord házról házra, s az ágyakból itt is, ott is gyulladt szemű anyák tekintenek rá, köszönetet rebegnek, és a felelősséget gyermekeik felépüléséért mindenestül az ő nyakába varrják. Egy-egy súlyosabb esetben Doki orvosért telefonált, s olykor, ha a helyzet valóban válságosnak látszott, el is jött az orvos. De az érintettek szemében valamennyi eset válságos volt. Dokinak nemigen maradt ideje alvásra. Sörön és szardínián élt. Egyszer, amikor betért Li Csonghoz sörért, Dorába ütközött, aki éppen körömvágó ollót vásárolt.

– Maga egészen kivan – jegyezte meg Dora.

– Igen, kivagyok – vallotta be Doki. – Egy hét óta jóformán nem alszom.

– Tudom – mondta Dora. – Hallom, rosszul állnak a dolgok. És rossz időben jött.

– Halottunk eddig még nem volt – magyarázta Doki –, de a gyerekek közt akad egy-két súlyos beteg. A Ransel gyerekeknél középfülgyulladás lépett föl.

– Segíthetnék valamiben? – kérdezte Dora.

– Hát hogyne – felelte Doki. – Az emberek, tudja, hamar begyulladnak, tehetetlenné válnak. A Ranselék például halálosan meg vannak rémülve, félnek egyedül maradni. Ha maga vagy az egyik lány csak épp elüldögélne náluk.

Dora, akit egyébként kenyérre lehetett volna kenni, szükség esetén kemény is tudott lenni, mint a gyémánt. Visszament a Mackós Lobogóba, és tüstént megszervezte az ügyeletes szolgálatot. Nem jókor jött a dolog, de ezzel most nem törődött. A görög szakács egy ötvenliteres üstben erős

levest főzött, és gondoskodott róla, hogy mindig ugyanannyi és ugyanolyan erős maradjon. A lányok igyekeztek a szakmában is helytállni, de emellett egymást váltva látogatták a családokat, és ilyenkor levest is vittek magukkal. Doki szinte állandó keresletnek örvendett. Dora az ő tanácsai szerint irányította a lányokat. És eközben a Mackós Lobogóban virágzott az ipar. A wurlitzer szakadatlanul harsogott. A halászflotta legénysége és a katonák hosszú sorokban várakoztak. És a lányok elvégezték, amit vártak tőlük, aztán fogták a leveses lábast, és elindultak a Ranselekhez, McCarthykhoz és Ferriákhoz. A hátsó kapun surrantak ki, és időnként megesett, hogy amíg az alvó gyermekek mellett üldögéltek, maguk is elaludtak a fáradtságtól. Még a munkához sem festették ki magukat. De nem is volt rá szükség. Dora azt mondogatta, hogy az aggok háza összes hölgyeit alkalmazni tudná. Ennél serényebb munka emberemlékezet óta nem folyt még a Mackós Lobogóban. Mindenki örült, amikor végre túl voltak rajta.

17

Doki – barátságos lénye és barátai ellenére – magányos, mondhatni befelé forduló ember volt. Valószínűleg Mack volt az első, aki ezt észrevette. Társaságban Doki mindig magányosnak látszott. Ha a laborban égett a villany, a függönyöket behúzták, s a nagy gramofon gregorián énekeket játszott, Mack ki-kitekintett a Palota Lebujból a laborra. Tudta, hogy Dokinál lány van, s mégis úgy érezte, valami nagy-nagy magányosság árad ki onnét. Doki, gyanította, még a szerelem édességének karjában is magányos. Doki éji bogár volt. Egész éjszaka égett nála a villany, és mégis mintha nappal is állandóan fenn lett volna. A laborból éjjel és nappal egyaránt áradtak a muzsika hatalmas hullámai. Néha, amikor már minden elsötétedett, és úgy látszott, hogy végre álom borul a házra, a laboratórium ablakaiból egyszerre kiözönlöttek a sixtusi kápolna kórusának gyémánt tisztaságú gyermekhangjai.

Doki a gyűjtést is kénytelen volt állandóan folytatni. A kedvező apály nyomában járta a partot. A tengeri sziklák és öblök voltak a raktárai. Tudta, mit hol talál, ha szüksége van rá. Árucikkeit külön rekeszekben őrizte, a kagylókat itt, a polipokat ott, a tömlősállatokat és a tengeriárvácskát megint más-más helyen. Tudta, hol találhatja meg őket, viszont nem mindig mehetett el értük, amikor éppen szüksége lett volna rájuk. Mert a Természet zár alatt tartotta Doki árucikkeit, és csak néha nyitotta fel a raktárakat. Dokinak nemcsak az árapály jellegzetességeit kellett ismernie, hanem azt is tudnia kellett, hogy egy bizonyos helyen mikor kedvező az apály. S ha ennek eljött az ideje, Doki kocsijába rakta gyűjtőszerszámait, az edényeket, üvegeket, lemezeket, konzerváló szereket, s kiment a tengerpartra, ahhoz a zátonyhoz vagy arra a sziklaperemre, ahol a kívánt állatok el voltak raktározva.

Ezúttal kis polipokra kapott megrendelést, és a legközelebbi hely, ahol megszerezhette őket, Los Angeles és San Diego között a La Jolla-i sziklás árterület volt. Ez oda-vissza ötszáz-ötszáz kilométeres autóutat jelentett, s ráadásul Dokinak pontosan az apály beálltára kellet odaérkeznie.

A polipcsemeték, homokba ágyazott sziklák között élnek. Miután félénkek és fiatalok, szívesen bújnak meg a tengerfenéken, ahol barlangokba, kis hasadékokba és iszapba rejtőzhetnek a zsákmányra éhes

karmok és a hullámok elől. De ugyanezeket a rejtekhelyeket milliószám lepik el a kagylók is. Doki a kapott poliprendelés teljesítésével egyidejűleg kiegészíthette kagylókészleteit is.

Az apály kezdetét csütörtök délután 5 óra 17 percre jelezték. Ha Doki szerda reggel elindul Montereyből, kényelmesen eléri a csütörtöki apályt. Szívesen vitt volna magával útitársat, de véletlenül összes ismerősének egyéb dolga akadt. Mack és a fiúk a Carmel-völgyben békákra vadásztak. Három fiatal hölgyismerőse, akiknek társaságában jól érezte volna magát, állásban volt, tehát a hét közepén nem mehetett el vele. Henri, a festő sem volt szabad, mert a Holman áruház ezúttal nem zászlórúd-ülőt, hanem zászlórúd-görkorcsolyázót fogadott fel. Az áruház tetején ágaskodó árboc-rúdra egy kis kerek dobogót szereltek, és a görkorcsolyázó azon járt körbe-körbe. Már három nap, három éjjel korcsolyázott odafent. Új csúcsot akart felállítani a dobogó-görkorcsolyázásban. A korábbi csúcs 127 óra volt, s így még jó ideig ki kellett tartania. Henri az utca túlsó oldalán Red Williams benzinkútjánál táborozott le. Henrit a görkorcsolyázó határtalanul lenyűgözte. Azon töprengett, hogy *A zászlórúd-görkorcsolyázó alapvető álma* címmel hatalmas absztrakt festményt készít. Henri tehát nem távozhatott el a városból, amíg a görkorcsolyázó odafent volt. A zászlórúd-görkorcsolyázásnak, hangoztatta, olyan filozófiai vetületei vannak, amelyekkel ez idáig még senki sem foglalkozott. Henri egy széken üldögélt, hátát annak a kerítésnek támasztotta, amely Red Williams benzinkútjánál a férfi vécé ajtaját rejtegette. Le nem vette szemét a kísérteties görkorcsolyázó dobogóról, és így szó se lehetett arról, hogy Dokival La Jollába menjen. Dokinak viszont indulnia kellett, mert az apály nem várt.

Kora reggel összeszedte holmiját. Személyes cókmókját egy kis tarisznyába tette, egy másikba pedig műszereit és fecskendőit helyezte el. Miután becsomagolt, megfésülte, megnyesegette szakállát, meggyőződött róla, hogy ingzsebében vannak-e a ceruzái, hajtókáján lóg-e a nagyítóüveg. Aztán berakta a kocsi hátuljába a tálcákat, üvegeket, üveglapokat, konzerváló szereket, a gumicsizmáját meg a takaróját. A gyöngyragyogású hajnali percekben megállás nélkül dolgozott, elmosta a három nap alatt felgyűlt piszkos edényt, a szemetet kiöntötte a tengerpartra. Becsukta az ajtókat, de a kulcsot nem fordította rájuk. Kilenc órakor már úton volt.

Dokinak az utazás több időt vett igénybe, mint másoknak. Nem hajtott gyorsan, és igen gyakran megállt egy-egy húsos szendvicsre. Ahogy fölhajtott a Világítótorony utcán, odaintett egy kutyának. A kutya

hátrafordult, és Dokira mosolygott. Montereyben, mielőtt még nekivágott volna az útnak, megéhezett, és betért Herman bisztrójába szendvicsre és sörre. Amíg a szendvicset majszolta és a sört kortyolgatta, emlékezetében régi beszélgetések foszlányai merültek fel.

– Te túlzottan szereted a sört – mondta neki egyszer Blaisedell, a költő. – Le merném fogadni, hogy egy szép nap tejsör turmixot rendelsz.

Ez persze csak amolyan heccelődés volt, de Dokit azóta se hagyta nyugodni. Kíváncsi lett volna, milyen is lehet a tejsör turmix. A gondolatától is undorodott, de mégse tudta kiverni a fejéből. Ahányszor egy pohár sört ivott, mindig felrémlett. Vajon a tej megaludna? Meg kell-e cukrozni? Olyan volt ez, mint a fehér elefánt. Ha egyszer befészkelte magát az ember agyába, nem lehet tőle szabadulni. Doki végzett a szendviccsel, és fizetett. Szándékosan nem nézett a hátsó fal mentén felsorakoztatott csillogó turmixmasinákra. Ha az ember tejsör turmixot rendel, gondolta Doki, legalább ne abban a városban tegye, ahol ismerik. Másfelől ha egy szakállas ember olyan városban rendel tejsör turmixot, ahol nem ismerik, tán rendőrt hívnak. A szakállas embert amúgy is mindig némi gyanakvással méregetik. Ki merné bevallani, hogy azért visel szakállt, mert szereti? Az emberek nem bírják el az igazságot. Azt kell mondani, hogy sebhelyes az álla, azért nem tud borotválkozni. Egyszer, amikor még a chicagói egyetemen tanult, Doki szerelmi bánatában a kelleténél többet dolgozott. És ekkor felmerült benne a gondolat, hogy jót tenne egy hosszabb kirándulás. Fölkapta kis hátizsákját, és Indianán, Kentuckyn, Észak-Carolinán és Georgián keresztül egészen Floridáig elbandukolt. Útközben farmerekkel, hegyi– és mocsárlakókkal, halászokkal találkozott. És az emberek mindenütt megkérdezték tőle, miért járja gyalog az országot.

Doki, aki szerette az igazságot, megpróbálta elmagyarázni nekik. Azt mondta, ideges, és amellett szeretné megismerni az országot, magába szívni a föld illatát, csodálni fát, füvet, madarat, élvezni a falusi tájakat, s ezt másképp nem teheti, csak ha gyalog jár. De az emberek furcsállották, hogy megmondta az igazat. Gúnyolódtak vele, fejüket rázták, homlokukra mutogattak, vagy nevettek, mint akik tudják, hogy az egész csak hazugság, és ők nagyra becsülik a hazugot. De olyanok is akadtak, akik a lányukat vagy a malacukat féltették tőle, s azt mondták, hogy tűnjön el gyorsan, iparkodjék, s meg se álljon a következő városig, ha jót akar.

Így hát letett az igazmondásról. Ehelyett, ha kérdezték, azt válaszolta, hogy fogadásból járja az országot, száz dollár üti a markát, ha ő nyer. Erre

aztán mindenki szívesen fogadta, és hitt neki. Ebédre hívták, szállást adtak, útravalóval látták el, szerencsét kívántak, és csuda remek fickónak tartották. Doki még mindig szerette az igazságot, de már rájött, hogy bizony nem mindenki rajong érte, s hogy az igazság igen veszélyes szeretővé válhatik.

Salinasban Doki nem állt meg egy szendvicsre. De megállt Gonzalesben, King Cityben és Paso Roblesban. Santa Mariában szendvicset és sört rendelt, sőt repetált, mert hosszú az út Santa Barbaráig. Santa Barbarában levest, fejes– és babsalátát, rostélyost és krumplipürét, ananásztortát és rokfortot evett, egy csésze kávét ivott, majd benzint vett fel, és a vécét is fölkereste. Mialatt a szervizben ellenőrizték, nem fogyott-e ki az olaja, rendben vannak-e az abroncsok, Doki megmosta az arcát, megfésülte szakállát, s mire visszatért kocsijához, egy egész sereg reménybeli autóstopos várakozott rá.

– Délnek tart, miszter?

Doki sokat járta az országutakat. Ismerte már a dörgést. Az ember legyen óvatos, hogy kit vesz fel a kocsijába. Legjobb, ha tapasztalt autóstopost választ, mert az ilyen rögtön hallgatásba merül. A kezdők viszont úgy akarják meghálálni az ingyen fuvart, hogy érdekesnek tüntetik fel magukat. Doki már összeakadt egy-kettővel, aki lyukat beszélt a hasába. És ha az ember már eldöntötte magában, hogy a jelentkezők közül melyiket választja, jó, ha elővigyázatosságból azt mondja, nem megy messzire. Mert ha később mégis elege lenne útitársából, gyorsabban megszabadulhat tőle. Másrészt az is előfordulhat, hogy az ember szerencsés, és olyat választ ki, akivel nagyon is érdemes megismerkedni. Doki gyors pillantással szemrevételezte a sort, és egy kék ruhás, vékony képű, ügynökforma embert választott ki útitársul. Szája körül mély barázdák húzódtak, sötét, töprengő szeme volt.

– Délnek tart, miszter? – kérdezte a kiválasztott, és enyhe undorral nézett Dokira.

– Igen – mondta Doki –, egy darabig.

– El vinne magával?

– Szálljon be! – válaszolta Doki.

Venturába nem sokkal a kiadós ebéd után futottak be, és így Doki csak egy pohár sörre állt meg. Az autóstopos odáig ki se nyitotta a száját. Doki egy út menti kocsmánál lefékezte kocsiját.

– Megiszik egy pohár sört?

– Nem – felelte az autóstopos. – És azt se hallgathatom el, hogy nem a legjobb ötlet, ittasan kocsit vezetni. Hogy önnön életével mit csinál, az nem az én dolgom, de jelen esetben automobillal van, az pedig részeg vezető kezében gyilkos fegyver lehet.

Az első szavakat Doki kissé meghökkenve hallgatta.

– Szálljon ki a kocsiból – mondta csöndesen.

– Mi?

– Ha nem száll ki a kocsiból, amíg tízet számolok – mondta Doki –, orrba vágom. Egy... kettő... három...

Az ember a kilincs körül motozott, majd gyorsan kihátrált a kocsiból. De amikor végre kint volt, üvöltve támadt Dokira:

– Rendőrt hívok! Lecsukatom magát!

Doki kinyitotta a szerelvényfal fiókját, és elővett egy franciakulcsot. Vendége látta a mozdulatát, és sietősen odábbállt.

Doki haragosan lépett a kocsma pultjához.

A pincérnő, egy szőke szépség, csak épp egy árnyalatnyi golyvával, mosolyogva fordult hozzá:

– Mivel szolgálhatok?

– Tejsör turmixot kérek.

– Mi-it?

Most már benne volt, hát ott egye a fene. Jobb minél előbb túlesni rajta.

– Viccel? – kérdezte a szőke.

Doki tudta, hogy sajnos, nem adhat magyarázatot, nem mondhatja meg az igazat.

– Hólyagbántalmaim vannak – mondta. – Az orvosok ezt bipalychaetsonectomiának hívják. Tejsör turmixot kell innom, orvosi előírásra.

A szőke szépség bátorítóan mosolygott.

– Ó! – mondta huncutkásan. – Azt hittem, viccel. Mondja meg, hogy csináljam. Nem tudtam, hogy beteg.

– Nagyon beteg vagyok – felelte Doki –, és azt hiszem, hamarosan még betegebb leszek. Vegyen egy kis tejet, és öntsön hozzá egy fél üveg sört. A másik felét adja ide pohárban. Cukrot ne tegyen a tejhez.

Amikor a lány odaadta az italt, Doki kényszeredetten kóstolgatta. Végeredményben nem is olyan rossz, pont olyan íze volt, mintha állott sörhöz tejet kevernek.

– Rémesen hangzik – mondta a szöszke.

– Nem olyan rémes, ha már megszokta az ember – mondta Doki. – Én már tizenhét éve ezt iszom.

18

Doki lassan hajtott. Már késő délután volt, amikor megállt Venturában, olyan késő, hogy Carpenteriába érve csak egy sajtos szendvicset evett és a vécére ment ki. Egyébként is Los Angelesben alaposan be akart vacsorázni, s már sötétedett, mire odaért. Áthajtott a városon, és egy nagy Csibecsárdánál állt meg, amelyet már korábbról ismert. Itt sült csirkét evett kapros burgonyával, utána meleg mézespiskótát, ananásztortát és rokfortot. Termoszát megtölttette kávéval, hat sonkásszendvicset készíttetett, és két liter sört vett a reggelihez.

Éjjel nem olyan érdekes az utazás. Kutyát nem látott, fényszórója csak az országutat világította meg. Doki gyorsított, hogy most már minél hamarabb célhoz érjen. Két óra tájban érkezett meg La Jollába. A városon át a sziklához hajtott, amely alatt a zátonyos árterület feküdt. Ott megállította a kocsit, megevett egy szendvicset, ivott rá egy kis sört, aztán eloltotta a lámpát, és az ülésen összekuporodva elaludt.

Vekkerre nem volt szüksége. Olyan régóta folytatta már ezt a mesterséget, hogy álmában is megérezte az árapály váltakozásait. Hajnalban fölébredt, s a szélvédőn át kipillantva látta, hogy a víz már visszavonulóban van a sziklás homokpadról. Ivott egy-két korty forró kávét, megevett három szendvicset, és utána felhajtott egy liter sört.

Az apály szinte észrevétlenül áll be. Sziklák bukkannak ki a víz alól, mintha ágaskodnának, az óceán meg visszavonul, kis tavacskákat, nedves gizgazt, mohát és szivacsot, csupa irizáló, barna, kék meg vörös növényt hagy maga után. A tavak fenekén ott marad a tenger már-már hihetetlen üledéke: törött, lepattogzott kagylók, csontvázdarabkák, rákollók; mintha a tengerfenék egyetlen fantasztikus temető volna, amelyen elevenek futkároznak, tolongnak.

Doki fölhúzta gumicsizmáját, és aprólékos gonddal fejére igazította kapucniját. Aztán fogta a vödröket, az edényeket, az emelőrudat, a szendvicseket az egyik, a termoszt a másik zsebébe tette, és a szikla oldalán leereszkedett a homokpadra. Munka közben lépésről lépésre haladt végig rajta a visszahúzódó tenger nyomában. Emelőrúdjával megforgatta a köveket, olykor-olykor villámgyorsan lenyúlt az állóvízbe, és kiemelt onnét egy haragos, vonagló polipot, amely dühében elvörösödött, tintát köpködött

a kezére. Doki a zsákmányt a többi közé dobta, a tengervízzel töltött üvegbe, ahol az újonnan jött mérgében rendszerint bajtársaira támadt.

Doki aznap szerencsével járt. Huszonkét kis polipot szedett össze, és sok-sok száz kagylót is tett a favödrébe. A visszahúzódó tenger nyomában járt, s közben reggel lett, felkelt a nap. A homokpad kétszáz méterre nyúlt ki, és a végében, mielőtt a mély vízbe hanyatlott volna, gazzal fedett, súlyos sziklák sorakoztak. Doki egészen a torlasz széléig haladt előre. Amit akart, nagyjából már együtt volt, a hátralevő időben kövek alá kukucskált, előrehajolt, csillogó mozaikból kirakott tavacskákba, rohanó, bugyborékoló életükbe bámult. És végül eljutott a külső torlaszig, ahonnét hosszú, bőrszerű, barna algák csüngtek le a vízbe. A sziklákat vörös tengericsillagok lepték el, a torlaszon föl-le csapkodott a tenger, várt, hogy újra betörhessen. A torlasz két mohos sziklája közt a víz alatt hirtelen valami fehér villant, s aztán újból eltakarta a lebegő gizgaz. Doki leereszkedett a csúszós sziklákon, jól megkapaszkodott, majd óvatosan lenyúlt, széthajtotta az algákat. Egy pillanatra szinte megdermedt. Egy lányarc nézett föl rá, fekete hajú, csinos, sápadt lány. Nyitott szeme tiszta fényben csillogott, arca üde volt, haja lágyan lebegett feje körül. Teste, amely a hasadékok közé szorult, rejtve maradt. Ajkai kissé szétnyíltak, kivillant a foga, s az arcáról nyugalom és béke tükröződött, semmi más. Közvetlenül a víztükör alatt feküdt, és a tiszta víz csodálatosan széppé varázsolta. Doki úgy érezte, már hosszú-hosszú percek óta bámulja, és az arc mélyen beleégeti magát emlékezetébe.

Most nagyon lassan fölemelte kezét, mire a lebegő barna gizgaz újra eltakarta az arcot. Doki szíve vadul dobogott, torka elszorult. Fölvette vödrét, edényeit, az emelőrudat és a síkos sziklán fölkapaszkodva lassan visszaindult az öböl felé.

És a lány arca mindenütt előtte járt. Doki leült az öböl partján, a durva, száraz homokba, és felhúzta a cipőjét. Az edényben összezsúfolva tolongtak a kis polipok, iparkodtak minél messzebbre húzódni társaiktól. Doki fülét muzsika hangjai ütötték meg, magas, vékony, áthatóan édes fuvolaszó, amely hullámverésként dübörgő fafúvós kísérettel soha-soha nem hallott dallamot dúdolt. A fuvolaszó érzékelhetetlen magasságokba szökkent föl, de még ott is dúdolta valószínűtlenül édes dallamát. Doki karja lúdbőrös lett tőle. Megborzongott, szemét, mintha valami csodálatos szépség gyújtópontjába tekintett volna, elöntötték a könnyek. A lány szeme szürke volt, és tiszta, fekete haja lágyan lebegett, lengedezett arca fölött. A kép

örök időkre bevésődött emlékezetébe. Doki a homokban üldögélt, miközben a tenger első kis köpködő hullámai már átcsaptak a zátonyon, a dagály közeledtét jelezve. A muzsikát hallgatva üldögélt, mialatt a tenger lopakodva újból elárasztotta a sziklás homokpadot. A zene ritmusát dobolta, agyában egyre dúdolt a hátborzongató fuvolaszó. Igen, a szeme szürke volt, ajkai kis mosolyra nyíltak, vagy mintha az elragadtatástól levegő után kapkodtak volna.

Szinte álomból verte föl egy hang. Egy ember állt előtte.

– Halászni volt?

– Nem. Gyűjtögettem.

– Hát ezek micsodák?

– Polipcsemeték.

– Ne mondja?! Nem is tudtam, hogy errefelé is találni. Pedig amióta megszülettem, itt élek.

– Csak keresni kell – vetette oda Doki közömbösen.

– Hallja, maga rosszul van? – kérdezte az ember. – Olyan sápadt, mintha beteg volna.

A fuvolaszó megint egyre feljebb emelkedett, alatta cselló pengett, s közben a tenger mind közelebb és közelebb lopakodott a parthoz. Doki elkergette a muzsikát, a lányarcot, kiűzte testéből a dermesztő hűvösséget.

– Rendőrőrszoba van itt a közelben? – kérdezte.

– Csak a városban. Mért, mi a baj?

– Egy holttest fekszik ott kint a homokpadon.

– Merre?

– Itt mindjárt, két szikla közé szorulva. Egy lány.

– Ne mondja! – szólt az ember. – Hulláért jutalom jár. Nem tudom, mennyi.

Doki fölállt, és összeszedte holmiját.

– Bejelentené? – kérdezte. – Én nem érzem jól magam.

– Beijedt tőle, igaz? Olyan csúnya? Már rothad vagy beleettek a halak?

Doki elfordult.

– Vegye fel a jutalmat – mondta. – Nekem nem kell. – A kocsi felé indult. Agyában már csak egészen elmosódottan dúdolt a fuvolaszó.

19

A Holman áruháznak talán egyetlen reklámhadjárata se talált még olyan kedvező visszhangra, mint a zászlórúd-görkorcsolyázó felléptetése. A bajnokjelölt nap nap után odafent keringett kis kerek dobogóján, éjszakánként is ott lehetett látni az égboltra rajzolódó sötét alakját, s így mindenki tudta-látta, hogy egyetlen percre sem jön le. Viszont az is köztudomású volt, hogy éjjel a dobogó középpontján át egy acélrudat tolnak fel hozzá, és ahhoz szíjazza magát. De le nem ült, s az acélrudat senki sem vette rossz néven. Jamesburgból, sőt Grimes Pointig a tengerpart minden részéből jöttek emberek, hogy megbámulják. Salinasból tömegesen érkeztek, és a város Tanyasi Szövetkezete a görkorcsolyázónak mindjárt ajánlatot is tett egy újabb föllépésre, amikor kísérletet tehet saját rekordja megdöntésére, hogy az új világcsúcs dicsősége Salinas nevéhez fűződjék. Miután viszonylag kevés zászlórúd-görkorcsolyázó akad, s az itteni valamennyi közül messze kimagaslott, egy esztendeje csak saját rekordjait döntögette.

Holmanék elragadtatással figyelték a vállalkozás sikerét. Fehéráru-, maradékáru-, alumínium– és edényáru-kiárusítást tartottak, valamennyit egy időben. Az utcán hatalmas tömeg gyűlt össze, s a dobogón keringő magányos embert bámulta.

A második napon a görkorcsolyázó leüzent, hogy valaki légpuskával lődöz rá. Az áruház propagandaosztályának tagjai összedugták a fejüket, meghánytak-vetettek minden lehetőséget, és végül megállapították, ki a támadó. Az öreg Merrivale doktor volt, aki irodája függönye mögül lődözött légpuskájával. Nem jelentették föl, s viszonzásul a doktor megígérte, hogy abbahagyja a szórakozást. Merrivale doktor a szabadkőműves-páholy egyik kimagasló egyénisége volt.

Henri, a festő nem mozdult benzinkút melletti székéből. Az ügy összes lehetséges filozófiai vetületét megvizsgálta, és arra az elhatározásra jutott, hogy odahaza fölállít egy dobogót, és maga is megpróbálja a görkorcsolyázást. A városban mindenki többé vagy kevésbé a görkorcsolyázó hatása alá került. A messzebb eső boltokban a forgalom megcsappant, a Holman áruház környékén viszont megnövekedett. Mack és a fiúk is elmentek, hogy megnézzék a bajnokot, de csak egy pillantást

vetettek rá, és máris visszatértek a Palotába. Nem sok értelmét látták az egésznek.

A Holman áruház kirakatában egy dupla ágyat állítottak föl. Az volt a szándékuk vele, hogy ha a görkorcsolyázó megdöntötte a világcsúcsot, a kirakatban alussza ki magát, anélkül, hogy lecsatolná a korcsolyát. A derékalj márkáját az ágy végébe akasztva egy kis névjegy hirdette.

Szóval az egész város nagy érdeklődéssel kísérte a sporteseményt, sokat vitatkoztak róla, de a legérdekesebb kérdést, amely pedig mindenkit izgatott, senki se hozta szóba. Egyetlen célzás sem hangzott el, és mégis mindenkinek ez motoszkált a fejében. Ezen töprengett Mrs. Trolat, ahogy egy zacskó vajas zsemlével kilépett a péküzletből. Ezen tépelődött Mr. Hall, a férfidivatáru kereskedő. A három Willoughby lány, akárhányszor erre gondolt, menten elkuncogta magát. De senki se vette magának a bátorságot, hogy nyíltan előálljon vele.

Richard Frostot, ezt a túlfeszített idegzetű, ragyogó képességű fiatalembert mindenki másnál jobban izgatta a probléma. A szó szoros értelmében üldözte. Szerda este nyugtalanság költözött a szívébe, csütörtök este már nem találta a helyét. Pénteken leitta magát, és összeveszett a feleségével. Az asszony egy ideig sírdogált, aztán úgy tett, mintha aludna. Hallotta, hogy Richard kikel az ágyból, és bemegy a konyhába, hogy még egy pohárral fölhajtson. Aztán azt is hallotta, hogy csendben felöltözik, és elmegy hazulról. Erre még egy sort sírdogált. Már nagyon késő volt. Mrs. Frost egy pillanatig sem kételkedett benne, hogy férje a Mackós Lobogóba ment.

Richard a fenyőerdőn át határozott léptekkel lement a dombról, egészen a Világítótorony utcáig. Ott balra fordult, és a Holman áruház felé tartott. Egy üveget vitt a zsebében, és mielőtt az áruház elé ért volna, még egyet húzott belőle. Az utcai lámpák már csak pislákoltak. A város kihalt volt. Egy teremtett lélek se járt az utcán. Richard megállt az úttest közepén, és fölnézett.

A magas árbocrúd tetején épp hogy ki lehetett venni a görkorcsolyázó magányos alakját. Még egyet kortyintott az üvegből. Aztán tölcsért formált a tenyeréből, és rekedten felkiabált:

– Hé! – Semmi válasz. – Hé! – kiáltotta most már hangosabban, és gyorsan körülnézett, nem jönnek-e elő a zsaruk a bank melletti őrhelyükről.

Egyenest az égből érkezett a mogorva felelet:

– Mi kell?

Richard újból tölcsért formált a tenyeréből.

– Hogy... hogy megy maga ott vécére?

– Van itt fönt egy edényem – válaszolta a hang.

Richard megfordult, és ugyanazon az úton, amerre jött, elindult hazafelé. Végigment a Világítótorony utcán, átvágott a fenyőerdőn, és bement a házába. Vetkőzés közben észrevette, hogy az asszony ébren van. Alvás közben ugyanis kicsit nyáladzni szokott. Richard bebújt az ágyba, s az asszony helyet csinált neki.

– Van odafönt egy edénye – mondta Richard.

20

Kora délelőtt az ócska Ford diadalmasan begördült a Konzervgyár utcába, átdöccent a kanálison, és a gizgaz között benyikorgott a szatócsbolt mögötti állomáshelyére. A fiúk föltámasztották az elülső kerekeket, üvegbe öntötték a maradék benzint, aztán fogták a békákat, és fáradtan hazaballagtak a Palota Lebujba. Ezt követően Mack hivatalos látogatásra indult Li Csonghoz, a fiúk pedig begyújtottak a nagy kályhába. Mack méltósággal köszönetet mondott Li Csongnak a kocsiért. Beszámolt a sikeres kirándulásról, elmondta, hogy sok száz békát fogtak. Li szemérmesen mosolygott, és várta az elkerülhetetlen erőpróbát.

– Csuda passzban vagyunk! – lelkendezett Mack. – Doki öt centet ad a békák darabjáért, és hoztunk vagy ezret.

Li bólintott. A szabványos ár. Közismert dolog.

– Doki nincs itthon – folytatta Mack. – Úristen, kibújik a bőréből örömében, ha meglátja ezt a sok békát.

Li megint csak bólintott. Tudta, hogy Doki nincs itthon, és azt is tudta, mire megy ki a beszélgetés.

– Egyébként mondd csak – szólt Mack, mint akinek most jutott az eszébe –, pillanatnyilag egy kicsit pénzszűkében vagyunk... – Hangjából félreérthetetlenül kicsendült, hogy az ilyesmi náluk egészen kivételes eset.

– Nincs whisky – mondta Li Csong széles mosollyal.

Mack fölháborodott.

– Kell is nekünk a te whiskyd! Olyan whiskynk van, amilyet te életedben még nem ittál. És annyi, hogy majd kicsordul az üvegből. Különben – folytatta – én meg a fiúk örülnénk, ha átugranál hozzánk egy kis piára. A fiúk a lelkemre kötötték, hogy szóljak neked.

Li akarata ellenére boldogan elmosolyodott. Nem hívnák, ha nem volna whiskyjük.

– De hadd mondjam meg nyíltan – mondta Mack –, hogy én meg a fiúk kicsit szűkében vagyunk a dohánynak, és megéheztünk. Tudod, mi a béka ára? Húsz darab egy dollár. Mármost Doki nincs itthon, mi pedig megéheztünk. De támadt egy gondolatunk. Nem akarjuk, hogy veszíts az üzleten, adunk neked huszonöt békát egy dollárért. Öt békát keresel rajta, és se te, se mi nem járunk rosszul.

– Nem – felelte Li. – Nincs dohány.

– Fenét nincs, Li – mondta Mack. – Hisz csak valami harapnivaló kellene. Megmondom, mi a helyzet. Egy kis murit akarunk Dokinak csapni, ha visszajön. Pia van bőven, de kellene egypár szelet hús meg más efféle is. Doki olyan rendes tag. Mikor a feleségednek fájt a foga, ki adott rá orvosságot? Nem Doki?

Li benn volt a csőben. Hálával tartozott Dokinak, mélységes hálával. Viszont az már kissé nehezen ment a fejébe, Doki iránti hálája miért kötelezné arra, hogy Macknek hitelezzen.

– Nem jelzáloghitelt akarunk felvenni a békákra – folytatta Mack. – Ténylegesen leolvasunk a kezedbe huszonöt békát minden dollár értékű harapnivalóért. És ráadásul a murira is meghívunk.

Li orra úgy szaglászta körül az ajánlatot, akár az egér a sajtot. Nem talált benne semmi hibát. Az üzlet jogilag kifogástalannak látszott. A békák, tekintve, hogy Dokiról volt szó, valóban készpénzt értek, az áruk szabott ár, s Li kettős hasznot remélhetett az üzletből. Egyrészt itt volt az ötbékás árrés, másrészt pedig a normális bolti haszonkulcs. Az egész azon múlt, csakugyan megvannak-e a békák.

– Gyele nézni békát – mondta végül Li.

A Palota előtt ittak egy-két korty whiskyt, megszemlélték a nedves békászsákokat, aztán megkötötték az üzletet. Li azonban fenntartotta magának a jogot, hogy döglött békát nem vesz át. Mack kiszámolt egy kannába ötven békát, és Li Csonggal együtt visszament a boltba. Ott aztán két dollár értékben szalonnát, tojást és kenyeret vásárolt.

Li – remélve, hogy élénk forgalom lesz békában – az élelmiszerosztályon egy nagy ládát helyezett el. Ebbe öntötte bele az ötven békát. Sőt nedves vászonzsákot is borított rájuk, hogy gondozottjainak ne legyen semmi okuk panaszra.

És a forgalom valóban élénk volt. Csakhamar besétált a boltba Eddie, két békáért Bili Durham dohányt vásárolt. Nem sokkal később Jones felháborodva vette tudomásul, hogy a Coca-Cola árfolyama egy békáról kettőre szökött. És az elkeseredés még csak fokozódott, mert ahogy előrehaladt a nap, az árak folyton emelkedtek. Például a karajé. A legkitűnőbb minőségű karaj kilójának sem lett volna szabad húsz békánál többe kerülnie, de Li huszonkettő és félért árusította. Az őszibarackkonzerv ára egyenesen az égig szökött, a másodosztályú nyolc békába került. Li azonban markában tartotta vevőit. Mert semmi kétsége sem volt afelől,

hogy a Bőség vagy a Holman áruház nem fogadná el ezt az új pénzegységet. Ha tehát a fiúk karajt akarnak enni, fizessék meg Li árait. A felháborodás akkor érte el tetőpontját, midőn Hazel, aki már régóta vágyott egy pár sárga selyem karszalagra, azt a választ kapta, hogy ha nem fizet harmincöt békát, mehet máshová. A kapzsiság mérge már megfertőzte az eredetileg oly ártatlan és dicséretre méltó kereskedelmi megállapodást. Az elkeseredés nőttön-nőtt. De nőttön-nőtt a Li ládájában lapuló békák száma is.

Mack és a fiúk szívébe azonban a kalmárkeserűség nem tudott mély gyökeret ereszteni, hiszen nem voltak kalmárlelkek. Örömeiket nem eladott javakkal, énjüket nem bankbetéttel méricskélték, s vonzalmaikat sem azzal, hogy mibe kerülnek. Bár egy kicsit bosszantotta őket, hogy Li az ő nyakukon hág vagy inkább szökken fel a jólét csúcsaira, viszont az ő gyomrukban egy finom korty whiskyre két dollár értékű szalonnás rántotta került, a reggelit pedig újabb korty finom whiskyvel öntözték meg. Mi több, saját otthonukban, a saját székükben üldögéltek, s onnét figyelték Kedvest, hogyan tanul szardíniás dobozból tejet inni. Kedves igen boldogan élt közöttük, s hasonló boldog jövőnek nézett elébe, mert a férfiak öt főből álló bandájában a kutyaidomítást illetően öt különböző elmélet uralkodott, és ezek az elméletek oly szöges ellentétben álltak egymással, hogy Kedves semmiféle oktatásban nem részesült. Kezdettől fogva korán érett szukának bizonyult. Mindig annak a férfinak az ágyán aludt, aki utoljára vesztegette meg. A fiúk még loptak is a kedvéért. És egymástól csalogatták el. Időnként mind az öten egyetértettek abban, hogy ez nem mehet így tovább, Kedvest meg kell regulázni, de a módszer feletti vitában a szándék minduntalan elkallódott. A fiúk odavoltak a kutyáért, a padlón keletkezett kis tócsák egyenesen elbűvölték őket. Ismerőseiket halálra untatták Kedves méltatásával, s a szeretett lényt talán agyon is etették volna, ha annak véletlenül nincs több esze, mint nekik.

Jones az ingaóra aljában vetett ágyat Kedvesnek, de a kutyuska sosem aludt ott. Hol az egyik, hol a másik férfi ágyába bújt, amelyikhez pillanatnyi szeszélye éppen hajtotta. Elrágta a takarókat, elszakította a matracokat, kiszórta a tollat a vánkosokból. Gazdáival kokettált, kijátszotta az egyiket a másik ellen. A fiúk meg csak csodálták. Mack különféle trükkökre akarta megtanítani, hogy aztán a cirkuszban mutogassa, de még odáig se jutott vele, hogy szobatiszta legyen.

Akkor délután tehát a fiúk békésen üldögéltek, cigarettáztak, emésztettek, latolgatták ezt-azt, s időnként egy jót húztak a korsóból. És minden alkalommal figyelmeztették egymást, hogy nem szabad túlságosan sokat inniuk, hiszen az italt Dokinak szánták. Erről egy percre sem szabad megfeledkezniük.

– Mit gondolsz, mikor ér haza? – kérdezte Eddie.

– Rendszerint nyolc-kilenc óra szokott lenni, mire megjön – felelte Mack. – Itt az ideje, hogy eldöntsük, mikor legyen a muri. Azt hiszem, legjobb, ha ma tartjuk.

– Úgy is van – helyeseltek a többiek.

– Nem lesz nagyon fáradt? – kérdezte Hazel. – Hosszú út van mögötte.

– Affenét! – szólt Jones. – Egy jó kis murinál nincs jobb pihenés. Velem előfordult, hogy olyan kutya fáradt voltam, a lábam is alig bírtam emelni, aztán elmentem egy murira, és mindjárt klasszul éreztem magam.

– Alaposan meg kell hánynunk-vetnünk a dolgot – mondta Mack. – Hol csapjuk a murit? Itt nálunk?

– Doki szereti azt a muzsikát. Ha vendégség van nála, mindig járatja a gramofonját. Talán szívesebben venné, ha nála rendeznénk.

– Mondasz valamit – jegyezte meg Mack. – De szerintem ennek meglepetésnek kell lennie. Viszont hogy lesz belőle muri, ha egyszerűen csak átmegyünk, és viszünk egy üveg whiskyt?

– Mi volna, ha földíszítenénk a labort? – vetette föl az ötletet Hughie. – Mintha, mondjuk, nemzeti ünnep vagy karácsony volna?

Mack a messzeségbe révedt, ajkai szétnyíltak. Már látta is az egészet.

– Hughie – mondta –, azt hiszem, fején találtad a szöget. Sose gondoltam volna rólad, de most, szavamra, telibe találtál. – Hangja bársonyosan csengett, szeme a jövőbe kémlelt. – Szinte látom magam előtt. Doki hazajön. Fáradt. Megáll a kocsijával a kapu előtt. Az egész ház csupa fény. Azt hiszi, betörők járnak nála. Felmegy a lépcsőn, és lám, a lakás oltári klasszul föl van díszítve. Mindenfelé krepp-papír, girland meg egy óriási torta. Jesszusom, akkor már egyből tudná, hogy muri készül. És nem is akármilyen piti, egérszaros muri. Mi meg elbújunk, hogy az első pillanatban ne is sejtse, kik rendezik. Aztán ordibálva előugrunk. Szinte látom az arcát. Istenemre, Hughie, nem is tudom, hogy jöttél rá ilyen halálos ötletre.

Hughie elpirult. Az ő elképzelései ennél jóval maradibbak voltak, valójában a La Idában rendezett újévi mulatság tapasztalatain alapultak, de ha már így állt a dolog, hajlandó volt vállalni az apaságot.

– Csak úgy gondoltam, hogy így volna klassz – szerénykedett.

– Mi az, hogy klassz? Csuda klassz! – mondta Mack. – És hadd tegyem hozzá, hogy ha az első meglepetésen túl leszünk, meg is fogom mondani Dokinak, kinek az ötlete volt.

Hátradőltek székükön, és töprengésbe merültek. Képzeletükben a feldíszített laboratórium a Del Monte hotel báltermévé alakult át. Fölhajtottak még egy-két pohár whiskyt, csak hogy jobban beleéljék magukat a tervezgetésbe.

Li Csong boltja különleges áruraktárral büszkélkedett. Példának okáért a legtöbb bolt sárga-fekete csíkos krepp-papírt, fekete papírmacskát, álarcot és papírmasé tököt októberben szerez be. Mindenszentek előtt igen élénk a kereslet az ilyesmi iránt, utána azonban az efféle cikkek általában eltűnnek. Vagy eladják, vagy kidobják, de akárhogy is van, júniusban ilyesmit sehol se kap az ember. Ugyanez áll a július negyediki dekorációra, a zászlókra, drapériákra, tűzkígyókra. Hol látni ilyet januárban? Sehol. Ki tudja, hová tűnnek? De Li Csongnál nem ez volt a helyzet. Az ő boltjában novemberben is kapni lehetett farsangi maskarát s augusztusban májusfát. A raktárán található tűzijátékokat még 1920-ban szerezte be. Megfejthetetlen rejtély, hogy ebben a nem éppen tágas boltban hol talált helyet ekkora árukészletnek. Akadt ott olyan korból származó fürdőruha, amikor még hosszú szoknya, fekete harisnya és tarka fejkendő volt a divat. Biciklicsíptetőt, csipkeszövőt, mádzsong-készletet is tartott raktáron. “Emlékezz Maine-re!” feliratú jelvényeket, “Dicső katonáink!” hímzésű zászlócskákat őrizgetett, meg emléktárgyakat: kis ékszertornyocskákat az 1915-ös Panamai Világkiállítás idejéből. És amellett Li Csong módszerei még egy fontos szempontból különböztek az ortodox üzleti módszerektől. Soha nem tartott kiárusítást, maradékvásárt, sose volt nála árleszállítás. Ami 1912-ben harminc centbe került, azt ma is annyiért adta, bár egyesek szerint a molyok és egerek némileg már csökkentették az áru értékét. De ez a kérdés Li Csongnál szóba se kerülhetett. Ha valaki egy laboratóriumot általános és nem idényszerű formák között óhajtott földíszíteni, nemzetközi zászlóünnepélybe ojtott orgia színhatásaira törekedett, a kellékekért Li Csonghoz kellett fordulnia.

Ezzel Mack és a fiúk is tisztában voltak.

– Csakhogy – mondta Mack – hol kapunk egy nagy tortát? Li Csong csupán aprósüteményt árul.

Hughie korábbi sikerén felbuzdulva, most újabb ötlettel állt elő:

– Eddie süthetne egyet – javasolta. – Hisz egy darabig szakácskodott a San Carlosban.

A javaslatot követő spontán lelkesedés hatására Eddie kénytelen volt bevallani, hogy még soha életében nem sütött tortát.

Mack érzelmi okokra hivatkozva nem adott helyt az ellenvetésnek.

– Annál jobban örül majd a Doki – érvelt. – Nem valami nyavalyás, ócska, bolti tortát kap. Szívünk-lelkünk benne lesz.

Ahogy apadt a délután és a whisky, a lelkesedés mind nagyobb hullámokat vetett. Egyre-másra keresték fel Li Csong boltját. Az egyik békászsák már kiürült, Li ládája viszont zsúfolásig megtelt. Hat órára a whisky elfogyott, s a fiúk most negyedliterenként hozták az Ócska Teniszcipőt, adagját tizenöt békáért. Ezzel szemben a Palota Lebuj padlóján halomban állt a dekorációs anyag, sok kilométer hosszúságban a népszerű vagy a divatból már rég kiment ünnepi alkalmakkor használt krepp-papír.

Eddie, akár a kotlóstyúk vigyázta a tűzhelyet. Lavórban sütötte a tortát. A biztos sikert a margaringyár garantálta. Csakhogy a torta kezdettől fogva furcsán viselkedett. Mire megkelt, úgy vonaglott és lihegett, mintha száz és száz féreg izgett-mozgott volna a belsejében. A sütőben pedig akkora dudor támadt rajta, mint egy futball-labda, s ez a dudor mind feszesebbé, mind fényesebbé vált, s a végén hirtelen felszisszent, és összerogyott. Olyan tölcsér támadt a nyomában, hogy Eddie újabb adag tésztát készített, és azzal tömködte be. De erre a torta igen-igen furcsán reagált, mert amíg az alja égett, és fekete füstöt eregetett, addig a teteje kis robbanások közepette ragacsosan fel-le hullámzott.

És amikor Eddie végre kivette a sütőből, hogy hűljön, olyan volt, mint egy vulkanikus csatateret ábrázoló Bel Geddes-miniatűr[7].

Ezt a tortát egyébként nem kísérte sok szerencse. Mert mialatt a fiúk a laboratóriumot díszítgették, Kedves, amennyit csak bírt, megevett belőle, aztán kihányta, s végül belefeküdt a még meleg tésztába, és elaludt.

Mack és a fiúk pedig fogták a krepp-papírt, az álarcokat, a seprűnyeleket és papírtököket, a vörös, fehér meg kék drapériákat, s a telken meg az utcán át a laboratóriumba vonultak. Az utolsó maradék békáért egy liter Ócska Teniszcipőt és tíz liter 49 centes bort vásároltak.

– Doki imádja a bort – vélekedett Mack. – Tán még a whiskynél is jobban szereti.

Doki sose zárta be a labort. Abból az elgondolásból indult ki, hogy aki be akar törni, úgyis könnyűszerrel betörhet, hogy az emberek alapjában véve

becsületesek, s végül: hogy a laborban úgy sincs olyasmi, amit egy átlagember el akarna lopni. Doki értékei a könyvek és lemezek, orvosi műszerek és nagyítóüvegek meg más hasonló tárgyak voltak, ezekre pedig józan gyakorló betörő még egy pillantást se veszteget. Elmélete, ami a betörőket, besurranó tolvajokat és kleptomániásokat illeti, helyesnek bizonyult, de barátaira vonatkoztatva teljesen csődöt mondott. Könyveit gyakran "kikölcsönözték". Soha egyetlen babkonzerv sem élte túl távollétét, s nemegyszer előfordult, hogy ha későn tért háza, vendéget talált az ágyában.

A fiúk az előszobában halomba rakták a dekorációs anyagot, de ekkor Mack megállította őket.

– Mi okozza majd Dokinak a legnagyobb örömet? – kérdezte.

– A muri! – felelte Hazel.

– Nem – mondta Mack.

– A dekoráció? – tudakolta Hughie, mert ezért ő érzett felelősséget.

– Nem – válaszolta Mack. – A békák! Ezektől lesz a legboldogabb. Csakhogy mire hazaérkezik, Li Csong esetleg már bezár, és akkor holnap reggelig nem is láthatja a békáit. Nem, gyermekeim! – kiáltotta Mack. – A békáknak itt a helyük, a szoba kellős közepén, zászlóval letakarva, és fölöttük egy tábla: "Isten hozott, Doki!"

A Li Csong elé járuló küldöttség sziklaszilárd ellenállásba ütközött. A kínai gyanakvó agyában egymást váltották a különféle eshetőségek. De megmagyarázták neki, hogy ő is ott lesz a murin, felügyelhet a vagyonára, tulajdonjogát senki se vonja kétségbe. Mack írást adott, amelyben a békákat Lire ruházta át, ha netán valaki ezt a kérdést feszegetni próbálná.

Amikor Li Csong ellenállása némileg meggyengült, a ládát átcipelték a laborba, letakarták egy vörös-fehér-kék lobogóval, jóddal rárajzolták egy kartonlapra az üdvözlő szavakat, aztán nekiláttak a labor földíszítésének. Addig a whiskyt már mind megitták és igazi, murihoz illő hangulatba kerültek. A szobán keresztül-kasul kifeszítették a krepp-papírt, fölaggatták a tököket. Csakhamar utcai járókelők is részt kértek a mulatságból, s átugrottak Lihez egy kis italért. Néhány percre Li Csong is megjelent a mulatságon, de gyomra sohasem bírta az italt, s most se volt másképpen: Li rosszul lett, és haza kellett mennie. Tizenegy órakor a fiúk megsütötték és megették a karajokat. A lemezek között turkálva valaki fölfedezett egy operett-albumot, és a nagy gramofon fölharsogott. Bömbölését a hajógyártól egészen a La Idáig hallani lehetett. A Mackós Lobogó

vendégeinek egy kisded csoportja, abban a hiedelemben, hogy az Élettani Labor konkurrens intézménnyé lépett elő, örömteljes csatakiáltással megrohamozta a lépcsőt. A felháborodott házigazdák kitették ugyan a szűrüket, de csak hosszú, boldog és véres csata árán, amelynek folyamán az utcai ajtót kiemelték helyéből, két ablakot meg betörtek. A laboratóriumi üvegedények csörömpölése felettébb kellemetlen zajt okozott. Hazel a konyhán át a vécébe ment, útközben magára rántotta a forró zsíros lábast, és csúnya égési sebeket szenvedett.

Fél kettőkor egy részeg jelent meg a színen, s olyan megjegyzést tett, ami Dokira nézve sértőnek találtatott. Mack akkora pofont kevert le neki, hogy az még máig is emlékezés és élénk vita tárgya. A hívatlan vendég fölemelkedett a földről, kis ívet írt le a levegőben, és a láda falát áttörve a békák közé zuhant. Lemezváltás közben valaki leejtette a gramofon karját, és eltörte a kristályt.

A haldokló mulatságok lélektanát még senki se tanulmányozta. Az őrjöngő, üvöltő, forró hangulatot egyszer csak valamiféle lázas állapot váltja fel, majd egy kis csönd támad, aztán a mulatságnak egykettőre vége is szakad. A vendégek hazamennek vagy elalszanak, vagy más kalandok csábításainak engedve vándorútra indulnak, de mindenképpen holttetemet hagynak maguk mögött.

A laboratórium fényárban tündöklött. Az ajtó az egyik sarokvason kókadozott. A padlót üvegcserepek borították. Mindenfelé törött vagy épp csak csorba gramofonlemezek hevertek. Tányérok éktelenkedtek a padlón, a könyvespolcokon, rajtuk karajdarabkák meg alvadt zsír, tányérok kukucskáltak ki az ágy alól. Itt is, ott is whiskysüvegek feküdtek, bánatosan, oldalvást billenve. Valaki megpróbált fölmászni a könyvespolcokra, lerántott egy egész sor könyvet, s ezek most törött háttal, kusza összevisszaságban hevertek a padlón. És a laborban nem volt egy árva lélek se, a mulatság véget ért.

De most a ládán ütött résen kiugrott egy béka. Körülszimatolt, tiszta-e a levegő, s hamarosan csatlakozott hozzá egy másik. Orrukat az ajtó és a törött ablakok felől friss, nedves, hűvös légáramlatok csapták meg. Egyikük a felborult táblára ült, amelyen az “Isten hozott, Doki!” szavak ékeskedtek. Aztán a két béka félénken az ajtó felé szökdécselt.

Jó ideig egész kis békafolyam, örvénylő, áradó folyam szökellt le a lépcsőn. A Konzervgyár utcát jó ideig ellepték, elárasztották a békák. Egy taxi, amely szokatlanul kései vendéget fuvarozott a Mackós Lobogóba, ötöt

taposott el közülük az utcán. De már jóval pirkadat előtt mind odábbálltak. Egy-kettő a kanálisba húzódott, volt, amelyik a dombon át a medence felé vette útját, vagy egyszerűen megbújt az üres telken a gizgaz közt.

És a csöndes, elhagyott laboratóriumban még egyre ontották fényüket a lámpák.

21

A laboratórium udvari szobájában a fehér patkányok fel-alá rohangásztak, vinnyogtak ketreceikben. Az egyik különálló ketrecben, a sarokba húzódva egy anyapatkány feküdt vaksi, mezítelen újszülöttei közt. Miközben kicsinyei táplálkoztak, az anya idegesen, vadul nézelődött erre-arra.

A csörgőkígyó-ketrecben a kígyók összegöngyölt testükre fektették fejüket, komor, egykedvű, szürke szemmel meredtek maguk elé. A szomszéd ketrecben az arizonai óriásgyík lassan felemelte farkát, bőre akár a gyönggyel kivarrt táska csillogott. Lomhán, nehézkesen megkapaszkodott a ketrec rácsában. Az akváriumban az anemónák kitárulkoztak, látni engedték zöld és bíbor csápjaikat, halványzöld hasukat. A kis tengervíz-szivattyú halkan surrogott, a tartályokba áramló vékony, sziszegő sugarak bugyborékokat kergettek a víz színére.

A Konzervgyár utca a gyöngyszínű derengés óráját élte. Li Csong a járda szélére rakta a szemetesvödröket. A kidobóember a Mackós Lobogó verandáján állva a hasát vakargatta. Sam Malloy előkászolódott a kazánból, leült kedvenc fatuskójára, és a keleten felcsillanó fényeket bámulta. A Hopkins hadikikötő melletti szikláknál egyhangúan ugattak az oroszlánfókák. Az öreg kínai kilépett a tengerből, és víztől csepegő kosarával csittegve-csattogva megindult fel a domboldalon.

Most egy autó fordult be a Konzervgyár utcába, Doki hajtott a laboratórium elé. Szeme véraláfutásos volt a kimerültségtől. Lassan, fáradtan mozgott. Amikor megállította a kocsit, egy pillanatig még mozdulatlanul ült, hogy idegei feledhessék a hepehupás utakat. Aztán kiszállt a kocsiból. Lépteire a csörgőkígyók kiöltötték hullámzó, villás nyelvüket, és fülelni kezdtek. A patkányok őrjöngve rohangásztak föl-alá ketrecükben. Doki fölballagott a lépcsőn. Meghökkenve bámult a kókadozó ajtóra, a betört ablakokra. Fáradtsága mintha elillant volna. Gyors léptekkel bement a házba, sietve ment szobáról szobára, az üvegcserepeket kerülgetve. Majd hirtelen lehajolt, fölvett egy törött gramofonlemezt és megnézte a címét.

A konyha padlóján a kiömlött zsír fehérre olvadt. Doki szeme vörös villámokat szórt a dühtől. Leült az ágyára, behúzta a nyakát, teste remegett

mérgében. Hirtelen fölugrott, és bekapcsolta nagy gramofonját. Feltett egy lemezt, és ráállította a gramofonkart. De a hangszóróból csak sziszegő zörejek törtek elő. Doki felemelte a gramofonkart, leállította a korongot, és újra leült az ágyra.

A lépcső felől csoszogó, bizonytalan léptek hallatszottak, és az ajtón Mack jött be. Arca vörös volt. Bizonytalanul állt meg a szoba közepén.

– Doki – mondta –, én és a fiúk...

Egy másodpercig Doki mintha nem is látta volna. Aztán talpra ugrott. Mack hátrálni kezdett.

– Ez a ti művetek?

– Hát én és a fiúk...

Doki kemény kis öklével villámgyorsan szájon vágta Macket. Szeme vörös, állati dühtől égett. Mack a földre bukott. Doki ökle kemény volt és erős. Mack ajka fölhasadt, s az egyik elülső foga veszedelmesen befelé hajolt.

– Kelj fel! – mondta Doki.

Mack föltápászkodott. Karja erőtlenül lógott le. Doki újból megütötte, hideg, számító, kemény csapást mért a szájára. Áldozata ajkából kiserkedt a vér, lecsorgott az állára. Mack tétován nyalogatta ajkát.

– Dugd föl az öklöd! Üss vissza, te nyomorult fráter! – kiáltotta Doki. Újból megütötte, s hallotta a kitört fog reccsenését.

Mack feje hátrabillent, de erre az ütésre már felkészült, és így nem esett el. Karja mozdulatlanul lógott.

– Csak folytassa, Doki! – nyögte felhasadt ajkával. – Kijár ez nekem.

Doki legyőzötten magába roskadt.

– Te nyomorult fráter! – mondta keserűen. – Te nyomorult, piszkos csavargó!

Leült az ágyra, és fölrepedt öklét bámulta.

Mack egy székre ült, és Dokit nézte. Tágra nyílt szemében fájdalom tükröződött. Még az állán végigcsorgó vért sem törölte le. Doki agyában Monteverdi *Hor ch' el Ciel e la Terrá*-jának[8] egyszólamú indítása csendült fel, Petrarca végtelenül szomorú, reményvesztett búslakodása Laura után[9]. Doki a muzsika hullámain át látta Mack felhasadt ajkát, muzsika járt a fejében, lengett körülötte a levegőben. Mack mozdulatlanul ült, mintha ő is hallotta volna a zenét. Doki odapillantott, ahol a Monteverdi-album feküdt, de aztán eszébe jutott, hogy a gramofon eltörött.

Fölállt.

– Menj, mosd meg az arcod! – mondta. Kiment a laborból, le a lépcsőn, át Li Csong boltjába. Li, miközben kivett két liter sört a jégszekrényből, nem is mert a szemébe nézni. A pénzt is minden szó nélkül vette át. Doki visszasétált a laborba.

Mack a mosdóban véres arcát mosogatta egy nedves papírtörülközővel. Doki kinyitotta az egyik sörösüveget, s úgy fektette a pohár szájára, hogy a sörnek minél kevesebb habja legyen. Aztán megtöltött még egy poharat, és átment velük az utcai szobába. Közben Mack is visszajött, a nedves törülközővel borogatta száját. Doki a sör felé intett. Mack a sör felét egy hajtásra öntötte le a torkán. Hatalmasat sóhajtott, és a pohárba bámult. Doki már kiitta a magáét. Behozta hát az üveget, és újból megtöltötte a két poharat. Aztán leült az ágyra.

– Mi történt? – kérdezte.

Mack a padlóra pillantott, ajkáról egy csepp vér hullt a sörbe. Újból megtörölgette felhasadt ajkát.

– Én meg a fiúk egy kis murit akartunk csapni magának. Azt hittük, éjszakára itthon lesz.

– Értem – bólintott Doki.

– Valahogy elkanászosodott – folytatta Mack. – Hiába is mondanám, mennyire sajnálom. Egész életemben csak sajnálkoztam. Nem új dolog ez. Mindig is így volt. – Nagyot kortyintott a pohárból. – Volt egyszer egy feleségem – mondta tovább. – Azzal se volt másképp. Amihez nyúltam, megkeseredett. Nem bírta tovább. Ha valami jót tettem, abba is méreg cseppent. Ha ajándékot vittem neki, azzal is baj volt. Csak bánatot okoztam neki. Nem bírta tovább. És mindennel ugyanez volt a helyzet, míg végül aztán rákaptam a bohóckodásra. Most már egyebet se teszek, csak bohóckódom. Iparkodom megnevettetni a fiúkat.

Doki újból bólintott. A muzsika még egyre csengett a fejében, panasz és lemondás együtt.

– Tudom – mondta.

– Szinte örültem, hogy megütött – folytatta Mack. – Azt gondoltam magamban: “Ez tán jó lecke lesz. Ezt nem fogod elfelejteni.” Csakhogy én mindent elfelejtek, a fene egye meg. Nem tanulok én semmiből. Doki! – kiáltotta Mack. – Én úgy képzeltem, majd mindannyian vígan leszünk, jól szórakozunk. Maga örülni fog, hogy murival fogadjuk. És mi is örülni fogunk. Úgy képzeltem, remek muri lesz. – A padlón éktelenkedő

romhalmaz felé intett. – Ugyanez volt a házasságommal is. Kigondoltam valamit, és aztán... más jött ki belőle.

– Így van ez – mondta Doki. Kinyitotta a másik üveget, és megtöltötte a poharakat.

– Doki! – mondta Mack. – Én meg a fiúk majd kitakarítunk itt, és megfizetünk mindent, ami összetört. Ha öt évbe telik, akkor is kifizetjük.

Doki megrázta fejét, és letörölte bajszáról a sör habját.

– Nem – felelte. – Majd én kitakarítok. Én tudom, minek hol a helye.

– Megfizetjük a kárt, Doki!

– Nem, Mack – felelte Doki –, nem fogjátok megfizetni. Csak töritek rajta a fejeteket, jó ideig rágjátok magatokat miatta, de megfizetni sose fogjátok. Ami üvegedényt összetörtetek, belekerül vagy háromszáz dollárba. Ne mondd, hogy ezt megfizetitek. Az ilyen ígérettől csak kutyábbul éreznétek magatokat. És lehet, hogy két-három évbe is beletelnék, míg elfelejtenétek, és megint rendbe jönnétek. De fizetni se így, se úgy nem fizetnétek.

– Azt hiszem, igaza van – felelte Mack. – Az isten verje meg, nem hiszem, hanem *tudom*, hogy igaza van. Tehetnénk valamit?

– Már túl vagyok rajta – mondta Doki. – Azzal a szájba veréssel kiadtam a mérgem. Felejtsük el az egészet.

Mack kiitta sörét, és felállt:

– Viszlát, Doki – mondta.

– Viszlát, Mack. Mondd csak, Mack... és mi lett a feleségeddel?

– Nem tudom – válaszolta Mack. – Elment.

Esetlenül leballagott a lépcsőn, átvágott a telken, és a kaptatón fölsétált a Palota Lebujhoz. Doki az ablakon át figyelte. Aztán fáradtan elővett a bojler mögül egy seprűt. Egész napjába telt, míg eltakarította a szemetet.

22

Henri, a festő nem volt francia, és nem is hívták Henrinak. Tetejébe még csak nem is volt igazi festő. De olyan mélyen beleásta magát a Párizs Balpartjáról szóló történetekbe, hogy ott élt, anélkül, hogy valaha is Párizsban járt volna. A folyóiratokban lázasan figyelte a dadaista mozgalmakat, a skizmákat, a furcsán nőies féltékenykedéseket és vallásosságot, a művészi iskolák alakulásának és fölbomlásának ködös szellemiségét. Rendszeresen lázadozott az elavult technikai módszerek és anyagok ellen. Az egyik idényben lemondott a perspektíváról. Egy másik évben a vörössel szakított, még bíbor árnyalatában sem kímélte. Aztán magával a festészettel is fölhagyott. Nem lehet tudni, hogy Henri jó festő volt-e vagy sem, mert oly hévvel vetette bele magát a mozgalmakba, hogy voltaképpen semmiféle alkotásra nem maradt ideje.

Festményeit illetően helye van a kétkedésnek. Mert művészetéről a különféle színes csirketollak és dióhéjak alapján elég nehéz volna ítéletet alkotni. Ezzel szemben csónaképítőnek felülmúlhatatlan volt. Ehhez a mesterséghez csodálatosan értett. Eleinte, amikor évekkel ezelőtt hozzáfogott a csónak megépítéséhez, sátorban élt, míg elkészült a konyha és a kabin, ahová beköltözhetett. De mihelyt tető volt a feje felett, a csónakra fordított idő már elvesztette jelentőségét. Inkább szobrászta, mint építette a csónakot. Harmincöt láb hosszú volt, vonalait a szakadatlan változás jellemezte. Egy ideig klipperszerű orral, torpedórombolóra emlékeztető legyezős tattal büszkélkedett. Később inkább karavellának lehetett volna mondani. Henrinek nem volt pénze, és így néha hónapokba telt, amíg egy megfelelő deszkát, vasdarabot vagy egy tucat rézcsavart tudott szerezni. De ez így meg is felelt vágyának, mert Henri egyáltalában nem akart elkészülni művével.

Csónakja fenyőfák között állt egy telken, amelyet Henri évi öt dollárért bérelt. Ez a bér fedezte a telekadót, és a telek tulajdonosa ennyivel be is érte. A csónak betontalapzatra helyezett sólyán nyugodott. Oldaláról egy kötélhágcsó lógott le, kivéve, ha Henri odahaza volt. Olyankor ugyanis fölhúzta a hágcsót, és csak akkor eresztette megint le, ha vendégei érkeztek. Kis kabinjának három oldalán széles, párnázott ülés futott körbe. Ezen aludt, és vendégei is ezen üldögéltek. A bútorzatot egy falra szerelt asztalka

egészítette ki, amelyet, ha kellett, lecsaphattak. A mennyezetről sárgaréz lámpa lógott alá. A konyhácska szűk területének kihasználásában Henri valóságos csodát művelt, igaz, minden egyes darabja hosszú hónapok tervezgetésének és munkájának gyümölcseként született meg.

Henri fekete képű, mogorva ember volt. Baszk sapkát hordott, amikor már rég senki sem viselte, lopótök-pipát szívott, fekete haja az arcába lógott. Henrinek sok-sok barátja volt, akiket nagyjából két csoportra osztott: olyanokra, akik enni adtak neki, és olyanokra, akiknek ő kellett hogy enni adjon. Csónakjának nem volt neve. Azt mondta, majd akkor kereszteli el, ha elkészült vele.

Henri tíz esztendeje lakott a csónakban, és azóta egyfolytában építette. Közben kétszer nősült, és egy sor többé-kevésbé hosszú életű viszonya volt. És minden fiatal asszony egy és ugyanazon okból hagyta faképnél. A hét láb hosszú kabin túlságosan kicsinek bizonyult két személy számára. A hölgyek rossz néven vették, hogy ha felállnak, beverik a fejüket, és kifejezetten hiányolták az angol vécét. Hajóvécé földhöz kötött csónakban természetesen nem működik, Henri viszont semmiféle hamis, szárazföldi patkányokhoz illő vécében nem volt hajlandó kiegyezni. Ő és pillanatnyi szíve választottja a természet követelő parancsára a fenyőfák közé húzódott. És valamennyi szerelme, egyik a másik után, faképnél hagyta.

Alighogy az a lány, akit Alice-nek hívott, odábbállt, nagyon különös dolog történt Henrival. Addig, valahányszor faképnél hagyták, formailag gyászolt ugyan, valójában azonban megkönnyebbülést érzett. Végre kinyújtózkodhatott a kis kabinban. Ehetett, amit akart. Élvezhette, hogy egy időre megszabadult a nők szakadatlan élettani funkcióitól.

Szokásává vált, hogy valahányszor hűtlenül elhagyták, öt liter bort vásárolt, kényelmesen kinyújtózott kemény fekhelyén, és berúgott. Olykor-olykor egy kicsit sírdogált magában, ami azonban voltaképpen kéjes állapot volt, s a testi-lelki elégedettség nagyszerű érzése fakadt belőle. Ilyenkor fennhangon, igen rossz kiejtéssel Rimbaud-t[10] szavalt, s közben váltig csodálta páratlan beszédkészségét.

A szóban levő különös dolog az elvesztett Alice miatti rituális gyászszertartások egyike alkalmával történt. Éjszaka volt, a kabinban égett a lámpa, és Henri még épp csak irányt vett a részegség felé, mikor hirtelen rádöbbent, hogy nincs egyedül. Óvatosan végigjártatta tekintetét a kabinban, s íme ott, a túlsó oldalon egy ördögi fiatalember, egy sötét hajú, csinos ifjú üldögélt. Szeméből ész, szellem és tettrekészség sugárzott, foga

villogott. Arcában volt valami nagyon megnyerő és mégis hátborzongató. Mellette egy aranyhajú fiúcska, szinte még csecsemő ült. A férfi a csecsemőre pillantott, az meg oly boldogan nevetett vissza rá, mint aki valamilyen csodálatos eseménynek néz elébe. Ekkor a férfi Henrire tekintett, elmosolyodott, majd újból a csecsemő felé fordult. Mellényének bal felső zsebéből egy ódivatú, egyenes pengéjű borotvát vett elő. Kinyitotta, és egy fejmozdulattal jelezte, hogy a gyerekre gondol. Majd az aranyos fürtök közé dugta kezét, s míg a gyerek önfeledten nevetett, a férfi hátrabillentette állát, és elvágta a torkát. A csecsemő egyre csak nevetett, de Henri félelmében felüvöltött. Hosszú időbe telt, míg rájött, hogy már sem a férfi, sem a csecsemő nincs a kabinban.

Amikor borzadálya némileg alábbhagyott, kirohant a kabinból, átugrott a csónak korlátján, és a fenyőerdőn át lesietett a domboldalon. Órák hosszat járkált, míg végül lement a Konzervgyár utcába.

Doki az alagsorban macskákkal foglalatoskodott, amikor Henri betört hozzá. Miközben elmondta, mi történt, Doki folytatta munkáját, s csak a beszámoló végén vette alaposabban szemügyre a festőt, hogy lássa, mi van túlsúlyban: a tényleges félelem vagy a színészkedés. Kiderült, hogy az előbbi.

– Mi volt ez? Kísértet? – riadozott Henri. – Valamilyen megtörtént esemény visszfénye, vagy énemből fakadt freudi borzalom, vagy tán teljesen megkergültem? Tisztán láttam, mondom magának. Az orrom előtt játszódott le, és olyan tisztán láttam az egészet, mint most magát látom.

– Nem tudom, mi lehetett – mondta Doki.

– Jöjjön velem! Hátha visszatér.

– Nem megyek – felelte Doki. – Ha én is látom, biztos, hogy kísértet. Attól pedig nagyon megrémülnék, mert én nem hiszek a kísértetekben. Ha pedig csak maga látja újból, én meg nem, akkor hallucináció, és maga ijed meg tőle.

– De hát mit csináljak? – kérdezte Henri. – Ha újból eljönne, már előre tudnám, mi következik, és ezt nem élném túl. Az ember, tudja, nem is hinné róla, hogy gyilkos. Ő is meg a gyerek is olyan kedvesen viselkedik, fütyülnek az egészre. És mégis elvágta a gyerek torkát. Saját szememmel láttam.

– Nem tudom, mi lehetett – mondta Doki. – Nem vagyok sem lélekbúvár, sem pedig kísértetvadász, és most már nem is akarom efféle mesterségekre adni a fejem.

Egy lányhang szólt le az alagsorba:

– Helló, Doki, bejöhetek?

– Bújjon be – felelte Doki.

Igen csinos és igen eleven lány volt. Doki bemutatta őt Henrinek.

– Nagy problémája van – mondta Doki. – Vagy kísértetek járnak nála, vagy rossz a lelkiismerete, és nem tud választani a kettő közül. Mesélje el, Henri, mi történt.

Henri újból elmondta a történetet. A lány szeme ragyogott.

– Micsoda rémség! – mondta, amikor Henri a történet végére ért. – Még soha színét se láttam egy kísértetnek. Gyerünk, hátha újra megjelenik!

Doki kissé savanyúan nézett utánuk. Hisz végre is neki volt randevúja a lánnyal.

A lány kísértetet ugyan nem látott, viszont Henrit megkedvelte, és kerek öt hónapba telt, míg a zsúfolt kabin meg a vécé hiánya aztán őt is csak elűzte.

23

A Palota Lebujra sötét bánat nehezedett. Falai közül minden öröm elillant. Mack felrepedt ajakkal, kitört foggal tért vissza a laborból. Vezeklésképpen meg se mosta az arcát. Ágyba bújt, fejére húzta a takarót, és egész nap nem kelt föl. Szíve ugyanúgy vérzett, mint az arca. Gondolatban fölsorolta mindazt a rosszat, amit életében tett, és úgy érezte, mást se tett, csak rosszat. Nagyon-nagyon szomorú volt.

Hughie és Jones egy ideig a semmibe révedezve üldögélt, aztán rosszkedvűen átballagott a Hediondo konzervgyárba, munkát kért és kapott is.

Hazel keserűségében Montereybe ment, ott belekötött egy katonába, és szándékosan elvesztette a harcot. Ettől kissé felvidult. Vigasztaló érzés volt, hogy olyan ember verte ripityára, akit fél kézzel is helybenhagyhatott volna.

Az egész társaságban egyedül csak Kedves élvezte az életet. A napot Mack ágya alatt töltötte, boldogan zabálta cipőit. Ügyes kutya volt, foga éles. Sötét bánatában Mack kétszer is lenyúlt az ágy alá, és társaságnak maga mellé vette Kedvest, de a kutyus mindkétszer kicsúszott a keze közül, és visszatért a cipőfogyasztáshoz.

Eddie leőgyelgett a La Idába, és elbeszélgetett barátjával, a csapossal. Kapott egy-két pohár itókát, kölcsönkért néhány centet, és ötször egymás után eljátszatta a wurlitzerrel a *Bánatos leány*t.

Mack és a fiúk fölött az általános megvetés árnya lebegett. Ezt ők is tudták, s azt sem tagadták, hogy megérdemlik. Kiközösített páriák voltak. Jó szándékaikat senki se méltányolta. Azt a körülményt, hogy a murit Dokinak rendezték, senki sem említette, senki sem írta javukra. A történtek híre futótűzként terjedt el a Mackós Lobogóban. A konzervgyárakba is eljutott. A La Idában a részegek az erkölcsi felháborodás mellhangján tárgyalták. Li Csong minden kommentártól tartózkodott. Pénzügyileg, úgy érezte, veszteség érte. És a történet menet közben egyre dagadt: Mackék italt és pénzt loptak. Gonosz szándékkal betörtek a laborba, és puszta rosszindulatból, ördögi kegyetlenséggel, tervszerűen mindent elpusztítottak. Még azok is ezen a véleményen voltak, akik pontosan tudták, mi történt. A La Ida ittas vendégeinek egyike-másika azt latolgatta, hogy elmegy a

Palotába, összeveri az egész bandát, hogy megmutassa: Dokival nem lehet így bánni.

Macket és a fiúkat csupán az összetartás érzése és harcra termettségük mentette meg a megtorlás ilyen vagy olyan módjától. Ellenlábasaik erkölcsi szempontból mérlegelték az ügyet, de az erkölcs alapanyaga ezekben a körökben csak tiszavirág életű. Az egész bandában a leghangosabb Tom Sheligan volt, aki maga is elment volna a mulatságra, ha idejében hírét veszi.

Macket és a fiúkat tehát kiközösítette a társadalom. Ha elmentek a kazán előtt, Sam Malloy szóba se állt velük. Magukba húzódtak, és senki meg nem jósolhatta, hogyan szabadulhatnának elszigeteltségükből. A társadalmi számkivetettség két következménnyel járhat: vagy azzal az elhatározással kerül ki belőle az ember, hogy ezentúl nemesebb, tisztább, jobb életet fog élni, vagy ellenkezőleg: a rossz felé fordul, szembeszegül a világgal, és a korábbiaknál még gonoszabb dolgokat művel. És ez az utóbbi a megbélyegezettség sokkalta gyakoribb következménye.

Mack és a fiúk a jó és rossz mérlegén ide-oda ingadoztak. Kedveshez jók és nyájasak voltak, egymás iránt megértők, türelmesek. Az első megrázkódtatás elmúltával úgy kipucolták a Palota Lebujt, mint még soha. A kályha fémdíszeit kifényesítették, valamennyi ruhadarabjukat és takarójukat kimosták. Pénzügyi vonatkozásban megbízhatókká lettek, Hughie és Jones dolgozott, és hazahozta a bérét. Élelmiszert most a dombon, a Bőség áruházban vásároltak, hogy elkerüljék Li Csong szemrehányó tekintetét.

Ebben az időben történt, hogy Doki egy megfigyelést tett, amely talán helyes volt, csakhogy okfejtéséből egy tényező kimaradt, így aztán végeredményben nem lehetett tudni, igaza van-e vagy sem. Július negyedike volt, Doki a laborban üldögélt Richard Frost társaságában. Sört ittak, új Scarlatti-lemezeket[11] hallgattak, s közben kinézegettek az ablakon. Mack és a fiúk a Palota Lebuj előtt egy nagy farönkön ültek a kora délelőtti napon. A lejtő irányába, a laboratórium felé fordulva búslakodtak.

– Látod? – mondta Doki. – Ott ülnek a te igazi bölcselőid. Mack és a fiúk – folytatta –, azt hiszem, mindent tudnak, ami valaha is történt a világban, és valószínűleg azt is tudják, ami a jövőben történni fog. Jobban megbirkóznak a mi mai világunkkal, mint bárki más. Egy olyan korban, amikor az emberek becsvágyból, irigységből, idegességükben darabokra szaggatják egymást, ők lelki feszültségektől mentesen élnek. A mi

úgynevezett sikeres embereink beteg emberek, gyomruk és lelkük egyaránt rossz, ezzel szemben Mack és a fiúk egészségesek, furcsa mód tiszták. Kényük-kedvük szerint cselekszenek. Kielégítik vágyaikat anélkül, hogy más neveket adnának nekik.

Ez a hosszú monológ annyira kiszárította Doki torkát, hogy, az egész pohár sört fölhajtotta. Majd fölemelte két ujját, és mosolygott.

– Nincs jobb az első korty sörnél.

– Szerintem ők is csak olyanok, mint bárki más – jegyezte meg Richard Frost. – Csak nincs pénzük.

– De kereshetnének – felelte Doki. – Tönkretehetnék az életüket, és lehetne pénzük. Mackben van valami a lángészből. És a többieknek is megvan a magukhoz való eszük, ha meg akarnak kapni valamit. Csak túl jól ismerik a dolgok természetét, s ezért nem hagyják magukat vágyaiktól lépre vezetni.

Ha Doki tudott volna Mack és a fiúk bánatáról, a most következő észrevételét nem tette volna meg. De senki sem említette neki, milyen társadalmi nyomás nehezedik a Palota lakóira.

Doki lassú mozdulattal sört töltött poharába.

– Azt hiszem – mondta –, bizonyítékkal is szolgálhatok. Figyeled, hogy ülnek ott, felénk fordulva? Körülbelül félóra múlva a július negyediki fölvonulás itt halad majd el a Világítótorony utcában. Ha csak megfordítják a fejüket, már láthatják, ha fölállnak, végignézhetik, és ha két rövidke háztömbbel odább mennek, az orruk előtt vonul el a tömeg. Én pedig egy lityi sörbe lefogadom, hogy meg se billentik a fejüket.

– Tegyük fel, hogy igazad lesz – mondta Richard Frost. – Mit bizonyít ez?

– Mit bizonyít? – kiáltotta Doki. – Azt, hogy pontosan tudják, milyen lesz a fölvonulás. Hogy az első autóban a polgármester fog ülni, s a kocsi tetejéről lobogókat lebegtet majd a szél. Utána meg Hosszú Bob jön, fehér lovon, a zászlóval. Aztán a városi tanács, két század katona a Presidióból, majd a Jávorszarvasok bíbor ernyőkkel, aztán meg a Templomosok fehér strucctollakkal, kardosan. Végül a Kolumbusz-lovagok vörös strucctollakkal, szintén kardosan. Mack és a fiúk ezt pontosan tudják. És azt is, hogy majd megszólal a rezesbanda. Már nemegyszer látták. Nem kell, hogy még egyszer megnézzék.

– Akit a parádék nem érdekelnek – mondta Richard Frost –, az nem is él.

– Hát akkor áll a fogadás?

– Áll.

– Nem furcsa – mondta Doki –, hogy amit csodálunk az emberben: a jóságot, nagylelkűséget, őszinteséget, becsületet, megértést, gyengédséget, a mi rendszerünkben mind a kudarc velejárói. Amit viszont megvetünk: a ravaszkodást, mohóságot, pénzvágyat, aljasságot, önzést, önteltséget, mind a siker tényezői. És míg az előbbieket csodáljuk, az utóbbiakat boldogan kitenyésztjük magunkban.

– Mért akarjon valaki jó lenni, ha éhezés az ára? – kérdezte Richard Frost.

– Ó, itt nem az éhezésről van szó. Egészen másról. A lélek áruba bocsátása a földi javak elnyerése céljából tökéletesen önkéntes, és csaknem általános. Csaknem, de mégsem egészen. Mindenütt a világon akadnak olyanok, mint Mack és a fiúk. Rájuk bukkantam egy mexikói fagylaltárusban, egy alaszkai aleutában[12]. Tudod ugye, hogy mulatságot akartak rendezni nekem, csak valahogy félresikerült. De a lényeg az, hogy szándékuk szerint mulatságot akartak rendezni nekem. Figyelj csak – mondta –, nem a rezesbandát hallom?

Gyorsan megtöltötte a két poharat, aztán mindketten az ablakhoz álltak.

Mack és a fiúk letörten üldögéltek a farönkön, arccal a laboratórium felé fordulva. A rezesbanda hangja a Világítótorony utca felől hallatszott, dobpergés visszhangzott a házfalakról. És most a polgármester kocsija átfutott az utcán, hűtőjén lobogtak a kis zászlók. Aztán megjelent Hosszú Bob, fehér lován, kezében a lobogó, utána a rezesbanda, a katonák, a Jávorszarvasok, a Templomosok, a Kolumbusz-lovagok. Richard és Doki előrehajolva, feszülten figyelt, de nem a parádét, hanem a rönkön ülőket lesték.

És ott a rönkön egyetlen fej se biccent, egyetlen nyak se moccant. A menet végigvonult az utcán, de ők nem mozdultak. A parádé eltűnt. Doki kiitta sörét, aztán lassan fölemelte két ujját:

– Ha! – mondta. – Nincs jobb az első korty sörnél.

Richard az ajtó felé indult.

– Milyet akarsz?

– Ugyanilyet – mondta Doki lágyan. A domb felé pillantott, mosolyogva nézte Macket és a fiúkat.

Könnyű azt mondani, hogy “az idő a legjobb orvos, ez is majd elmúlik. Az emberek könnyen felejtenek”. A “kívülállónak” könnyű efféléket mondania, de annak, aki bajban van, nem múlik az idő, az emberek nem

felejtenek, a bajba jutott a változatlanság kellős közepében áll. Doki nem tudott a Palota Lebujban sajgó fájdalomról, az önpusztító lelkiismeret-furdalásról, mert másként megpróbált volna segíteni rajta. Mack és a fiúk viszont nem ismerték Doki érzelmeit, különben újra fölemelték volna fejüket.

Rossz idők jártak. Az üres telken sötétben lopakodott a gonosz. Sam Malloy többször is összeveszett feleségével, és az asszony szüntelenül sírdogált. A visszhangos kazánban mintha víz alól hangzott volna a sírás. Mack és a fiúk, mondhatni, a bajok csomópontjában álltak. A derék kidobóember kivágott egy részeget a Mackós Lobogóból, de túlságos erővel, túlságosan messzire vágta ki, s a részeg a nyakát törte. Alfrédnak háromszor is el kellett mennie Salinasba, hogy tisztázza az ügyet, és ettől nemigen kerekedett jókedvre. Pedig különben olyan kiváló kidobó volt, hogy soha senkiben nem tett kárt. Részeghajítását mindenkor csodálatos ritmusérzék és báj jellemezte.

Mindezek tetejébe a város fennkölt gondolkozású hölgyeinek egy csoportja azzal a követeléssel állt elő, hogy az amerikai ifjúság erkölcsi tisztaságának megóvása érdekében zárják be a bűnbarlangokat. Ez általában évenként megismétlődött, július negyedike és az állami vásár közti időben. Dora ilyenkor egy hétre bezárta a Mackós Lobogót. Ami végül is nem volt nagy baj. Mindenki szabadságra ment, és a vízvezeték meg a falak körüli apróbb javítási munkálatokat el lehetett végeztetni. Csakhogy ebben az esztendőben a hölgyek valóságos keresztes hadjáratot indítottak. Ezúttal fejeknek kellett hullaniuk. Az eseménytelen nyár után a hölgyek ingerültek voltak. Odáig fajult a dolog, hogy a végén tudomásukra kellett hozni, kik azoknak a barlangoknak a tulajdonosai, ahol a bűnt gyakorolják, mennyi bért szednek, és bezárásuk milyen nélkülözéseket vonna maga után. Már ennyire borotvaélen táncoltak a dolgok.

Dora két teljes hétre bezárt, viszont ez alatt az idő alatt Montereyben három kongresszust is tartottak. Amikor a műintézet bezárásának a híre elterjedt, Monterey a következő esztendei kongresszusok közül ötnek a rendezési jogát elvesztette. És baj bajt követett. Dokinak kölcsönt kellett fölvennie, hogy a mulatság alkalmával összetört üvegedények árát kifizethesse. Elmer Rechati elaludt a Southern Pacific sínein, és erre mindkét lába rárnent. Egy hirtelen támadt, teljesen váratlanul jött vihar négy halászcsónakot leszakított horgonyáról, s most törötten, búsan hányódtak a Del Monte öbölben.

Az ilyen sorozatos csapásokra nincs magyarázat. Mindenki önmagát vádolja. Az emberek elméjük mélyén titokban elkövetett bűnöket idéznek föl, és eltűnődnek, nem ők indították-e el e gonosz folyamatot. Van, aki a bajokat a napfoltoknak tudja be, és van, aki az időjárásjelentésekre hivatkozva tagadja ezt a lehetőséget. Még az orvosok se húztak hasznot a dolgok ilyetén alakulásából, mert sokan ágynak dőltek ugyan, de senki se jövedelmező betegségtől. Jó hashajtóval vagy más, recept nélkül is kapható gyógyszerrel valamennyit ki lehetett kúrálni.

A bajok betetőzéséül Kedves is megbetegedett. Midőn a kór lecsapott rá, jó húsban levő, eleven kutyuska volt, de az ötnapos láztól csont és bőr lett. Májvörös orra rózsaszínűre sápadt, ínye kifehéredett. Szeme üvegesen csillogott a láztól, teste forró volt, noha időnként kirázta a hideg. Se enni, se inni nem akart, kövér kis hasa a gerincéig fonnyadt, és még a farkán is, a bőr alatt látni lehetett az ízületeket. Semmi kétség: szopornyicába esett.

Erre azután a Palota Lebujban szörnyű pánik tört ki. Kedves nélkülözhetetlen volt számukra. Hughie és Jones tüstént otthagyták állásukat, hogy szükség esetén kéznél legyenek. A fiúk turnusokban látták el az ápolói teendőket. Hidegvizes borogatást raktak Kedves homlokára, de a kutyus mind gyengébb, mind betegebb lett. Végül is Hazelt és Jonest, hiába vonakodtak, elküldték Dokihoz. Doki épp egy árapálytérképen dolgozott, s közben csirkebecsináltat evett, amelynek fő alkateleme azonban nem csirke, hanem tengeriuborka volt. A fiúk úgy látták, kissé hűvösen néz rájuk.

– Kedvesről van szó – mondták. – Beteg.

– Mi baja?

– Mack azt mondja, szopornyica.

– Nem vagyok állatorvos – válaszolta Doki. – Fogalmam sincs, mit kell rá adni.

– De mégis, ha csak megnézné – mondta Hazel. – Szörnyen beteg.

Dokit körülállták a fiúk, miközben megvizsgálta Kedvest. Megnézte a szemgolyóját, ínyét, megtapogatta a fülét, hogy lássa, mennyire lázas. Ujját végighúzta a kutyus abroncsként kiálló bordáin, gerincén.

– Nem akar enni? – kérdezte.

– Egy falat se megy le a torkán – felelte Mack.

– Erőltetni kell az etetést. Adjatok neki erőlevest, tojást és csukamájolajat.

Mackék úgy érezték, ezek hűvös, érzéketlen szavak. Doki pedig visszatért a térképeihez és a becsinálthoz.

De Macknek és a fiúknak most legalább volt valami tennivalójuk. Húslevest főztek, olyan erős lett, akár a whisky. Kedves nyelvére csukamájolajat öntöttek, jó mélyen, hogy egy-két cseppet le is nyeljen. Föltartották a fejét, száját tölcsérszerűen szétfeszítették, és beleöntötték a langyos levest. Választania kellett, vagy lenyeli, vagy megfullad. Kétóránként megetették-megitatták. Eddig turnusokban aludtak, most egyikük se feküdt le. Szótlanul üldögéltek, és várták a krízist.

A krízis a kora reggeli órákban következett be. A fiúk ültő helyükben szunyókáltak, de Mack ébren volt, és szemét a kutyuson tartotta. Kedves kétszer megbillentette fülét, mellkasa fölemelkedett. Aztán lassan, végtelen fáradtsággal pipaszárlábára tápászkodott, az ajtóhoz vonszolta magát, négy kortyot lefetyelt a vízből, majd összeesett a padlón.

Mack ordítva riasztotta föl a fiúkat. Aztán döngő léptekkel táncra perdült. A fiúk összevissza üvöltöztek egymással. Li Csong, miközben kitette a szemétvödröket, hallotta ordítozásukat, és haragosan fölhorkant. Alfréd, a kidobóember is hallotta őket, azt hitte, mulatoznak.

Kilenc órára Kedves saját jószántából megevett egy nyers tojást s hozzá két deci tejszínhabot. Délre már láthatóan gyarapodott a súlya. Egy nap múlva már hancúrozott is egy kicsit, s a hét végére teljesen fitt formában volt.

A gonosz bástyáján ezzel rés támadt. Vereségének bizonyítékai itt is, ott is láthatóvá váltak. A halászcsónakokat bevontatták és lehorgonyozták. Dora üzenetet kapott, hogy tiszta a levegő, kinyithatja a Mackós Lobogót. Earl Wakefield egy kétfejű pókhalat fogott, és nyolc dollárt kapott érte a múzeumtól. A gonosznak, a várakozásnak bástyái megtörettek. Romokban hevertek. Akkor éjszaka a laborban a függönyöket behúzták, hajnali kettőig áradt a gramofonból a gregorián zene, aztán elhallgatott, de az épületből senki se jött ki. Li Csong szívében valamilyen küzdelem zajlott le, aminek eredményeként egy keleties pillanatában megbocsátott Macknek és a fiúknak, leírta a békatartozást, amely kezdettől fogva amúgy is csak pénzügyi fejfájást okozott neki. És bocsánatának jeléül egy fél liter Ócska Teniszcipővel megjelent a Palotában, és ajándékképpen átnyújtotta. Mackék üzleti kapcsolata a Bőség áruházzal sértette Li érzelmeit, de most ennek is vége szakadt. Li látogatása egyébként egybeesett Kedves visszanyert egészségének első pusztító megnyilvánulásával. Addigra már annyira

elkényeztetett kutyus volt, hogy a szobatisztaság kérdése többé fel se merülhetett. Amikor Li Csong megjelent az ajándékkal a Palotában, Kedves épp azzal foglalatoskodott, hogy elégedett gazdáinak tapsai közepette megfontolt szándékkal, boldogan darabokra tépje Hazel egyetlen pár gumicipőjét.

Mack üzletileg sohase kereste fel a Mackós Lobogót. Ez, úgy gondolta, a vérfertőzést súrolná. Volt egy másik műintézet, a baseballpálya mellett, azt pártfogolta. Amikor hát belépett a Mackós Lobogó bárjába, mindenki azt hitte, csak egy pohár sörre tér be. Mack odalépett a pulthoz.

– Dora itt van? – kérdezte Alfrédtól.

– Mit akarsz tőle?

– Kérdezni szeretnék tőle valamit.

– Mit?

– Semmi közöd hozzá – felelte Mack.

– Jól van, jól. Ahogy akarod. Mindjárt megkérdem, bemehetsz-e hozzá.

Egy perc múlva bevezette Macket a szentélybe. Dora redőnyös íróasztalánál ült. Narancsszínű haja gyűrűkben tornyosodott, homlokán zöld szemellenző volt. Széles végű írótollával könyvelését hozta napra kész állapotba, egy szép, régi főkönyvbe jegyezgetett. Gyönyörű rózsaszínű selyemköntös volt rajta, csuklóját és nyakát csipke szegélyezte. Amikor Mack belépett, Dora villámgyorsan megperdült forgószékén, és szembenézett vele. Alfréd a küszöbön állt és várt. Mack azonban nem kezdett hozzá, amíg Alfréd be nem tette az ajtót, és el nem távozott.

Dora gyanakodva kémlelte Mack arcát.

– Nos – kérdezte végül –, miben lehetek segítségére?

– Kérem, asszonyom – mondta Mack. – Bizonyára hallotta, mit műveltünk a múltkoriban odaát Dokinál?

Dora föltolta homlokán a zöld szemellenzőt, tollát egy régimódi, tekercsrugós tartóba nyomta.

– Igen! – mondta. – Hallottam.

– Asszonyom – folytatta Mack –, Doki kedvéért csináltuk. Akár hiszi, akár nem, neki akartunk egy kis murit csapni. Csakhogy nem jött haza időben, és a muri valahogy elkanászosodott.

– Nekem is így mondták – jegyezte meg Dora. – És én mit tehetek ebben az ügyben?

– Én meg a fiúk – felelte Mack – úgy gondoltuk, megkérdezzük magát. Jól tudja, mit jelent nekünk Doki. Meg szeretnénk kérdezni magától, mit

gondol, mit tehetnénk, amivel kimutathatnánk érzéseinket?

– Hm – hümmögött Dora. Hátradőlt a széken. Keresztbe rakta a lábát, köpenyét elsimította a térdén. Aztán cigarettát vett elő, rágyújtott, és elgondolkozva nézett maga elé.

– A múltkori mulatságon, amit a tiszteletére rendeztek, nem vett részt. Mért ne rendeznének most egy olyat, amelyiken részt vesz?

– Jesszusom! – mondta később Mack a fiúknak. – Hát így egyből kivágta. Állati okos asszony! Nem csoda, hogy kuplerájosnő lett belőle. Állati okos asszony!

24

Mary Talbot, azaz Mrs. Tom Talbot, gyönyörű teremtés. Vörös hajában zöld fények csillognak. Bőre zöld alapra fölrakott arany, s zöld szemét apró arany pettyek tarkítják. Arca háromszögletű, arccsontjai szélesek, szeme mélyen ülő, álla hegyes. Hosszú lába van, akár egy táncosnőnek, a járása is olyan: szinte nem is érinti a földet. Felindult lelkiállapotban – ami elég gyakori nála – arca aranypírba borul. A déd-déd-déd-déd-déd-nagyanyját annak idején megégették mint boszorkányt.

Mary Talbot mindennél jobban szerette a vendégeskedést: zsúrokat rendezni, zsúrokra járni. Mivel Tom Talbot nem sokat keresett, Mary sem rendezhetett folyton zsúrokat, így aztán különböző trükkökkel másokat vett rá. Néha felhívta valamelyik barátnőjét, és kerek perec megkérdezte:

– Nem volna ideje már zsúrt rendezned?

Mary évente általában hatszor ünnepelte a születésnapját, s jelmezbálokat, alkalmi összejöveteleket, ünnepi estélyeket is szervezett. Karácsonyeste Maryéknél: ennél izgalmasabbat el se lehet képzelni. Mary a zsúrokon izzott, akár a parázs. És izgalma még férjét is magával ragadta.

Délutánonként, amikor Tom dolgozott, Mary néha teadélutánokat rendezett a környék macskáinak. Egy zsámolyra babacsészéket és kistányérokat helyezett. Aztán összeszedte a macskákat – egész csapatra való akadt – és erről-arról, hosszan elcsevegett velük. Mary nagyon élvezte ezt a játékot; csúfondáros játék volt, arra való, hogy önmaga előtt is leplezze: nincsenek szép ruhái, és pénzük sincs. Talboték többnyire a tönk szélén álltak, de Marynek még a legválságosabb percekben is sikerült nyélbe ütnie valamilyen zsúrt.

Ehhez nagyon értett. Képes volt egy egész házat megfertőzni vidámsága varázsával, és ezt a képességét védőpajzsként használta a csüggedés ellen, amely állandóan ott lappangott a ház körül, s csak arra várt, hogy lecsaphasson Tomra. Mary azt érezte fő feladatának, hogy távol tartsa Tomtól a csüggedést, hisz mindenki tudta, Tomból előbb-utóbb nagy ember lesz. Általában sikerült is elkergetnie a sötét árnyakat, de néha-néha mégis belopakodtak, és rávetették magukat Tomra. Tom ilyenkor órák hosszat ült és tépelődött, miközben Mary kétségbeesett erőlködéssel igyekezett föléleszteni a vidámság hunyó parazsát.

Egyik elsején szűkszavú felszólítást kaptak a vízművektől, a lakbért se tudták kifizetni, a *Collier's*-től visszajött egy kézirat, a *New Yorker* pedig visszaküldte a karikatúrákat, Tom, akit ráadásul még mellhártyagyulladás is kínozott, a szobájába ment, és lefeküdt.

Mary beosont hozzá, mert Tom mélabújának kékesszürke árnya kiszűrődött az ajtó alatt és a kulcslyukon. Mary papírcsipkébe csomagolt tatárvirág-csokrocskát szorongatott a kezében.

– Szagold csak meg – mondta, és Tom orra alá tartotta a csokrot. Tom megszagolta a virágot, de nem szólt semmit. – Tudod, milyen nap van ma? – kérdezte Mary. Kétségbeesetten töprengett, mivel tehetné ünnepivé a napot.

– Miért nem nézünk egyszer szembe a helyzettel? – kérdezte Tom. – Itt a vég. Elmerülünk. Minek áltatjuk magunkat?

– Szó sincs róla – mondta Mary. – Mi a szerencse gyermekei vagyunk. Mindig is azok voltunk. Emlékszel, hogy egyszer tíz dollárt találtál az egyik könyvben, emlékszel, amikor az unokatestvéred öt dollárt küldött? Velünk nem történhet baj!

– De most történt – mondta Tom. – Ne haragudj – folytatta –, nem tudom többé áltatni magamat. Torkig vagyok az egésszel! Ez egyszer, csak most az egyszer, szeretnék szembenézni az igazsággal.

– Rendezhetnénk egy kis zsúrt ma este – mondta Mary.

– Miből? Csak nem akarsz megint képeslapból kivágni sonkát, és azt tálalni fel a vendégeknek? Torkig vagyok már az effajta tréfákkal. Elkoptak. Csak sírni tudok rajtuk.

– Azért egy kis zsúrt össze tudnék ütni – erősködött Mary. – Egy icipicit. Amire nem kell kiöltözni. Ma van a Bloomer Liga megalapításának az évfordulója. Ugye, erről megfeledkeztél?

– Semmi értelme – felelte Tom. – Tudom, csúnya dolog tőlem, de egyszerűen nem futja az erőmből. Jobb volna, ha kimennél, becsuknád az ajtót, és békén hagynál. Különben még rád ragad a rosszkedvem.

Mary jól megnézte férjét, és látta, hogy komolyan beszél. Nesztelenül kiment, becsukta maga mögött az ajtót, Tom pedig hasra fordult, és tenyerébe temette az arcát. Hallotta, hogy az asszony sürgölődni kezd a szomszéd szobában.

Mary régi karácsonyfadíszekkel, üveggolyókkal meg aranyfüsttel földíszítette az ajtót, aztán egy kartonlapra ráírta: "Isten hozott, Tom, hazánk hős fia." Egy ideig fülelt az ajtónál, de nem hallott semmit. Erre

kicsit szomorúan elővette a zsámolyt, és leterítette egy szalvétával. A zsámoly közepére odaállította egy vázában a csokrot, és négy kis csészét és tányért rakott köré. Kiment a konyhába, teát öntött a kannába, és vizet tett fel forrni. Aztán kiment az udvarra.

Randolph Cica az utcai kerítésnél sütkérezett.

– Randolph kisasszony – mondta Mary –, egy-két barátnőm eljön hozzám teára, magát is szívesen látnám.

Randolph Cica kéjesen a hátára fordult, és elnyújtózott a forró napon.

– Legkésőbb négyre várom – mondta Mary. – A Bloomer Liga centenáriumi fogadására készülünk a Nagyszállóba a férjemmel.

Megkerülte a házat, s átment a hátsó udvarba, ahol a kerítést befutották a szederindák. Casini Cica a földön guggolt, morgott, és vadul billegette a farkát.

– Mrs. Casini – kezdte Mary, de hirtelen torkán akadt a szó, mert észrevette, mit művel a macska. Casini Cica egeret fogott. Gyengéden, behúzott karmokkal paskolgatta, s az egér rémülten igyekezett menekülni, megbénult hátsó lábát maga után vonszolva. A macska a szederinda menedéket nyújtó közelébe engedte, aztán könnyedén utánanyúlt, mancsából fehér tüskék meredtek ki. Finnyásan beledöfte karmait az egér hátába, és visszahúzta a vonagló állatkát. Farkát elragadtatva, kéjesen billegette.

Tom már-már félálomban volt, amikor arra riadt, hogy valaki szólítgatja. Fölugrott, és kiabálni kezdett:

– Mi baj? Hol vagy?

Hallotta, hogy Mary sír. Kiszaladt az udvarra, és tüstént látta, mi történt.

– Ne nézz oda! – kiáltotta, és agyonütötte az egeret. Casini Cica a kerítés tetejére szökkent, és haragosan nézett rá. Tom felkapott egy követ, hozzávágta a macskához, és elkergette a kerítésről.

Mary még odabent is pityergett egy kicsit. Aztán vizet öntött a teáskannába, és a kis asztalra tette.

– Oda ülj – mondta Tomnak. A férfi leguggolt a padlóra, a zsámoly mellé.

– Kaphatnék egy nagyobb csészét? – kérdezte.

– Nem hibáztatom Casini Cicát – mondta Mary. – Ismerem én a macskákat. Nem ő a hibás. De... ó, Tom! Hogy hívom meg legközelebb? Egy ideig rá se tudok nézni, akárhogy is igyekszem.

Fürkészve nézett Tomra, és észrevette, hogy homlokán kisimultak a ráncok, s már nem pislog olyan szomorúan.

– Igaz, most néhány napig amúgy is a Bloomer Ligával leszek elfoglalva – mondta. – Azt se tudom, hol áll a fejem, annyi a dolgom.

Mary Talbot abban az évben terhességi zsúrt rendezett. És mindenki azt mondta:

– Barátom! Annak a gyereknek aztán lesz része mókában!

25

Biztos, hogy az egész Konzervgyár utca, sőt alighanem egész Monterey érezte a levegőben a változást. Jó, jó, hogy az emberek nem hisznek a szerencsés vagy baljós előjelekben. Senki sem hisz bennük. De azért kockázatot vállalni oktalanság, és nem is vállal senki. A Konzervgyár utca éppoly kevéssé babonás, mint a többi, s mégis: melyik lakója sétálna el egy létra alatt, vagy nyitna ki odahaza egy ernyőt? Doki tetőtől talpig tudós volt, semmiféle babonában nem hitt, mégis mikor egyszer későn este hazatért, és fehér virágfüzért talált a küszöbén, megborzongott. De a Konzervgyár utca lakóinak zöme egyszerűen nem hisz az efféle dolgokban, csak épp óvakodik tőlük.

Mack például egy pillanatig sem kétkedett abban, hogy a Palota Lebujra sötét árnyak nehezednek. Kielemezte a mulatság sikertelenségének okait, és arra az eredményre jutott, hogy akkor este minden kis résen át baj szivárgott, csőstül zúdult rájuk a balszerencse. És ha az ember egyszer ilyen passzba kerül, a legokosabb, ha ágyba fekszik, s kivárja, míg jobb napok virradnak fel. Mert sorsát senki el nem kerülheti. De Mack nem volt babonás, hogy is lett volna az!

Most azonban boldogság szüremkedett be az utcába és onnan tovább. Doki hölgylátogatói egész soránál szinte természetfölötti sikereket aratott. Pedig még csak nem is strapálta magát. A Palota kutyusa úgy nőtt, mint a futóbab, és ezer meg ezer idomított ősének tapasztalatát felhasználva, nekilátott önmaga idomításának. Megundorodott a padlóra brunzolástól, s a házon kívül végezte el a dolgát. Nyilvánvaló volt, hogy Kedvesből derék, szeretetre méltó kutya lesz. És még vitustáncot sem kapott a szopornyicától.

A jóindulat ózondús levegője végigömlött a Konzervgyár utcán. Elszállingózott egészen Herman bisztrójáig és a San Carlos hotelig. Szippantott belőle Jimmy Brucia meg Johnny, a dalos kedvű csapos is. Meg Sparky Evea, aki a jóindulat hatására kedvtelve vetette bele magát a három új vidéki zsaruval folyó ütközetbe. Még a salinasi börtönbe is beszivárgott, ahol Gay mind ez ideig remekül élt, mert hagyta, hogy a seriff, akivel dámát szokott játszani, megverje, most azonban hirtelen elkanászkodott, és egyetlen partit sem veszített el többé. Emiatt ugyan le kellett mondania kiváltságairól, viszont újból embernek érezhette magát.

Eljutottak a friss légáramlatok az oroszlánfókákhoz is, s ugatásuk olyan árnyalatokkal és lejtésekkel gazdagodott, hogy boldog örömmel töltötte volna el Szent Ferenc szívét. A katekizmusba mélyedt kislányok hirtelen fölpillantottak, és minden ok nélkül vihogni kezdtek. Egy érzékeny elektromos keresővel talán meg lehetett volna állapítani a szerteáradó boldogság és jó szerencse forrását. Háromszögeléssel valószínűleg a Palota Lebuj és Bisztróban lelték volna meg. Annyi bizonyos, hogy a Palota zsongott az örömtől. Mack és a fiúk telítve voltak elektromossággal. Jones egy alkalommal fölpattant a székről, dzsiggelt egyet, s aztán visszaült, Hazel mosolyogva révedezett. A boldogság olyan általános és cseppfolyós volt, hogy Mack csak a legnagyobb erőfeszítéssel tudta a célnak megfelelően összpontosítani. Eddie, aki ez idő tájt elég rendszeresen dolgozott a La Idában, némi reményekre jogosító italkészletet halmozott föl. Most már nem öntött sört a többi italhoz. Áporodott ízt ad a keveréknek, jelentette ki.

Sam Malloy hajnalkát ültetett, hogy befuttassa vele a kazánt. Egy kis ponyvát is kifeszített, és esténként gyakran elüldögélt alatta felesége társaságában. Az asszony ágyterítőt horgolt.

A jókedv még a Mackós Lobogóba is beférkőzött. Az üzlet virágzott. Phyllis Mae lába szépen javult, remélhető volt, hogy hamarosan megint munkába állhat. Eva Flanegan visszatért East St. Louisból, s nagyon boldog volt, hogy ismét itthon lehet. East St. Louisban nagy volt a hőség, s a város korántsem volt olyan kellemes, mint ahogy Eva emlékezetében élt. Igaz, hogy fiatalabb is volt azokban a boldog időkben.

A tudat vagy meggyőződés, hogy Doki számára muri készül, ezúttal nem hirtelen fogamzott meg. És nem is egyik percről a másikra feslett ki teljes pompájában. Az emberek hírét vették, de hagyták, hadd fejlődjön csak ki szép lassan képzeletük gubójában, mint a lárva.

Mack realista nézeteket vallott.

– Legutóbb – mondta a fiúknak – erőltettük. Pedig úgy nem lehet jó murit csapni. Az az igazi, ha lassacskán környékezi meg az embert.

– De hát tulajdonképpen mikor lesz? – kérdezte türelmetlenül Jones.

– Nem tudom – felelte Mack.

– Meglepetésnek szánjuk? – kérdezte Hazel.

– Úgy kellene – válaszolta Mack. – Az a legjobb módja.

Kedves egy teniszlabdát hozott neki, amelyet talált valahol. Mack kidobta az ajtón a gizgazba. Kedves utánairamodott.

– Ha tudnánk, mikor van Doki születésnapja – mondta Hazel –, születésnapi murit csaphatnánk neki.

Macknek tátva maradt a szája. Hazel mindig újabb meglepetésekkel szolgált.

– Istenemre, Hazel, mondasz valamit – kiáltotta. – Úgy is van, ha születésnapi murit rendezünk neki, ajándékot is kap. És ez az igazi. Most már csak azt kell megtudnunk, mikor van Doki születésnapja.

– Hát ezt könnyen megtudhatjuk – jegyezte meg Hughie. – Kérdezzük meg tőle!

– Hogyisne! – mondta Mack. – Egyből rájön, miről van szó. Ha megkérdezel valakit, mikor van a születésnapja, különösen, ha már csaptak neki egy murit, mint mi tettük, rögtön rájön, honnét fúj a szél. Okosabb, ha átmegyek hozzá, és szaglászok egy kicsit, de nem jövök elő a farbával.

– Én is veled megyek – mondta Hazel.

– Nem! Ha ketten megyünk, képes kitalálni, hogy készülünk valamire.

– De hát a fenébe is! Az én ötletem volt! – tiltakozott Hazel.

– Tudom – mondta Mack. – És ha jól sül el a dolog, meg is mondom majd Dokinak, hogy az ötlet a tied volt. De most, azt hiszem, mégis okosabb, ha egyedül megyek át.

– Milyen kedvében van? – kérdezte Eddie. – Barátságos?

– Hát persze, tip-top.

Mack a laboratórium földszinti hátsó szobájában akadt rá Dokira. Hosszú gumikötény volt rajta meg gumikesztyű, hogy megvédje kezét a formaldehidtől. Törpecápák vissz– és– ütőereibe fecskendezett festéket. A kis mixer szakadatlanul forgott, keverte a kék festéket. A vörös folyadék már a fecskendőben volt. Doki finom keze akkurátusan dolgozott, beszúrta a tűt a kellő helyre, aztán megnyomta a pravazt, s a sűrített levegő belenyomta a vénákba a festéket. A cápákat szépen halomba rakta. Még egyszer kézbe kell majd vennie őket, hogy az artériákba kék festéket fecskendezzen. A törpecápa bonctani célokra igen jól bevált.

– Helló, Doki – köszönt Mack. – Megy a munka?

– Megyeget – felelt Doki. – Hogy van a kutyus?

– Prímán. De ha maga nincs, már régen beadta volna a kulcsot.

Dokit egy pillanatra elöntötte az óvatosság hulláma, de aztán el is ült. Általában gyanakodva szokta fogadni a bókokat. Mackkel kapcsolatban különben is voltak már tapasztalatai. De Mack hangjából ezúttal csak hála csendült ki, semmi egyéb. Doki tudta, mennyire rajong a kutyáért.

– Hogy mennek a dolgok a Palotában? – kérdezte.

– Prímán, Doki, prímán. Két új széket szereztünk, örülnék, ha egyszer meglátogatna minket. Már egész szépen berendezkedtünk.

– Majd elmegyek egyszer – jelentette ki Doki. – Eddie még mindig hordja haza a korsókat?

– Persze – felelte Mack. – De sört most már nem önt hozzá, és szerintem jobb is így. Erősebb.

– Az erejével eddig se volt hiba – jegyezte meg Doki.

Mack türelmesen várt. Doki előbb-utóbb bejön az utcájába, csak ki kell várnia. Ha maga Doki tér a tárgyra, kevésbé lesz gyanús a dolog. Mack módszere mindig ez volt.

– Rég nem láttam Hazelt. Csak nem beteg?

– Dehogyis – felelte Mack és megindította a hadműveletet. – Kutya baja. Ő meg Hughie állati vitát folytatnak egymással. Már legalább egy hete – kuncogott. – De a legjobb az egészben az, hogy olyasmin vitatkoznak, amihez egyik sem konyít. Én nem avatkozom bele, mert én se értek hozzá, de ők csak folytatják. Már majdhogy hajba nem kapnak.

– Miről van szó? – kérdezte Doki.

– Hát – felelte Mack – Hazel egyre-másra vásárolja a planétákat, és a szerencsés napokat meg más efféléket bogarássza rajtuk. Hughie meg azt mondja, hogy hülyeség az egész. Hazel kardoskodik, hogy ha tudja, mikor született valaki, megmondja a jövőjét. Hughie erre azt mondja, hogy ebből csak annak a pacáknak van haszna, aki rásózza Hazelre a planétákat, darabját huszonöt centért. Én nem értek hozzá. Magának mi a véleménye, Doki?

– Én inkább Hughie nézetét osztom – mondta Doki. Kikapcsolta a mixert, kimosta a fecskendőt, és kék festékkel töltötte meg.

– Egyik este már majdnem összeverekedtek. Kérdik tőlem, mikor születtem. Mondom: április 12-én. Erre Hazel megy, vesz egy planétát, és mindenfélét rám olvas. Nem tagadom, egy-két dolgot eltalált. De majd minden jó volt, amit mondott, és a jót szívesen elhiszi az ember. Hogy bátor vagyok meg okos meg hű barát. Hazel azt állítja, ez mind igaz. Magának mikor van a születésnapja, Doki?

A hosszú szósz végén egészen magától értetődőnek hatott a kérdés. Senkiben se keltett volna gyanút. De Doki, mint tudjuk, már régóta ismerte Macket. Ha nem így áll a dolog, elárulta volna, hogy december 18-án van a születésnapja, nem mondott volna október 27-ét, amikor nem volt.

– Október huszonhetedikén – felelte. – Kérdezd meg Hazelt, mit tud ennek alapján kisütni rólam.

– Valószínűleg süket duma az egész – vélekedett Mack. – De Hazel komolyan veszi. Majd szólok neki, nézze meg, mit tud mondani magáról, Doki.

Amikor Mack eltávozott, Doki egy-két pillanatig eltöprengett, vajon mire megy ki a játék. Mert tudta, hogy valami készül. Ismerte Mack technikáját, módszerét. Fölismerte a stílusát. Szerette volna tudni, mit kezd Mack a kapott felvilágosítással. De a teljes igazságra csak később jött rá, amikor itt is, ott is elkapott valamit a szállongó hírekből. Pillanatnyilag csak megkönnyebbülést érzett, mert arra számított, hogy Mack meg akarja vágni.

26

A két kisfiú a hajógyár udvarán játszadozott, míg föl nem mászott egy macska a kerítésre. Rögtön üldözőbe vették, átkergették a vasúti síneken, s közben megtömték a zsebüket kövekkel. A macska bemenekült előlük a magas fűbe, de a kisfiúk azért eltették a köveket, mert mind súlyra, mind alakra és nagyságra tökéletesen megfeleltek a célnak: sose tudhatja az ember, mikor lehet szüksége ilyen kövekre. A gyerekek befordultak a Konzervgyár utcába, és megcélozták a Morden-féle Konzervgyár hullámlemez homlokzatát. Az irodaablakon egy ijedt ember kukkantott ki, az ajtóhoz rohant, de a kisfiúk gyorsabbak voltak nála. Már rég egy gerenda mögött lapultak, mire az ember az ajtóhoz ért. Ha száz évig keresi őket, akkor se találja meg.

– Fogadni mernék, hogy egy életen át se találna meg minket – mondta Joey.

Egy idő múlva elunták a bujkálást, mivel senki se kereste őket. Fölkeltek hát, és végigballagtak a Konzervgyár utcán. Sokáig bámulták Li Csong kirakatát, vágyakozó pillantást vetettek a fogókra, fűrészekre, a mozdonyvezető-sipkákra meg a banánra. Aztán átmentek az utca túlsó oldalára, és leültek a laboratórium emeletére vezető lépcső legalsó fokára.

– Ez a pacák itt – szólalt meg Joey – csecsemőket tart üvegben.

– Miféle csecsemőket? – kérdezte Willard.

– Valódiakat. Azzal a különbséggel, hogy ezek még nem születtek meg.

– Nem hiszem – mondta Willard.

– Pedig így van. A Sprague srác látta is őket, és azt állítja, hogy csak ekkorák, ni, és egész pici kezük, lábuk meg szemük van.

– Hajuk is van? – firtatta Willard.

– Azt nem mondta Sprague.

– Meg kellett volna kérdezned. Biztosan hazudott.

– Szerencse, hogy nem hallja – mondta Joey.

– Akár meg is mondhatod neki, hogy mit mondtam. Nem félek se tőle, se tőled. Senkitől se félek. Megmutassam? – Joey hallgatott. – Akarod?

– Nem – felelte Joey. – Azon gondolkodom, hogy miért ne mehetnénk föl a pacákhoz, és kérdezhetnénk meg tőle, csakugyan vannak-e üvegben tartott csecsemői. Lehet, hogy meg is mutatná, ha tényleg vannak neki.

– Nincs itthon – mondta Willard. – Ha itthon volna, itt állna a kocsija. Elment valahová. Szerintem hazugság az egész. Az a Sprague hazudik. Meg te is. Ha nem tetszik, tegyél róla!

Álmos nap volt. Willardnak nagyon meg kellett erőltetnie magát, hogy izgalmasabbá tegye.

– Meg gyáva is vagy. Ha nem tetszik, tegyél róla.

Joey nem felelt. Willard kénytelen volt taktikát változtatni.

– Hol az öreged? – kérdezte színlelt egykedvűséggel.

– Meghalt – felelte Joey.

– Igazán? Nem is tudtam. Mibe?

Joey egy pillanatig nem válaszolt. Tudta, hogy Willard is tudja, miben halt meg az apja, de ezt nem mondhatta, ha nem akar összeverekedni Willarddal. Márpedig Joey félt Willardtól.

– Öngyilkos... Megölte magát.

– Igazán? – Willard komoly képet vágott. – És hogyan?

– Patkánymérget vett be.

Willard vad röhögésbe tört ki.

– Mért? Patkánynak képzelte magát?

Joey kuncogott egyet a tréfán, éppen csak a látszat kedvéért.

– Biztos patkánynak képzelte magát – rikácsolta Willard. – Nem mászkált négykézláb? Így ni, ide nézz! Nem ráncolta az orrát? Hosszú farka is volt? – Willard ájuldozott a röhögéstől. – Vett volna inkább egy patkányfogót, és dugta volna bele a fejét!

Ezen mindketten jót röhögtek, legalábbis Willard. Aztán újabb tréfával próbálkozott.

– És hogy nézett ki, amikor bevette? Így?

Kancsalított, kitátotta a száját, és kiöltötte a nyelvét.

– Egész nap beteg volt – felelte Joey. – Csak éjfélkor halt meg. Iszonyú fájdalmai voltak.

– Miért csinálta? – kérdezte Willard.

– Nem kapott munkát – felelte Joey. – Már majd egy éve nem dolgozott. És tudod, mi a legviccesebb az egészben? Éppen másnap reggel jött valaki, hogy tudna munkát adni neki.

Willard megpróbálta még egyszer elsütni a viccét.

– Biztosan azt hitte magáról, hogy patkány – mondta, de ez már az ő fülének is laposan hangzott.

Joey fölállt, és zsebre vágta a kezét. Észrevette, hogy az árokban csillog valami, elindult arrafelé, de épp amikor föl akarta venni, Willard ellökte, és ő vette föl a centet.

– Én láttam meg előbb – kiáltotta Joey. – Az enyém!

– Csak volt. És ha nem tetszik, tegyél róla – mondta Willard. – Vegyél be patkánymérget.

27

Mack és a fiúk – az Erény, a Boldogság, a Szépség megtestesítői. A Palota Lebujban ültek, ihletük, akár a tóba dobott kő, végigfodrozott a Konzervgyár utcán, sőt azon is túl, Pacific Grove-ig, Montereyig, sőt a domb mögött egészen Carmelig.

– Ezúttal biztosra kell mennünk, hogy Doki ott lesz a murin – mondta Mack. – Ha nem, meg se rendezzük.

– És hol fogjuk rendezni? – kérdezte Jones.

Mack a falnak billentette székét, és beleakasztotta lábfejét a szék lábába.

– Ezen már magam is rengeteget gondolkoztam – felelte. – Persze csinálhatnánk nálunk is, csakhogy akkor fuccs a meglepetésnek. És amellett Doki szereti a maga vackát. Meg ott van a muzsikája is. – Mack fenyegető pillantással nézett körül a szobában. – Nem tudom, ki törte el a múltkor a gramofonját – mondta. – De ha most valaki csak egy ujjal is hozzáér, személyesen taposom ki a belét.

– Akkor hát legjobb volna nála rendezni – vélekedett Hughie.

Az emberek nem hallottak semmit a mulatságról, de lassanként rájöttek, mi készül. Meghívót senki se kapott. De mindenki el akart menni. Október 27-e köré képzeletben vörös karikát rajzoltak. S mivel születésnapi mulatság készült, ajándékról is kellett gondoskodni.

Vegyük például Dora leányzóit. Nem akadt köztük egy sem, aki egyszer-másszor ne ment volna át a laborba tanácsért, gyógyszerért vagy egyszerűen azért, hogy ne mindig csak szakmai társalgást folytasson. És látták Doki ágyát. Tüskével, bogánccsal, homokkal teli, ócska, kifakult vörös takaró borította, mert Doki magával szokta vinni tengerparti túráira. Ha pénzhez jutott, laboratóriumi eszközöket vásárolt rajta. Sose jutott eszébe, hogy új takarót vegyen. Dora leányzói tarka selyemdarabokból gyönyörű paplant varrtak neki. S miután a rendelkezésükre álló selyemdarabkák többnyire fehérneműkből meg estélyiruhákból kerültek ki, a paplan testszínű, orchidea, halványsárga és cseresznyepiros színekben tündökölt. A lányok délelőttönként dolgozgattak rajta, meg délutánonként is, míg a szardíniaflotta legénysége meg nem érkezett. A közös munka során a kuplerájokra jellemző örökös sértődések és torzsalkodások teljesen megszűntek. Li Csong huszonöt láb hosszú tűzkígyót meg egy nagy zsák

kínai liliomhagymát szedett elő. Úgy gondolta, hogy a jól sikerült mulatságnak ez a legszükségesebb kelléke.

Sam Malloynak régóta megvolt a maga külön elmélete a régiségekről. Tudta, hogy a maguk idejében teljesen értéktelen öreg bútorok, üveg– és cserépedények becsessége és pénzértéke az idők múltával szépségüktől és hasznosságuktól függetlenül aránytalanul megnövekszik. Tudott olyan székről, amely ötszáz dollárt hozott a tulajdonosának. Sam autóalkatrész-régiségeket gyűjtött, és abban a meggyőződésben élt, hogy gyűjteménye egy szép napon, miután őt dúsgazdaggá tette, a legelőkelőbb múzeumokban fekete bársonypárnákon fog pihenni. Sam sokat töprengett a készülő mulatságon, aztán szemügyre vette kincseit, amelyeket a kazán mögött őrzött, egy nagy, lelakatolt ládában. Elhatározta, hogy gyűjteménye egyik legszebb darabjával, egy 1916-ból való Chalmers-tengellyel és – dugattyúval ajándékozza meg Dokit. Addig dörzsölte és fényesítette szépséges kincsét, mígnem úgy ragyogott, akár egy régi-régi páncél. Aztán egy kis ládát készített neki, s fekete szövettel bélelte ki.

Macknek és a fiúknak nagy gondot okozott az ajándék, és végül is arra a következtetésre jutottak, hogy Dokinak mindig szüksége van macskákra, viszont elég nehezen jut hozzájuk. Mack elővette kettős ketrecét. Aztán kikölcsönöztek egy épp vonzó állapotban levő cicahölgyet, és az üres telek végében, a ciprusfa alatt fölállították a csapdát. A Palota egyik sarkába drótketrecet szerkesztettek, s a dühös kandúrok száma éjszakáról éjszakára növekedett. Jonesnak napjában kétszer is el kellett látogatnia a konzervgyárakba halfejért, hogy zsákmányukat táplálhassák. Mack úgy vélekedett – igen helyesen –, hogy huszonöt kandúrnál szebb ajándékkal nem is lephetnék meg Dokit.

– Dekorációt ezúttal nem csinálunk – mondta Mack. – Csak egy szolid, jó kis murit csapunk, tenger piával.

Gay még a távoli salinasi börtönben is hírét vette a mulatságnak. Megállapodott a seriffel, hogy arra az estére kiereszti, és az oda-vissza buszjegyre kölcsönkért tőle két dollárt. Gay nagyon szépen viselkedett a seriffel, s a seriff nem olyan ember volt, aki az ilyesmit elfelejti. Annál kevésbé, mert közeledett a választás, és Gay – legalábbis saját állítása szerint – rengeteg szavazatot tud majd neki szerezni. Amellett, ha akarja, rossz hírbe keverheti a salinasi börtönt.

Henri egy ihletett pillanatában rájött, hogy a régimódi, színes gombostűkkel kirakott párna valamikor nagy népszerűségnek örvendett, a

múlt század kilencvenes éveiben érte el virágkorát, de azóta feledésbe merült. Életre keltette e művészi formát, és elragadtatva tapasztalta, mi mindent lehet kifejezni a színes tűkkel. A kép sose vált befejezetté: a tűk átrendezésével bármikor módosítani lehetett rajta. Éppen kiállítást készült rendezni ezekből a műalkotásokból, amikor hírét vette a mulatságnak. Erre abbahagyta saját munkáját, és nekiállt egy óriási tűpárnát készíteni Dokinak. Bonyolult, ingerlő mintát tervezett zöld, sárga és kék tűkből, csupa hűvös színből, s a kompozíciónak a *Praecambriumi Emlék* címet adta.

Eric, Henri barátja, egy művelt borbély, aki első kiadású könyveket gyűjtött, olyan művekből, amelyek soha nem jelentek meg második kiadásban vagy olyan szerzőktől, akik nem is írtak második könyvet, szobaevezővel szándékozott Dokit meglepni. A szobaevezőt csődeljárás során szerezte egyik ügyfelétől, hároméves borbélyszámla fejében. A szerkezet kitűnő állapotban volt, nem sokat használták. Mert szobaevezőt nemigen használnak.

Az összeesküvés egyre szélesebb körökre terjedt ki, véget nem érő látogatások kezdődtek, megbeszélték az ajándékokat, az italt, meg hogy mikor kezdik a murit, és hogy senki se szól egy szót se Dokinak.

Doki nem is tudta volna megmondani, mikor figyelt föl rá, hogy valami készül körülötte. Ha belépett Li Csong boltjába, a beszélgetés hirtelen abbamaradt. Eleinte azt hitte, ismerősei elhidegültek iránta. Mikor aztán már vagy fél tucat ember megkérdezte tőle, mit csinál október 27-én, végleg zavarba jött, mert már régen elfelejtette, hogy ezt a napot jelölte meg születésnapjának. Voltaképp érdekelte volna, mit mond a horoszkóp erre az állítólagos születésnapra, de Mack azóta se hozta szóba, ő pedig megfeledkezett róla.

Egyik este betért a Félút vendéglőbe, ahol olyan csapolt és kellő hőmérsékleten tartott sört mértek, amelyet különösen szeretett. Fölhajtott egy pohárral, s már nekikészülődött a második pohár gyönyöreinek, amikor meghallotta, hogy egy részeg odaszól a csaposnak:

– Elmegy a murira?

– Miféle murira?

– Hát a Dokiéra – súgta bizalmasan a részeg –, a Konzervgyár utcában.

A csapos körülnézett a helyiségben, aztán visszafordult.

– Csuda murit csapnak – mondta a részeg. – A születésnapjára.

– Kik?

– Hát mindenki.

Doki eltöprengett a hallottakon. A részeget még hírből sem ismerte.

Vegyes érzelmek töltötték el. Jólesett neki, hogy mulatságot akarnak rendezni a tiszteletére, ugyanakkor meg is borzadt, mert még emlékezett a múltkori mulatság gyászos kimenetelére.

Most már mindent értett. Mack kérdését is, meg azt is, hogy elhallgatnak, ha betoppan valahová. Akkor éjjel, íróasztala mellett üldögélve, sokat töprengett a dolgon. Körülnézett, mit kell majd elzárnia. Tudta, hogy a mulatság sokba fog neki kerülni.

Másnap nekilátott, hogy a maga részéről is megtegye az előkészületeket. Legértékesebb lemezeit becipelte a hátsó szobába, ahol el lehetett zárni őket. Ugyanoda rakott minden törékeny holmit. Tudta, mi lesz: vendégei megéheznek, de ennivalót nem hoznak magukkal. Az ital is egykettőre elfogy, mint mindig. Kicsit kámpicsorodottan elballagott hát a piacra, ahol volt egy derék és megértő hentes ismerőse. Részletesen megtárgyalták, mennyi hús kéne. Doki hét kiló karajt, öt kiló paradicsomot, tizenkét fej salátát, hat kenyeret, egy nagy üveg amerikai mogyoróvajat, egy üveg eperdzsemet, húsz liter bort és négy liter jó tömény, de nem túl finom whiskyt rendelt. Már előre tudta, hogy elsején kellemetlensége lesz a bankkal. Még három-négy ilyen mulatság, és rámegy a laboratórium.

Eközben a Konzervgyár utcában a tervezgetés tetőpontjára ért. Dokinak igaza volt, ennivalóra senki se gondolt, csak italt tettek félre fél literenként, literenként. Az ajándékok halmaza egyre nőtt, és a vendégek listája, ha egyáltalában volt ilyen, lassanként népszámlálási ívre emlékeztetett. A Mackós Lobogóban szakadatlanul folyt a vita, ki mit vegyen föl. Miután a lányok nem munkába készültek, nem akarták gyönyörű, hosszú estélyi ruháikat fölvenni, mert ez végtére is az egyenruhájuk volt. Úgy döntöttek hát, hogy utcai ruhában mennek. A dolog azonban korántsem volt olyan egyszerű. Dora ugyanis ragaszkodott ahhoz, hogy az állandó vendégek igényeinek kielégítése céljából egy törzsgárda maradjon szolgálatban. A lányok váltott műszakban fognak dolgozni, egy részük otthon marad, míg a váltás meg nem érkezik. Kénytelenek voltak sorsot húzni, melyik csoport menjen elsőnek a mulatságra. Az első csoport tagjai látják majd, milyen arcot vág Doki, amikor átadják neki a gyönyörű paplant. A paplan az ebédlőben volt kifeszítve egy keretre, már csaknem készen volt. Mrs. Malloy egy időre abbahagyta az ágyterítőhorgolást. Most Dokinak készített hat kis tálcakendőt a söröspoharak alá. A Konzervgyár utcában az első

izgalom elült, és helyébe egyre fokozódó halálos komolyság lépett. A Palota Lebujban tizenöt kandúr szorongott a ketrecben, éjszakai nyivákolásuk kissé az idegeire is ment már Kedvesnek.

28

Elkerülhetetlen volt, hogy Frankie is előbb-utóbb tudomást ne szerezzen a mulatságról. Mert Frankie úgy sodródott, mint valami kis felhő. Mindig ott settenkedett valamelyik csoport szélén. Senki se vette észre, senki se törődött vele. Nem lehetett megállapítani, figyel-e vagy sem. De Frankie mindenesetre hallott a mulatságról, hallott az ajándékokról is, és túláradó, beteges vágyakozás öntötte el a szívét.

Jacob ékszerboltjának kirakatában a világ legcsodálatosabb holmiját fedezte föl. Már jó ideje ott állt. Egy fekete onix óra, arany számlappal, de az igazi szépség a tetején volt. Egy bronzszobor: Szent György, amint megöli a sárkányt. A sárkány a hátán feküdt, karmai égnek meredtek, mellében Szent György lándzsája. A szent teljes fegyverzetben, fölemelt sisakrostéllyal ült egy kövér, nagy fenekű lovon, s lándzsájával a földhöz szögezte a sárkányt. De a legnagyobb elragadtatással az töltötte el Frankie-t, hogy a szentnek hegyes szakálla volt, és egy kicsit Dokira hasonlított.

Frankie hetenként többször is végigballagott az Alvarado utcán, megállt a kirakat előtt, és megbámulta a csodálatos órát. Még álmodott is róla, álmában megsimogatta a fényes, sima bronzot. Már hónapok óta csodálta, amikor értesült a készülő mulatságról és az ajándékokról.

Frankie egy óra hosszat álldogált a járdán, mielőtt belépett a boltba.

– Mit akarsz? – kérdezte Mr. Jacob.

Mr. Jacob alaposan szemügyre vette Frankie-t, mikor belépett, és tudta, hogy legföljebb hetvenöt centje lehet.

– Mibe kerül az ott? – kérdezte rekedten Frankie.

– Melyik?

– Az ni!

– Ja, az az óra? Ötven dollár, a szoborral együtt hetvenöt.

Frankie szó nélkül kifordult az üzletből. Lement a partra, bebújt egy fölfordított csónak alá, és kikukucskált a játszadozó hullámokra. A bronzcsoda olyan élénken bevésődött agyába, hogy szinte maga előtt látta. Szörnyű érzés fogta el: mintha csapdába esett volna. Meg kell szereznie azt a csodát! Szemében vad fények gyúltak ki, ha rágondolt.

Az egész napot ott töltötte a csónak alatt, de éjszaka előbújt, és visszaballagott az Alvarado utcába. Az emberek bementek a moziba, ki is

jöttek, betértek az Aranypipacsba, s Frankie még mindig föl-alá sétált az üzlet előtt. Nem volt se fáradt, se álmos, mert a csoda úgy lobogott benne, mint a tűz.

Végre megritkult a járókelők serege, az utca lassan elnéptelenedett, a parkoló kocsik is eltűntek, a város nyugovóra tért.

Egy rendőr alaposan végigmérte Frankie-t.

– Mit keresel ilyenkor az utcán?

Frankie elinalt, megkerülte a sarkot, és a mellékutcában bebújt egy hordó mögé. Fél háromkor odasurrant a boltajtóhoz, és lenyomta a kilincset. Zárva volt. Frankie visszament a mellékutcába, leült a hordó mögé, és töprengeni kezdett. A hordó mellett megpillantott egy darab cementet. Fölvette.

A rendőr később jelentette, hogy hallotta a csörömpölést, és oda is rohant. Jacob kirakata be volt törve. Megpillantotta a menekülő foglyot, és üldözőbe vette. Fogalma sincs róla, hogy tudott a fiú a huszonöt kilós órával meg a bronzszoborral olyan messzire és olyan gyorsan elszaladni, de tény, hogy kis híján sikerült meglépnie. Ha nem téved egy zsákutcába, meg is lépett volna.

A rendőrfőnök másnap felhívta Dokit:

– Megtenné, hogy idefárad hozzám? Szeretnék beszélni magával.

Bevezették Frankie-t, szeme vörös volt, arca szörnyen piszkos és mosdatlan. De erősen összeszorította a száját, s még egy kis mosolyt is küldött Doki felé, amikor meglátta.

– Mi történt, Frankie? – kérdezte Doki.

– Az éjszaka betört Jacobhoz – felelte a rendőrfőnök. – El is lopott valamit. Beszéltünk az anyjával. Azt mondja, nem ő tehet róla, mert a fiú állandóan a maga lakása körül lebzsel.

– Nem lett volna szabad ilyesmit csinálnod, Frankie – mondta Doki. Az elkerülhetetlen végzet mint súlyos kő nehezedett a szívére. – Nem adhatná ki, ha jótállok érte? – kérdezte a rendőrfőnöktől.

– Nem hiszem, hogy a bíró belemegy – felelte a rendőrfőnök. – Itt a jelentés az elmeállapotáról. Tudja, ugye, hogy mi a baja?

– Igen – felelte Doki –, tudom.

– És azt is tudja, hogy mi várható, ha pubertáskorba kerül?

– Igen – felelte Doki –, tudom. – És a kő iszonyúan nyomta a szívét.

– Az orvos szerint zárt intézetben volna a helye. Eddig nem helyezhettük oda, de most bűntettet követett el, és így, azt hiszem, nincs más hátra.

Mikor Frankie ezt meghallotta, kialudt szemében az öröm fénye.

– Mit lopott? – kérdezte Doki.

– Egy nagy órát meg egy bronzszobrot.

– Megfizetem – mondta Doki.

– Ó, megvan minden. Nem hinném, hogy a bíró belemegy a dologba. Megismétlődhet az eset. Ezt maga is tudja.

– Igen – mondta halkan Doki –, tudom. De talán valami különös oka volt rá. Frankie – fordult a fiúhoz –, miért csináltad?

Frankie sokáig nézett rá.

– Mert szeretem magát – jelentette ki.

Doki kirohant, kocsijába vetette magát, és elment állatokat gyűjteni Port Lobos alá, a barlangokba.

29

Október huszonhetedikén négy órára Doki az utolsó medúzákat is üvegbe rakta. Kimosta a formalinos kancsót, megtisztította a csipeszeket, lehúzta és bepúderezte a gumikesztyűt. Fölment az emeletre, megetette a patkányokat, s legértékesebb lemezeit és a mikroszkópokat bevitte a hátsó szobába. Aztán bezárta a szobát. Megesett néha, hogy egy-egy ittas vendég mindenáron a csörgőkígyókkal akart játszani. Doki remélte, hogy a gondos előkészületek után, amelyek során minden eshetőséget számba vett, talán megússza a murit halálos baleset nélkül, s mégse lesz unalmas.

Vizet tett föl kávénak, fölrakta a gramofonra a *Nagy Fúgát*[13], és lezuhanyozott. Gyorsan elintézte, mert már tiszta ruhában hörpölgette a kávéját, mikor a zene véget ért.

Az ablakon át kikémlelt a telekre, aztán a Palota felé, de sehol egy lélek se moccant. Dokinak fogalma se volt róla, kik és hányan jönnek el. De tudta, hogy figyelik. Egész nap érezte. Nem látott ugyan senkit, de biztos volt benne, hogy valaki vagy valakik szemmel tartják. Azt is tudta, hogy a mulatságot meglepetésnek szánják. Tehát meg kell lepődnie. Legjobb lesz, ha úgy csinál mindent, ahogy szokott, mintha semmi se lenne készülőben. Átment Li Csonghoz, és vett két liter sört. Li boltját valami fojtott, keleties izgalom ülte meg. Szóval ők is jönnek. Doki visszament a laborba, és töltött magának egy pohár sört. Az első poharat azért itta meg, mert szomjas volt, a másodikat már azért, mert ízlett neki. A telek és az utca még mindig néptelen volt.

Mack és a fiúk a Palotában zárt ajtók mögött készülődtek. A kályha egész délután duruzsolt, fürdővíz forrt rajta. Még Kedvest is megfürdették, s vörös szalagot kötöttek a nyakába.

– Szerintetek mikor menjünk át? – kérdezte Hazel.

– Szerintem nyolc előtt semmi esetre se – felelte Mack. – Viszont semmi kifogásom se lenne ellene, ha egy kicsit bemelegítenénk.

– Mi lenne, ha Dokit is bemelegítenénk? – kérdezte Hughie. – Talán átvihetnénk neki is egy üveggel, csak úgy.

– Nem – mondta Mack. – Épp most járt Linél sörért.

– Gondolod, hogy sejt valamit?

– Ugyan, hogy sejtene?

A sarokban két kandúr vitába elegyedett egymással, s a többi macska hangos morgással, begörbített háttal kísérte a vitát. Csupán huszonegy kandúrjuk volt. Lemaradtak a tervszámtól.

– Csak azt szeretném tudni, hogy visszük át a macskákat? – mondta Hazel. – Ezzel a nagy ketreccel be se férünk az ajtón.

– Nem is visszük át – felelte Mack, – Emlékezz csak, mi történt a békákkal. Csak megmondjuk Dokinak, hogy itt vannak. Ő majd átjön, és elviszi őket. – Fölállt, és kinyitotta Eddie egyik italos korsóját. – Gondolom, kezdhetjük a bemelegítést – mondta.

Fél hatkor az öreg kínai csittegve-csattogva lejött a dombon, elhaladt a Palota előtt. Átvágott a telken, majd az utcán, és eltűnt az Élettani Labor és a Hediondo közötti átjáróban.

A Mackós Lobogóban a lányok már készülődtek. Szalmaszállal sorsolták ki, ki maradjon otthon. Óránként fogják váltani egymást.

Dora tündökölt. Frissen festett narancsszínű haja gyűrűkben tornyosodott. Ujján karikagyűrű, keblén hatalmas gyémántbross pompázott. Fekete bambuszmintás fehér selyemruhát viselt. A hálószobákban a szokásos gyakorlattal ellentétes műveletek folytak.

Az otthon maradókon hosszú estélyi ruha volt, azokon, akik elmentek, rövid, mintás utcai ruha; igen jól festettek bennük. A kész, bélelt paplan egy nagy kartondobozban a bárban várakozott. A kidobóember morgott egy kicsit, mert úgy döntöttek, hogy ő nem mehet el a mulatságra. Valakinek vigyáznia kell a házra. Az előírásokkal dacolva mindegyik lány eldugott magának egy üveg italt, és leste a jeladást, hogy egy korty szíverősítővel felkészüljön a mulatságra.

Dora méltóságteljesen bevonult az irodájába, és bezárta maga mögött az ajtót. Kinyitotta redőnyös íróasztala legfelső fiókját, üveget meg poharat vett elő, és töltött magának egy kis itókát. És az üveg halkan megkoccant a pohár száján. Az ajtónál hallgatózó lány hallotta a koccanást, és jelt adott. Dora most már nem érzi majd a leheletükön az italt. A lányok szobáikba nyargaltak, és elővették az eldugott üvegeket. A Konzervgyár utcára lassan leszállt az alkony, a napnyugta és a lámpagyújtás közti szürkeség. Phyllis Mae kikukucskált az utcai szoba függönye mögül.

– Látod? – kérdezte Dora.

– Igen. Villanyt gyújtott. Úgy ül ott, mintha olvasna. Jézusom, mit összeolvas ez a pacák! Az ember azt hinné, tönkre akarja tenni a szemét. Egy pohár sör van a kezében.

– Akkor – mondta Dora – mi is ihatnánk egy kortyot.

Phyllis Mae egy kissé még mindig bicegett, de ettől eltekintve tökéletes kondícióban volt. Úgy érzi, mondogatta, már a városi tanácstagoknál is megállná a helyét.

– Hát nem muris – mondta. – Ott üldögél, és nem is sejti, mi készül.

– Nálunk soha egy numerát se ad le – jegyezte meg Doris kissé szomorúan.

– Sokan nem szeretnek pénzt adni érte – mondta Phyllis Mae. – Bár úgy többe kerül nekik, de azért azt hiszik, mégis más.

– Talán szereti őket.

– Kiket?

– Hát akik járnak hozzá.

– Az lehet. Egyszer át voltam nála. Még csak nem is tapizott.

– Persze hogy nem – mondta Doris. – De ez még nem jelenti azt, hogy ha más szakmában dolgoznál, épen megúsznád.

– Azt akarod mondani, hogy nem szereti a mesterségünket?

– Ugyan, dehogyis. Csak valószínűleg azt hiszi, hogy a magunkfajta dolgozó nőknek más a hozzáállásuk.

Erre ittak még egy kortyot.

Dora az irodában szintén töltött magának még egy pohárkával, kiitta, aztán bezárta a fiókot. A falitükörben megigazgatta csodás haját, megvizsgálta fényes, vörös körmét, és kiment a bárba. Alfréd, a kidobó, durcáskodott. Nem mintha bármit is mondott vagy barátságtalan arcot vágott volna, de mégis durcáskodott. Dora hűvös pillantást vetett rá.

– Olyan képet vágsz, mintha kitoltak volna veled.

– Nem – mondta Alfréd. – Nincs semmi baj.

Ez aztán végképp kihozta Dorát a sodrából.

– Nincs semmi baj? Azt mondod? Te itt állásban vagy, fiam, ha nem tudnád. Meg akarod tartani, vagy nem?

– Nincs semmi baj – ismételte meg jéghideg hangon Alfréd. – Egy szót se szóltam. – Karjával a pultra támaszkodott, és nézegetni kezdte magát a tükörben. – Mulasson jól – tette hozzá. – Majd én vigyázok a házra. Nyugodt lehet.

Fájdalma meglágyította Dora szívét.

– Ide figyelj! – mondta. – Nem szeretném férfi nélkül hagyni a házat. Megeshet, hogy egyik-másik bepiált pali balhézni kezd, és a lányok nem

bírnak vele. De kicsit később majd átjöhetsz, és az ablakon át szemmel tartod a Mackót. Mit szólsz hozzá? Onnét is meglátod, ha valami történik.

– Szeretnék ott lenni – mondta Alfréd, megenyhülve Dora engedékenységétől. – Később tán átmegyek pár percre. Tegnap éjjel is randalírozni kezdett az egyik részeg. Tudja, Dora, azóta, hogy az a pacák a nyakát törte, rosszak az idegeim. Nem vagyok olyan biztos magamban, mint régen. Attól félek, legközelebb orrba vágok valakit, és máris kitör a gyalázat.

– Pihenésre volna szükséged – vélte Dora. – Tán megkérem Macket, ugorjon be a helyedbe, és akkor elmehetsz vagy két hétre.

Hát ilyen csodálatos madam volt Dora.

Odaát a laborban Doki whiskyvel öblítette le a sört. Kissé spiccesnek érezte magát. Milyen rendes tőlük, hogy mulatságot rendeznek neki! Lejátszotta a *Pavanét egy infánsnő halálára*,[14] s ettől szentimentális és kissé szomorkás hangulatba került. S ha már ilyen hangulatban volt, a *Daphnis és Chloé*val[15] folytatta a muzsikálást. Ebben volt egy részlet, ami valami egészen másra emlékeztette. A marathóni csata előtt az athéni hírszerzők jelentették, hogy nagy porfelhőt láttak úszni a Síkság fölött, fegyvercsörgést hallottak, és hallották az eleuziszi dalokat. És Doki most erre a képre emlékezett.

Amikor a lemez véget ért, Doki még egy korty whiskyt ivott, és azt latolgatta, hogy lejátssza az egyik *Brandenburgi verseny*t.[16] Ez kiragadná édeskés, beteges hangulatából. De mi kifogása lehet az édeskés, beteges hangulat ellen? Hisz végeredményben igen kellemes.

– Azt játszom, amit akarok – mondta hangosan. – Lejátszhatom a *Clair de Lune*-t vagy a *Lenhajú lány*t[17] is. Szabad ember vagyok.

Töltött magának egy pohár whiskyt, és felhajtotta. Aztán a *Holdfény szonátá*ban[18] egyezett ki. Látta a La Ida neonfényeinek villogását. És a Mackós Lobogó előtti utcai lámpa is kigyulladt.

Nagy barna bogarak vágódtak csapatostul a lámpának, lehulltak a földre, lábukkal kalimpáltak, a csápjaikkal tapogatóztak. Az út szélén egy nőstény cicus sétálgatott magányosan, kalandra várva. Azon tűnődött, mi történhetett a kandúrokkal, akik az életet oly érdekessé, az éjszakákat oly rúttá szokták tenni.

Mr. Malloy négykézláb kikukucskált a kazánajtón, hogy lássa, indulnak-e már az emberek a mulatságra. A Palotában a fiúk türelmetlenül figyelték a vekker fekete mutatóit.

30

A mulatságok természetét ez ideig még nem tanulmányozták kellő alapossággal. Az viszont általánosan elfogadott nézet, hogy a mulatságoknak megvan a maguk patológiája, hogy a mulatság voltaképpen valamiféle egyéniség, méghozzá igen fajtalan egyéniség. És az is közismert tény, hogy a mulatságok szinte sohase zajlanak le terv szerint. Ez az utóbbi megállapítás természetesen nem érvényes azokra a rémséges rabszolga-estélyekre, amelyeket emberevő, professzionista háziasszonyok tűzzel-vassal hoznak össze, tartanak kordában. Ezek valójában nem is mulatságok, lényegük a puszta alakoskodás és kérkedés, körülbelül annyi bennük a játékosság, mint a bélmozgásban, és olyan érdekesek is, mint a bélmozgás végterméke.

A Konzervgyár utcában valószínűleg mindenkinek volt valami elképzelése, hogy milyen is lesz a mulatság: az üdvrivalgások, a gratulációk, zenebona és a jókedv. Csakhogy egyáltalában nem így indult. Pontosan nyolc órakor Mack és a fiúk, kifésülködve, kimosakodva, fölkapták korsóikat, lemasíroztak a kaptatón, átvágtak a vasúti töltésen, a telken meg az utcán, és fölmentek az Élettani Labor lépcsőjén. Mindannyian zavarban voltak. Doki kitárta előttük az ajtót, és Mack egy kis beszédet tartott:

– Lévén ma az ön születésnapja – mondta –, én meg a fiúk eljöttünk, hogy minden jót kívánjunk, és bejelentsük, hogy ajándékul szereztünk huszonegy macskát.

Mack elhallgatott, és csak álldogáltak gyámoltalanul a lépcsőn.

– Kerüljetek beljebb – mondta Doki. – Ez igazán nagy... meglepetés. Nem is sejtettem, hogy tudjátok, ma van a születésnapom.

– Mind egy szálig kandúr – jegyezte meg Hazel. – De nem hoztuk magunkkal őket.

Szertartásosan leültek a bal oldali szobában. Hosszú csend következett.

– Ha már itt vagytok – mondta Doki –, talán ihatnánk egyet.

– Hoztunk egy kis piát – szólt Mack, és az Eddie által összegyűjtött három korsó italra mutatott.

– Sör nincs benne – jegyezte meg Eddie.

Ehhez az italhoz Doki még túl józan volt. De igyekezett leplezni vonakodását.

– Nem – mondta –, majd én hozok valami innivalót. Véletlenül van idehaza egy kevés whiskym.

Szertartásosan üldögéltek, óvatosan hörpölgették a whiskyt, amikor megérkezett Dora a lányokkal. Átadták a paplant. Doki az ágyra terítette. Gyönyörű volt. És Doráék is elfogadtak egy kis italt. Nyomukban megjelent Mr. és Mrs. Malloy az ajándékával.

– Kevesen tudják – mondta Sam Malloy, és elővette az 1916-os Chalmers-tengelyt meg a dugattyút –, mit fog ez a darab egyszer még érni. Azt hiszem, az egész világon nemigen lehet már háromnál több belőle.

Most aztán már csapatostul érkeztek a vendégek. Megjelent Henri háromszor négy láb nagyságú tűpárnájával. Szívesen tartott volna egy kisebb előadást erről az új művészi formáról, csakhogy addigra a szertartásos hangulat már föloldódott. Megérkezett Mr. és Mrs. Gay is. Li Csong átnyújtotta ajándékba a hosszú tűzkígyót meg a kínai liliomhagymákat. Tizenegy órára valaki megette a liliomhagymákat, a tűzkígyó későbbre maradt. A La Idából is átjöttek néhányan, viszonylag idegenek. A kezdeti merevség most már gyorsan oldódott. Dora egy trónszékszerűségben ült, narancsszínű haja szinte lángolt. Kényeskedve, kinyújtott kisujjal tartotta kezében a whiskyspoharat. És közben vigyázta a lányokat is, hogy illedelmesen viselkedjenek. Doki tánclemezt tett föl a gramofonra, aztán kiment a konyhába, hogy kisüsse a karajt.

Az első ütközet nem volt túlságosan heves. A La Idából érkezett vendégek egyike tisztességtelen ajánlatot tett Dora egyik leányzójának. A lány tiltakozott, mire Mack és a fiúk, az illemsértésen fölháborodva, egykettőre – és anélkül, hogy bármiben is kárt tettek volna – kitették a pasas szűrét. Ettől fényes kedvük támadt, mert úgy érezték, hogy hozzájárultak az est sikeréhez.

Doki közben a konyhában három tepsiben sütögette a karajt, majd paradicsomot szeletelt, és halomba rakta a kenyérszeleteket. Nagyon jól érezte magát. Mack személyesen őrködött a gramofonra, s talált egy albumot Benny Goodman együttesének lemezeivel. Megkezdődött a tánc, s a mulatság egyre barátibb, egyre élénkebb lett. Eddie bement az irodába, és dzsiggelni kezdett. Doki kivitt magával egy üveg italt a konyhába, és azt iszogatta. Mind jobb és jobb hangulatba került. Amikor föltálalta a húst, mindenki nagyon meglepődött. Valójában senki se volt éhes, s így

pillanatokon belül eltüntették a húst. A táplálék hatására a társaságot kellemes emésztési szomorúság fogta el. A whisky elfogyott, és Doki előhozta a bort.

Dora a trónszékből megszólalt:

– Doki, játsszon valamit abból a szép muzsikából. Azzal az oltári wurlitzerrel odaát már torkig vagyok.

Doki erre egy Monteverdi-albumból lejátszotta az *Ardó*t és az *Amor*t.[19] A vendégek csendben, magukba mélyedve üldögéltek. Dora szinte itta a szépséget. Két újonnan jött vendég lábujjhegyen osont fel a lépcsőn, halkan léptek be a szobába. Dokin jóleső, kellemes mélabú lett úrrá. A muzsika véget ért, de a vendégek tovább is csendben ültek. Doki elővett egy könyvet, és tiszta, mély hangon olvasni kezdett:

Még most is,
ha lelkemben látom a citromkeblű lányt,
az aranyszínűt, arca, mint egünkön a csillagok,
futnék felé; testét, hol csapkod a láng,
a vágy izzó lándzsája döfi át,
engem meg ifjú évei sebeznek legvéresebbre,
s ekkor dobogó szívem ellepi a hó.

Még most is,
ha lótuszszemével rám nézne a kedves,
fáradtan ifjú szerelme igája alatt,
újra e két fonnyadt karomba venném,
ajkáról innám nehéz borát,
miként a zümmögő méhkalóz, mely könnyedén libegve
orozza el a tavirózsa mézét.
Még most is,
ha látom őt tágra nyílt szemmel feküdni,
arca két gödrét sápadt homlokáig,
hófehér füléig rajzolja ki a szemkenőcs,
így gyötri a láz, hogy nem vagyok vele,
szerelmem virághágcsóként nyújtanám neki,
s éjszakám fekete fürtös szeretőül a nappal kebelén.

Még most is
rajzolja hunyni vágyó szemem, egyre rajzolja
elveszett kedvesem arcát. Ó, ti arany fürtök,
magnolialevélke-orcáját simogatók,
ó, te puha pergamenek legfehérebbje,
melyre szegény, elárvult ajkam csókok
csodás verssorait írta, s többé sosem írja.
Még most is
elküldi nékem a Halál kedvesem vad szemén
púderes szemhéja rebbenését, karcsú testét,
mit a kéj korbácsa szánalmasra tépett,
elküldi vigaszul kendők fölött hullámzó keble
vörös virágait, s keservül nedves bíborajka
mit egykor, mint magamét haraptam.

Még most is
bazárról bazárra adják a szót: gyenge volt,
ő, aki engem oly erősen szeretett. S az emberkék,
kik ezüstért adnak-vesznek, e rabszolgalelkek
szemük körül ráncolják a hájt. De se város,
se tenger hercege nem kapta meg őt,
nem vitte kegyetlen ágyába. Énhozzám simultál,
magányos, kicsi lány, akár a ruhám, ó, kedves.

Még most is
szeretem nagy fekete szemét, e selymesen simogatót,
mindig szomorú, mindig nevető szemét,
szemhéját, mely oly gyönyörű árnyakat vet, hogyha lehunyja,
szinte új csodás pillantást idéz,
szeretem friss száját, ó, ez illatos szájat,
fürtös haját, mely finom, mint a füst,
könnyű ujját, mosolya zöld ékszerét.

Még most is
emlékszem, mily halkan válaszoltad,
egy lélek vagyunk, kezed hajamban pihent,
égő emlék zárt ajkaidnak íve;

láttam én Rati[20] *papnőit fogyó hold fényeinél szeretkezni,*
majd szőnyeges teremben aranylámpák tüzénél
közömbösen, ahol épp hely akadt, aludni térni.[21]

Amikor Doki befejezte a verset, Phyllis Mae leplezetlenül sírt, sőt maga Dora is a szemét törölgette. Hazelt annyira lenyűgözte a szavak zenéje, hogy értelmükre nem is figyelt. De valamennyiüket elfogta valami kis földi bánat. Mindegyikük felidézett egy-egy elvesztett szerelmet, egy-egy elnémult hívó szót.

– Jézusom, de szép! – mondta Mack. – Eszembe jut egy baba... – s itt elhallgatott. Megtöltötték borospoharaikat, és csendben üldögéltek. A mulatság az édes mélabú hullámain hajózott. Eddie az irodába ment, dzsiggelt egy kicsit, majd visszajött, és leült. A társaság már épp azon a határon volt, hogy hátradőljön, és elaludjon, amikor léptek dobogása hangzott föl a lépcsőn.

– Hol vannak a lányok? – kiáltotta egy mély hang.

Mack csaknem boldogan ugrott föl, s gyorsan az ajtóhoz lépett. Hughie és Jones arcán is örömteli mosoly villant föl.

– Miféle lányokra gondol? – kérdezte Mack.

– Hát nem ez a kupleráj? A taxisofőr azt mondta, hogy errefelé van.

– Eltévesztette a házszámot, miszter – mondta Mack vidáman.

– Hát azok ott bent miféle hölgyikék?

Erre kezdetét vette az ütközet. A jövevények, egy San Pedró-i tonhal-halászhajó matrózai, belevaló, markos, jókedvű, tapasztalt harcosok voltak. Első rohamukkal áttörték a társaság sorfalát. Dora leányzói levették cipőjüket, és a hegyénél fogva szorongatták a markukban. A dulakodás közepette a vasalt sarkokkal jókat koppintottak a támadók fejére. Dora kiugrott a konyhába, és üvöltve tért vissza, feje fölött egy húsdarálót forgatva. Még Dokit is magával ragadta a harci kedv. Az 1916-os Chalmers-dugattyúval és –tengellyel vagdalkozott maga körül.

Kemény tusa volt. Hazel elcsúszott; kétszer rúgták arcba, mielőtt újra lábra tudott állni. A villanykályha nagy robajjal fölborult. A sarokba szorított jövevények a polcokról lekapott vastag könyvekkel védekeztek. De lassan visszaszorították őket. A két utcai ablak betört. Alfréd az utcán át meghallotta a harci zajt, s váratlanul hátba támadta az ellenséget. Kedvenc fegyverével, egy baseballütővel vonult a csatába. A küzdelem előbb a lépcsőkön, majd az utcán, végül a telken folyt tovább. Az ajtó újból az

egyik sarokvason kókadozott. Doki inge elszakadt, keskeny, erős válláról egy karmolás nyomán vér csöpögött. Az ellenséget már a telek közepéig szorították vissza, amikor fölvijjogtak a szirénák. A születésnapi vendégseregnek épp csak annyi ideje maradt, hogy visszavonuljon a laborba, benyomja a törött ajtót, s eloltsa a villanyt, mielőtt a rendőrautó megérkezett. A zsaruk már semmit se találtak. A társaság boldogan kuncogva, borozgatva üldögélt a sötétben. A Mackós Lobogóban maradt lányokat fölváltották. Az új turnus csupa tűzzel robbant be. A mulatság csak most kezdődött igazán. A zsaruk visszajöttek, benéztek, csettintettek egyet a nyelvükkel, és csatlakoztak a társasághoz. Mack és a fiúk a riadóautóval elmentek Jimmy Bruciához még egy kis borért, és Jimmy is velük jött. A zenebonától az egész Konzervgyár utca visszhangzott. A mulatság immár egy zendülés és egy barikádokon töltött éjszaka legvonzóbb tulajdonságait egyesítette magában. A San Pedró-i tonhal-halászhajó legénysége alázatosan visszatért, és csatlakozott a társasághoz. Baráti öleléssel és csodálattal adóztak nekik. Öt háztömbbel odább egy asszony rendőrt akart hívni, hogy panaszt emeljen a ricsajozás miatt, de közel s távolban egy rendőrt sem talált. A zsaruk bejelentették, hogy valaki ellopta a riadóautójukat, de később megtalálták a tengerparton. Doki keresztbe tett lábakkal ült az asztal tetején, mosolygott, és lágyan dobolt a térdén az ujjával. Mack és Phyllis Mae indián módra birkózott a padlón. A törött ablakokon át az öböl felől hűvös szél áramlott be. És ekkor történt, hogy valaki meggyújtotta a huszonöt láb hosszú tűzkígyót.

31

A Konzervgyár utcában a papsajttal benőtt üres telek sűrűjében egy jókora pocok ütött tanyát. Ennél jobb helyet nem is kívánhatott volna magának. A mélyzöld, buja papsajt magasra nyújtogatta gazdag, friss leveleit, és amikor megért, apró gyümölcsei hívogatón lógtak alá. A föld pompás lakást kínált a pocoknak, fekete volt és puha, de kissé agyagos is, nem porladt szét, az alagutak nem omlottak be. A kövér, jól táplált pocok mindig elegendő élelmet tárolt pofazacskóiban. Fülecskéi tiszták, formásak voltak, fekete szeme színre és nagyságra egy ódivatú gombostűfejhez hasonlított. Ásásra termett mancsa jó erős volt, hátán a prém barnás színben tündökölt, mellét hihetetlenül lágy és tömött, sárgásbarna szőr borította. Szájából hosszú, sárga fogak villantak elő, farka kurtára nőtt. Mindent egybevéve gyönyörű, élete virágkorában levő pocok volt.

Messzi földről jött ide, megtetszett neki a hely, és azonnal hozzálátott, hogy megépítse odúját. Egy kisebb magaslatot szemelt ki, ahol kikukucskálhatott a papsajtból, megfigyelhette a Konzervgyár utcában elhaladó teherautókat. Megleshette Mack és a fiúk lábát, midőn a telken átvágva a Palota Lebuj felé tartottak. És minél mélyebbre ásott le a szénfekete földbe, annál pompásabbnak találta, mert a talaj alatt nagy kövek feküdtek. Az élelem elraktározására szolgáló nagy termet egy ilyen kő alá építette, s így a terem a legnagyobb felhőszakadásban sem omolhatott be. Itt kedvére letelepedhetett, s korlátlan számú utódot nevelhetett, mert az odút minden irányban kibővíthette.

Az első reggel, amikor kidugta a fejét az odúból, gyönyörű látvány fogadta. A papsajton zöld fények szivárogtak át, a felkelő nap első sugarai bevilágítottak üregébe, s kellemes meleget árasztottak. A pocok igen elégedetten és kényelmesen feküdt odújában.

Midőn megásta a nagy termet, a négy vészkijáratot, valamint vízmentes óvóhelyét, hozzálátott az eleséggyűjtéshez. Csak a legtökéletesebb papsajtszárakat válogatta ki, pontosan a kívánt méretre vágta, asztagba rakta a nagy teremben, és gondosan elrendezte, nehogy megerjedjenek vagy megsavanyodjanak. Jobb helyet nem is találhatott volna a letelepedésre. Kert nem volt a közelben, nem kellett csapdától félnie. Macskák ugyan nagy számban akadtak, de a konzervgyári halfejektől és belektől akkorára

duzzadt a bendőjük, hogy már réges-rég fölhagytak a vadászgatással. A talaj eléggé homokos volt, tehát a víz nem maradt meg rajta, hosszabb időre nem öntötte el odúját. A pocok kitartóan dolgozott, míg a nagy terem színültig nem telt eleséggel. Ekkor kis oldalsó termeket épített, az eljövendő utódok számára. Néhány év múlva ezrével és ezrével szélednek majd szét az ősi tűzhely mellől.

De ahogy teltek-múltak a napok, a pocok türelmetlenkedni kezdett, mert egyetlen nőstény se bukkant fel. Reggelenként kiült odújának bejárata elé, és éles hangon cincogott, emberi fül ugyan nem foghatta föl, a többi pocoknak azonban még mélyen a föld alatt is meg kellett volna hallania. De hívogató szavára se bukkant föl nőstény. Türelmetlenségében végül is átvágott a vasúti töltésen, ahol aztán talált is egy másik pocokodút. Bejáratánál kihívó cincogásba fogott. Mozgolódást hallott bentről, nőstényszagot is érzett, csakhogy az odúból egy vén, harcedzett kan pocok jött elő, s úgy elagyabugyálta, összevissza harapta, hogy hazakecmergett, és három napig feküdt a nagy teremben, míg fölépült. A küzdelemben mellső mancsának két ujját is elvesztette.

Tovább várt hát, tovább cincogott a csodálatos telken csodálatos odúja előtt, de nőstényt még véletlenül se látott. Egy idő múlva kénytelen volt elköltözni. Két háztömbbel odább, a domboldalra költözött, egy dáliakertbe, ahol minden éjjel csapdákat állítottak föl.

32

Doki lassan, nehézkesen ébredt föl álmából, ahogy egy kövér ember botorkál ki az úszómedencéből, öntudata többször is áttört a felszínen, de aztán újból visszazuhant. Szakálla rúzsfoltos volt. Kinyitotta szemét, meglátta a paplan ragyogó színeit, s erre gyorsan megint lehunyta. De kisvártatva újból fölnézett. Pillantása a paplanról a padlóra tévedt, a sarokban heverő törött tányérra, a fölfordított asztalon álló poharakra, a kiömlött borra, és a könyvekre, amelyek mint kimúlt lepkék feküdtek a földön. A lakás tele volt összegyűrt piros papírdarabkákkal; orrát a tűzkígyó erős szaga csapta meg. A konyhaajtón át megpillantotta a föltornyozott húsos tányérokat és a zsírtól mocskos tepsiket. A padlót száz és száz eltaposott cigarettavég borította. És a tűzkígyó szagába bor, whisky és parfüm finom egyvelegének illata keveredett. Szeme egy pillanatra megakadt egy kis hajtűkupacon, amely a szoba közepén hevert.

Doki lassan a másik oldalára fordult, és könyökére támaszkodva kibámult a törött ablakon. A Konzervgyár utca némán sütkérezett a napon. A kazán ajtaja tárva-nyitva állt. A Palota Lebuj ajtaja viszont be volt csukva. Az üres telken békésen aludt a gizgazban egy ember. A Mackós Lobogó ablakát-ajtaját lehunyta.

Doki fölkelt, kiment a konyhába, majd útban a vécé felé meggyújtotta a bojlert. Aztán visszatért, az ágy szélére ült, és lábujjait tornáztatva fölmérte a pusztulást. A dombtető felől harangszót hallott. Amikor a bojler duruzsolni kezdett, visszament a fürdőszobába, lezuhanyozott, kék nadrágot és flanellinget vett föl. Li Csong boltja ugyan még zárva volt, de a kínai meglátta, ki áll az ajtóban, és kinyitott. A jégszekrényhez ment, és kérés nélkül kihozott egy üveg sört. Doki fizetett.

– Jól mulatott? – kérdezte Li. Barna szeme alatt a könnyzacskók kissé gyulladtak voltak.

– Jól! – felelte Doki, és a hideg sörrel visszatért a laborba. Kent magának egy mogyoróvajas szendvicset, azt eszegette a sörhöz. Az utca nagyon csöndes volt. Egy lelket se lehetett látni. Doki fejében muzsika szólt – violák és csellók, gondolta. Hűvös, lágy, enyhet adó zene, kiemelkedő mozzanatok nélkül. Doki eszegette a szendvicset, hörpölt hozzá a sörből, és hallgatta a zenét. Amikor végzett a sörrel, kiment a konyhába, és kirakta a

piszkos edényt a mosogatóból. Forró vizet eresztett bele, s annyi szappanpelyhet szórt a vízbe, hogy a fehér hab teljesen elborította. Akkor összeszedte az épen maradt poharakat, és belerakta a meleg szappanos vízbe. A tűzhelyen magas toronyban álltak a barna szósztól és a fehér zsírtól egymáshoz ragadt húsos tányérok. Doki helyet csinált az asztalon az elmosott poharaknak. Aztán kinyitotta a hátsó szobát, kihozott egy album gregorián lemezt, föltett a gramofonra egy *Paternoster*t és egy *Agnus Dei*t. [22] Az angyali, testetlen hangok betöltötték a labort, hihetetlenül tisztán, édesen zengtek. Doki óvatosan mosogatta a poharakat, vigyázott, hogy össze ne koccanjanak, meg ne zavarják a zenét. A fiúkórus föl-le szárnyalt a dallammal, egyszerűségében is oly gazdagon, ahogy csak gyerekek tudnak dalolni. Amikor a lemez lejárt, Doki megtörölte a kezét, és kikapcsolta a gramofont. Meglátott egy könyvet, amely félig az ágy alatt feküdt, fölvette, és leült az ágyra. Egy másodpercig magában mondta a szavakat, de aztán megmozdult az ajka, és egy pillanat múlva már hangosan olvasott, lassan, minden sor végén megállva.

Még most is
bosszant a bölcsek fecsegése, kik tornyokból
bújnak elő, hol eltöprengték ifjúságukat,
s hogy hallgatom beszédük, nem lelem bennük
kedvesem suttogó szava sóját,
a kusza színek mormolását, míg az álom peremén hevertünk,
a bölcs, az elmés aprócska szavakat,
mik ömlöttek bőven, mint a víz, buzgó, mézes folyó.

A mosogatóban a magas, fehér hab lehűlt, és egymás után pattantak szét a buborékok. Kint, a pillérek alatt magasba szökött a dagály, és a hullámok a sziklákat csapkodták, amelyeket már régen nem értek el.

Még most is
bánom, hogy valaha ciprusra, rózsára pazaroltam szerelmem,
nagy kék hegyekre, szürke dombocskákra,
tenger morajára. Mert ím, egy napon
különös szemeket láttam, lepkekönnyű kezet,
s reggelente a kakukkfűről nékem röppent fel a pacsirta,
s gyermekek jártak fürödni a kis patakokba.

Doki becsukta a könyvet. Hallotta odakint a pillérek alatt csapkodó hullámokat, hallotta a fehér patkányok futkározását a ketrec rácsain. A konyhába ment, és látta, hogy a mosogatóban a víz kihűlt. Forró vizet eresztett hozzá. És fennhangon mondta tovább a verset a mosogatónak, a fehér patkányoknak és önmagának:

Még most is
tudom, hogy az élet forró gyönyörét ízleltem,
zöld és arany csészékből ittam dús lakomáján,
s néhány, oly kurta, elfeledett percre
kedvesemről szemembe csapott
az örök fények legtisztább sugára...

Keze fejével megtörölte szemét. És a fehér patkányok ide-oda rohangáltak ketreceikben. És az üveg mögött mozdulatlanul feküdtek a csörgőkígyók, szürke, töprengő szemmel bámultak a semmibe.

.oOo.

JEGYZETEK

---

[1] Lao-ce (valószínűleg i.e. 6-5. sz.) kínai filozófus. Bölcseletének foglalata a híres *Tao-te king*.

[2] John Graham (1754-1817) skót festő.

[3] Salvadore Dali (1904) spanyol festő. Képein delíriumos hallucinációkat ábrázol aprólékos naturalizmussal.

[4] George Grosz (1893-1959) német expresszionista grafikus és festő. Legjobb művei kíméletlen politikai szatírák.

[5] Li Taj-po (701-762) az egyik legkiválóbb középkori kínai lírikus.

[6] Az ókori Egyiptom legfontosabb irodalmi emléke, csodatevő imákat és egyéb szakrális szövegeket tartalmaz.

[7] Bel Geddes (1893-1958) amerikai díszlettervező.

[8] Claudio Monteverdi (1567-1643) nagy olasz zeneszerző. A cím jelentése: Most, mikor az ég és a föld. Petrarca egyik versének kezdő szavai.

[9] Francesco Petrarca (1304-1374) *Daloskönyve* a költő elveszett szerelmét, Laurát siratja.

[10] Arthur Rimbaud (1854-1891) francia költő, a modern líra legnagyobb úttörője.

[11] Alessandro Scarlatti (1660-1725) az ún. nápolyi iskola vezéralakja, többek között 115 operát és 660 szólókantátát írt. Ma azonban gyakrabban játsszák fia, Domenico Scarlatti (1685-1757) műveit. Ő csembalójátékával és szonátáival vált híressé.

[12] Aleuta: az Alaszkához tartozó Aleuták szigetcsoportján élő bennszülött.

[13] Ludwig van Beethoven (1770-1827) egyik késői műve vonósnégyesre, op. 133. Beethoven eredetileg az op. 130 B-dúr vonósnégyes zárótételének szánta.

[14] Maurice Ravel (1875-1937) francia zeneszerző műve; eredetileg zongorára íródott, Ravel később átdolgozta zenekarra.

[15] Szintén Ravel műve, balett; a belőle készült zenekari szvit népszerű hangversenydarab.

[16] A *Brandenburgi versenyek* Johann Sebastian Bach (1685-1750) hat zenekari versenyműből álló ciklusa. Christian Ludwig brandenburgi őrgrófnak ajánlotta, innen az elnevezés.

[17] Claude Debussy (1862-1918) zongoradarabjai. Az első cím jelentése: Holdfény.

[18] Beethoven zongoraszonátája, op. 27., No. 2, cisz-moll.

[19] A két cím jelentése: Lángolok; Szerelem.

[20] A szerelem és gyönyör istennője.

[21] *Black Marigolds* (Fekete körömvirágok). E. Powys Mathers fordításai szanszkritből. (Steinbeck jegyzete.) Az idézett szakaszok Bilhana 11. századi költő *A tolvaj ötven versszaka* c. költeményéből valók.

[22] A gregorián mise tételei. A szavak az ide tartozó latin liturgikus szöveg kezdőszavai. Jelentésük: Miatyánk, Isten Báránya.

TARTALOM

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
JEGYZETEK